

Latvijas Kultūras akadēmija
Kultūras socioloģijas un menedžmenta katedra

RADOŠĀS PILSĒTAS MODEĻA IEVIEŠANA UN ATTĪSTĪBA LATVIJAS
PILSĒTĀS. LIEPĀJAS UN CĒSU GADĪJUMU ANALĪZE

Maģistra darbs

Autore:

Akadēmiskās maģistra studiju programmas “Mākslas”
Kultūras menedžmenta un radošo industriju apakšprogrammas

2. kursa studente Dārta Dīvāne

(ID Nr. 20144603)

Darba vadītāja:

Dr. sc. soc. Anda Laķe

Rīga

2016

Maģistra darbs izstrādāts ar Latvijas Kultūras akadēmijas finansiālu atbalstu.

Pateicos Latvijas Kultūras akadēmijai par sniegto finansiālo atbalstu un iegūtajām neatsveramajām zināšanām. Īpaši sirsnīga pateicība maģistra darba vadītājai asociētajai profesorei Andai Laķei gan par ieguldījumu konkrētā darba tapšanā, gan par mentoringu un radītajām iespējām visā studiju laikā.

Pateicībā par atsaucību Cēsu novada pašvaldības, Liepājas pilsētas domes, Centrālās statistikas pārvaldes darbiniekiem, kuri ieguldīja laiku un palīdzēju, lai taptu maģistra darba empīriskā daļa.

Vislielākais paldies Atim - par visu!

SATURS

IEVADS.....	4
1.RADOŠĀS PILSĒTAS KONCEPTA VEIDOŠANĀS, ATTĪSTĪBA UN GALVENIE RAKSTUROJUMI.....	9
1.1.Pilsētu attīstības tendences pasaulē un Latvijā.....	9
1.2.Radošuma loma pilsētu attīstībā un radošās pilsētas kontekstā	18
1.3.Radošās pilsētas koncepta vēsturiskā attīstība un izpratne	26
1.4.Radošās pilsētas definēšanas problemātika un koncepta kritisks skatījums	33
2.RADOŠĀS PILSĒTAS NOTEIKŠANAS METODOLOĢIJAS UN INDIKATORI	37
2.1.Radošās pilsētas noteikšanas un novērtēšanas daudzveidīgums un indikatoru dažādība	37
2.2.Pētījumā izmantotā pilsētu radošuma novērtēšanas metodoloģija un indikatoru pamatojums.....	47
2.2.1.Politisko indikatoru raksturojums un pamatojums	52
2.2.2.Ekonomisko indikatoru raksturojums un pamatojums	54
2.2.3.Sociālo indikatoru raksturojums un pamatojums.....	56
2.2.4.Vides indikatoru raksturojums un pamatojums	58
2.2.5.Kultūras indikatoru raksturojums un pamatojums	59
3.LATVIJAS PILSĒTU RADOŠUMA POTENCIĀLA ANALĪZE. LIEPĀJAS UN CĒSU PIEMĒRS.....	62
3.1.Liepājas un Cēsu politisko indikatoru raksturojums un salīdzinājums	62
3.2.Liepājas un Cēsu ekonomisko indikatoru raksturojums un salīdzinājums	72
3.3.Liepājas un Cēsu sociālo indikatoru raksturojums un salīdzinājums.....	77
3.4.Liepājas un Cēsu vides indikatoru raksturojums un salīdzinājums	85
3.5.Liepājas un Cēsu kultūras indikatoru raksturojums un salīdzinājums	88
NOBEIGUMS.....	92
KOPSAVILKUMS	95

APZĪMĒJUMU SARAKSTS	99
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	100
SUMMARY	106
PIELIKUMI	107
1. Teorētisks apkopojums par radošuma ieguldījumu pilsētu attīstībā	108
2. Radošās pilsētas un radošuma noteikšanas vispārīgo indikatoru sadalījums pa dimensijām	109
3. Dziļo interviju vadlīnijas	113
4. Maģistra darba empīriskā pētījuma izlasē iekļauto informantu saraksts.....	114
5. Dziļās intervijas transkripcija.....	115
6. Liepājas un Cēsu radošuma potenciāla salīdzinājums sadalījumā pa indikatoru dimensijām	119

IEVADS

Straujās makro un mikro vides izmaiņas, kas notikušas pāris pēdējo gadu desmitu laikā, ir likušas pārskatīt un pārvērtēt visdažādākos sabiedrības aspektus. Pie izmaiņu katalizatoriem pieder, piemēram, post-industrializācija un tautsaimniecības struktūras izmaiņas, globalizācijas un urbanizācijas procesi, tehnoloģiju attīstība, vērtību nomaiņa, ikdienas dzīves estetizācija u.tml. faktori. Viens no vadošajiem 21.gs. atslēgas vārdiem, caur kura prizmu mūsdienās aizvien vairāk tiek meklēti izmaiņu iniciēto problēmsituāciju risinājumi, ir “radošums”. Īpaša uzmanība radošumam tika pievērsta ap tūkstošgades miju, kad parādījās jauni un ar radošumu saistīti koncepti, kas nostabilizējās dažādos tautsaimniecības, pilsētplānošanas un politikas diskursos. Ņemot vērā arī urbānās izmaiņas un tendenci, ka faktori, kas kādreiz veidoja pilsētas attīstību (piemēram, transports, upes, neapstrādāto materiālu pieejamība) ir kļuvuši mazāk būtiski¹, ar laiku tieši pilsētas pastiprināti un jaunā izpratnes līmenī pievērsušās ilgtspējības principiem un radošuma potenciālam.

Pilsētu attīstības plānošanas ietvaros pasaules kontekstā tiek pieņemti dažādas nozīmes un mēroga iespējamie varianti un stratēģijas, liekot uzsvaru uz pozitīvu un ilgtspējīgu pilsētas attīstību laikmetam raksturīgo iezīmju kontekstā. Pilsētas nereti savos attīstības plānošanas mērķos iezīmē stratēģisku virziņus uz kādu no iespējamajām konceptuālajām pieejām. Kopš 1980-to gadu beigām īpašu aktualitāti guvis radošās pilsētas (*creative city*) koncepts, savu uzplaukumu piedzīvojot ap tūkstošgades miju un nezaudējot savu nozīmi globālā kontekstā arī šodienas situācijā. “Radošā pilsēta” kļuvusi par globālu kustību, kas iedvesmo jauno pilsētu plānošanas paradigmu un attīstības stratēģijas, ietekmējot galvenokārt pilsētu politisko, ekonomisko, sociālo, vides un kultūras dimensiju. Mūsdienās radošās pilsētas koncepts nenoliedzami saistās ar britu pilsētplānotāja un radošās pilsētas kustības aizsācēja Čārlza Landrija (*Charles Landry*) un amerikāņu pilsētplānošanas teorētiķa un radošuma kustības popularizētāja Ričarda Floridas (*Richard Florida*) vārdu, taču bez konkrētajiem personāžiem pastāv vēl daudzi citi radošās pilsētas koncepta teorētiķi un praktiķi, kuri atzinuši radošuma nozīmi pilsētu attīstībā. Teorētiskā līmenī parādās vairāki radošās pilsētas definējuma mēģinājumi, kas norāda uz vienas konkrētas definīcijas neesamību. Jāuzsver, ka radošā pilsēta bieži vien tiek definēta caur dažādu saistīto indikatoru jeb kritēriju prizmu vairākās ar pilsētu saistītās dimensijās. Tas no vienas puses rada neskaidrību vienotā radošo pilsētu koncepta lietošanā un kopīgu, skaidru kritēriju formulēšanā, bet no otras puses tikai pierāda koncepta

---

¹Landry, Charles, Franco Biancini. *The creative city*. London: Demos, 1998 / 1995. p. 11.

pielāgošanas iespēju dažādām situācijām un teritorijām, ņemot vērā pilsētu bagāto un daudzveidīgo pieredzi, vēsturisko un ģeogrāfisko situāciju.²

Čārlzs Landrijs apgalvo, ka 21.gs. ir pilsētu gadsimts, tāpēc radošās pilsētas ir kā aicinājums rīkoties. Pilsētu lomu 21. gs. apstiprina arī augošā urbānā statistika, jo salīdzinot, ar 1980-tajiem gadiem, kad tikai 29% pasaules iedzīvotāju dzīvoja pilsētās, mūsdienās jau vairāk nekā puse pasaules dzīvo pilsētās (Eiropā pat vairāk nekā 75%). Tieši tāpēc pilsētām jāklūst par vietām, kur cilvēki vēlētos dzīvot un būt, stiprinot pilsētu dzīves kvalitāti.³ Radošās pilsētas kustība ir viens no 21.gs. pilsētu attīstības instrumentiem, kas ļauj uz pilsētas attīstību dažādās dimensijās paskatīties caur radošuma prizmu, jo 21. gs. problēmas vairs nav iespējams risināt ar 19.gs. domāšanas veidiem.⁴ Analizējot radošās pilsētas raksturīgos indikatorus, var secināt, ka radošuma ietekme uz pilsētu attīstību var tikt panākta caur iniciatīvām galvenokārt politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā.

Aktuālāko un mūsdienīgāko radošuma tendenču pārņemšanas mēģinājumus var attiecināt arī uz Latviju. Jau 2005. gadā Latvijas publiskās politikas līmenī tiek sākts virzīt radošo industriju jautājumus. Pats radošo industriju jēdziens kultūrpolitikas plānošanas dokumentos valstiskā līmenī Latvijā pirmo reizi minēts ilgtermiņa politikas pamatnostādnēs „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās 2006.-2015. gadam. Nacionāla valsts”⁵. Kopš tā laika dažādi radošuma un radošo industriju elementi tiek intensīvi aktualizēti, piemēram, iekļaujot visos nozīmīgākajos dažāda līmeņa politikas plānošanas dokumentos, iniciējot pētījumus un publiskus pasākumus, rosinot attiecīgas diskusijas visā Latvijā u.tml. Nozīmīga loma radošumam atvēlēta arī jaunākajās valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2014.-2020. gadam “Radošā Latvija”, kur preambulā tiek norādīts, ka “Latvijas valsts izaugsme, kā arī iedzīvotāju nākotnes labklājība un dzīves kvalitāte lielā mērā ir atkarīgas no radošuma”.⁶ Tāpat kultūrpolitikas pamatnostādnēs tiek akcentēta arī radošo pilsētu loma un attīstība, uzsverot, ka “Latvijā iezīmējas spilgtas radošās pilsētas, novadi un lauku teritorijas ... Tādas ir Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Ventspils, Rēzekne, Daugavpils, kā arī Vecpiebalgas un Kandavas novadi”.⁷ Jānorāda, ka arī atsevišķas pilsētas aizvien intensīvāk gan praktizē dažāda veida radošas

---

²Landry, Charles. *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. Second edition.* London: Earthscan, 2008/2000. Pp. xxi-xxii.

³Landry, Charles. *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. Second edition,* p. xii.

⁴Andersson, David Emanuel, Ake E. Andersson, Charlotta Mellander. *Handbook of Creative Cities.* Cheltenham: Edward Elger Publishing Limited, 2011. p. 12.

⁵LR KM. *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts.* Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/vadlinijas.html> [skatīts 2016, 21.febr.]

⁶LR KM. *Kultūrpolitikas vadlīnijas 2014.-2020.gadam. Radošā Latvija.* Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877> [skatīts 2016, 21.febr.]

⁷Turpat.

iniciatīvas, gan pievērš uzmanību attīstības stratēģijām un veido attiecīgus vietējā līmeņa politikas plānošanas dokumentus, tos izstrādājot arī atbilstoši nacionāla un reģionāla līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem.

Vienīgā pilsēta Latvijā, kas pagaidām neapšaubāmi sevi pozicionē kā radošu pilsētu, ir Liepāja. Analizējot Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam, vīzija paredz, ka “Liepāja ir radoša un aktīva pilsēta jūras krastā, kurā cilvēki pilnvērtīgi dzīvo, izglītojas, strādā un atpūšas”⁸ Liepājas pilsētas iniciatīvas ne tikai parādās stratēģiskajos dokumentos, bet arī praksē, piemēram, rīkojot konferences “*Subject: Creativity*”, izdodot žurnālu par Liepājas radošajām industrijām “*Creative Coast*”, izveidojot radošo klaseri, darbojoties pie radošā kvartāla “Dārza iela 10” attīstības projekta, nozīmīga ir arī koncertzāles “Lielais dzintars” atklāšana. Taču arī citas pilsētas, piemēram, Cēsis, Valmiera, Kuldīga, Rēzekne, Jelgava u.c., kuru attīstības plānošanas dokumentos skaidri neparādās vārdu savienojums radošā pilsēta, bet gan tiek akcentēta radošuma nozīme, gan to pierāda atsevišķas radošas aktivitātes un iniciatīvas. Īpaši jāuzsver Cēsu pieeja radošuma aktualizācijā un radošuma loma pilsētas attīstībā. Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030.gadam atspoguļo dažādus radošuma un radošo pilsētu apliecinošus elementus, piemēram, radošu ģimeņu un sabiedrības nozīmi, radošo industriju centra potenciālu, radošu un inovatīvu uzņēmējdarbību u.tml.⁹ Tā pat būtiska loma ir koncertzāles “Cēsis” izveidei, “Cēsu mākslas festivālam”, paredzētajam radošo industriju centra “SKOLA6” projektam, radošo industriju kartēšanai u.tml. iniciatīvām. Salīdzinot ar Liepāju, Cēsis sevi vismaz attīstības plānošanas dokumentos nepozicionē kā radošo pilsētu, taču analizējot abu pilsētu aktivitātes, pilsētām ir tendence atbalstīt un īstenot radošās aktivitātes un potenciālu.

Jāņem vērā, ka radošo pilsētu kustība un tās attīstība pasaulē, īpaši Eiropas kontekstā, ir vairāk vai mazāk nostabilizējusies, bet Latvijas gadījumā tas ir pavisam jauns koncepts un prakse, kura pārņemšana un ieviešana ir savā sākuma stadijā, taču radošuma potenciāls uz pilsētas attīstību ir neapšaubāms. Neskatoties uz to, ka Latvijas kontekstā kā radošā pilsēta pozicionējas tikai Liepāja, radošās aktivitātes, protams, ir klātesošas citās pilsētās, piemēram, Cēsis, pastāv iespēja analizēt Latvijas pilsētas pēc konkrētiem radošo pilsētu indikatoriem, lai pilsētas salīdzinātu un izdarītu secinājumus par pilsētu atbilstību radošās pilsētas konceptam,

---

⁸Liepājas domes Attīstības Pārvalde. *Liepājas pilsētas ilgtspējīga attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*.Pieejams: http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_strategija/liepaja_2030_23_01_2015.pdf [skatīts 2016, 21.feb.]

⁹Cēsu novada pašvaldības Attīstības plānošanas nodaļa. *Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam*. Pieejams: http://www.cesis.lv/uploads/files/Stratēģija_%2002_2015.pdf [skatīts 2016, 21.jan.]

noteiktu Latvijas pilsētu radošo potenciālu politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides, kultūras dimensijā, un uzsvērtu radošuma saikni ar pilsētu attīstību kopumā.

Ņemot vērā radošuma un radošās pilsētas koncepta aktualitāti pasaulē un ienākšanu arī Latvijas pilsētu attīstības stratēģiskajos plānos un praksēs, tiek definēts sekojošs maģistra darba **mērķis**: izpētīt kā attīstījusies radošās pilsētas fenomena konceptuālā izpratne un analizēt Latvijas pilsētas (Liepāju un Cēsis) pēc dažādiem radošo pilsētu indikatoriem vairākās dimensijās, novērtējot pilsētu radošo potenciālu un radošuma lomu pilsētu attīstībā.

Atbilstoši maģistra darba mērķim, tiek izvirzīti sekojoši **uzdevumi**:

1. Izpētīt radošās pilsētas koncepta veidošanos un attīstību, analizējot galvenos raksturojumus (pilsētu vēsturisko attīstību, radošuma lomu pilsētu attīstībā, radošās pilsētas jēdzienu);
2. Izstrādāt Latvijas situācijai piemērotāko pilsētu novērtēšanas metodoloģiju pēc dažādiem radošās pilsētas indikatoriem;
3. Izanalizēt un salīdzināt Liepāju un Cēsis pēc radošās pilsētas politiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem, vides un kultūras indikatoriem, nosakot pilsētu radošuma potenciālu un ietekmi uz pilsētu attīstību.

Atbilstoši maģistra darba definētajam mērķim un izvirzītajiem uzdevumiem, tiek uzstādīti sekojoši **galvenie pētnieciskie jautājumi**:

1. Pēc kādiem radošās pilsētas indikatoriem var novērtēt un salīdzināt Latvijas pilsētas?
2. Kāds ir Liepājas un Cēsu radošais potenciāls pēc radošās pilsētas politiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem, vides un kultūras indikatoriem?
3. Kāda ir radošuma ietekme uz Liepājas un Cēsu pilsētu attīstību?

Lai sasniegtu maģistra darba mērķi un izvirzītos uzdevumus, kā arī atbildētu uz galvenajiem pētnieciskajiem jautājumiem, darbs strukturēts trīs nodaļās, no kurām divas atspoguļo teorētisko līmeni, bet viena nodaļa atspoguļo empīriski iegūto datu analīzi. Pirmā nodaļa "Radošās pilsētas koncepta veidošanās, attīstība un galvenie raksturojumi" veltīta radošās pilsētas koncepta padziļinātas analīzes atspoguļojumam akadēmiski teorētiskajos avotos, uzsverot radošuma nozīmi pilsētu attīstībā. Izpēte palīdz izprast koncepta veidošanās vēsturisko ietvaru un definēšanas mēģinājumus, kā arī ienākšanu Latvijas pilsētu kontekstā, kas raksturo koncepta globālo aktualitāti, bet līdz galam neskaidro un viennozīmīgi nenoformulēto dabu. Secinājumi izdarīti atsaucoties uz aktuālāko radošās pilsētas koncepta pētnieku, teorētiķu un praktiķu darbiem pasaules kontekstā, piemēram, Čārlzu Landriju, Ričardu Floridu, Levisu Mamfordu, Pīteru Hālu, Nilu Bredfordu, Endiju C. Pratu, Gregu Ričardsu, Robertu Palmeru, Franko Biančini, Deividu E. Andersonu, Āki E. Andersonu un daudziem citiem. Otrajā nodaļā

“Radošās pilsētas noteikšanas metodoloģijas un indikatori” analizēta pastāvošo radošās pilsētas noteikšanas metodoloģiju un indikatoru pluralitāte, atspoguļojot gan dažādu radošuma indeksu, gan atsevišķu indikatoru grupu daudzveidību un to attīstību laika gaitā. Nodaļas ietvaros, balstoties uz pastāvošo indikatoru daudzveidību teorētiskā līmenī, tiks izstrādāta un pamatota maģistra darbā izmantotā radošuma noteikšanas metodoloģija un konkrēto būtiskāko indikatoru izvēles kritēriji vairākās dimensijās. Trešajā nodaļā “Latvijas pilsētu radošuma potenciāla analīze. Liepājas un Cēsu piemērs” empīriskā līmenī analizēti un salīdzināti rezultāti par Liepājas un Cēsu radošuma potenciālu pēc izstrādātajiem indikatoriem politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā, kā arī radošuma lomu pilsētu attīstībā. Pētījumā izmantota jauktā metodoloģija, metožu pielietojumu pielāgojot konkrēto indikatoru specifikai. Pirmkārt, veiktas sešas dziļās daļēji strukturētās intervijas ar Liepājas un Cēsu pārstāvjiem (trīs intervijas katrā pilsētā ar vienu pašvaldības vadības, attīstības un kultūras jomas pārstāvi). Otrkārt, pētījumā izmantoti sekundārie dati no valsts un pašvaldības iestādēm, kas pieejami publiski vai iegūti pēc pieprasījuma. Veikta gan kvalitatīva informācijas satura analīze, gan kvantitatīva statistikas datu analīze, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes, Uzņēmumu reģistra, Valsts ieņēmumu dienesta, Lursoft, Nodarbinātības valsts aģentūras, Izglītības un zinātnes ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Valsts reģionālās attīstības aģentūras, Centrālās vēlēšanu komisijas, Ceļu satiksmes drošības direkcijas, Slimību profilakses un kontroles centra, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Kultūras kartes, Izglītības kvalitātes valsts dienesta Zinātnisko institūciju reģistra, Liepājas un Cēsu pašvaldības un to pakļautībā esošo iestāžu, kā arī citu institūciju publiski pieejamos un rīcībā esošos datus, kas tika iegūti pēc pieprasījuma.

1.RADOŠĀS PILSĒTAS KONCEPTA VEIDOŠANĀS, ATTĪSTĪBA UN GALVENIE RAKSTUROJUMI

Tēmas izpēte tiks sākta ar radošās pilsētas koncepta veidošanās, attīstības un galveno raksturojumu izklāstu, ietverot četras apakšnodaļas. Pirmkārt, lai adekvātāk novērtētu mūsdienu pilsētu situāciju un attīstības plānošanu, tiks sniegts neliels vēsturisks ieskats pilsētu attīstības tendencēs no senajām civilizācijām līdz pat mūsdienu aktuālākajām domāšanas paradigmām. Nodaļā tiks iezīmētas gan plašākas un globālākas pilsētu attīstības perspektīvas, gan analizēts Latvijas pilsētu stāvoklis. Otrkārt, īpaša uzmanība pilsētu attīstības plānošanas kontekstā tiks pievērsta radošumam, raksturojot tā daudzpusīgo lomu attīstības un ilgtspējas veicināšanā. Nodaļas ietvaros tiks analizēta gan radošuma definējuma polemika, gan daudzveidīgās radošuma dimensijas pilsētu kontekstā. Treškārt, tiks sniegts radošās pilsētas idejas teorētiski-konceptuālās izpratnes vēsturisks raksturojums, īpašu uzmanību veltot gan radošās pilsētas kustības popularizētājiem Čārlzam Landrijam un Ričardam Floridam, gan citiem autoriem un kustības plašākajām izpausmēm globālā līmenī. Ceturtkārt, tiks atspoguļots radošās pilsētas koncepta definēšanas heterogēnums, kas raksturo neviendabīgu koncepta izpratni un izraisījusi arī kritiskāku skatījumu uz radošās pilsētas fenomenu.

1.1. Pilsētu attīstības tendences pasaulē un Latvijā

Radošās pilsētas kustību var skaidrot ar pilsētu identitātes un attīstības ceļu meklējumiem, kas balstīti dažādos pilsētu plānošanas aspektos. Pilsētu plānošanas prioritātes mainījušās līdz ar vēsturiskajiem pilsētu attīstības nosacījumiem, taču ņemot vērā mūsdienu straujās makro un mikro vides izmaiņas, uzmanība pastiprināti tiek pievērsta pilsētu ilgtspējai. 21. gadsimtā īpaša aktualitāte tiek pievērsta dažādām pilsētu attīstības stratēģijām, no kurām kopš 1980-to gadu beigām īpašs uzmanība tiek pievērsta radošās pilsētas konceptam, kas ieguvis nozīmi ne tikai pasaules kontekstā, bet arī Latvijā.

Lai adekvātāk sapratu un runātu par pilsētu attīstības nākotni, nepieciešamas analizēt pilsētas ne tikai caur tagadnes prizmu, bet arī pagātņi, saprotot pilsētu rašanās iemeslus un nosacījumus konkrētajā laikā. Palūkojoties pagātnē, var norādīt uz zemes un citu dabas resursu nozīmi pirms industriālajās apdzīvotajās vietās vai vēlāko tehnoloģisko inovāciju nozīmi pilsētvides pārstrukturēšanas procesos, jaunu urbāno formu veidošanās nozīmi.¹⁰ Pilsētu

---

¹⁰*Encyclopedia of the City*. Edited by Roger W. Caves. London; New York: Routledge, 2005. p. xxv.

attīstībai un būvniecībai, protams, ir gara un sarežģīta vēsture. Kaut gan pilsētu plānošana kā organizēta profesija eksistē nepilnu gadsimtu, visas pilsētas parādījušas dažādas pakāpes tālredzību un apzinātu pilsētu izkārtojuma, funkcionēšanas dizaina izveidi. Pilsētas vēsturiski pastāvējušas daudzu un dažādu iemeslu dēļ, tāpēc urbāno formu dažādība var tikt saistīta ar pilsētu funkcijām, piemēram, uzglabāšanu, tirdzniecību, ražošanu, reliģiskiem elementiem, pārvaldību, drošību utt. Pilsētas, koncentrējoties uz talantu, cilvēku dažādību un labklājību, nodrošinājušas bagātīgu pamatu cilvēku kultūras attīstībai - mākslai, zinātniskajai izpētei, tehnoloģiskajām inovācijām. Tās vienmēr kalpojušas kā komunikācijas centri, no kurām izplatās jaunas idejas un informācija arī uz āru.¹¹

Neskatoties uz agrīno cilvēku nomadisko dabu, pirmie urbānie veidojumi parādījušies jau 3. gt. p.m.ē. senajā Mezopotāmijā, Ēģiptē un Indijas ielejā. Senajās pilsētās parādījās gan “organiskie”, gan “plānotie” urbāno formu tipi, konkrētajās sabiedrībās tika izstrādātas reliģiskās, politiskās un militārās hierarhijas. Apkaimēs, kas tika saistītas ar eliti, aktivitātes bija ļoti plānotas un regulāras, turpretī dzīvojamajos rajonos procesi notika daudz lēnāk, sarežģītāk un neregulārāk. Antīkajām pilsētām raksturīga iezīme bija aizsardzības siena un pati citadele.¹² Pilsētu attīstībā īpaši nozīmīga loma bija grieķu un romiešu laikiem, piemēram, Grieķu ietekme uz pilsētas dizainu skaidri atspoguļojās apkārtējā teritorijā, aiz vien vairāk cilvēku pārvācās uz dzīvi pilsētās. Īpaša nozīme bija pilsētvalstu jeb polisū noformēšanās un nostiprināšanās procesiem, ko noteica politikā vara, sabiedrisko un reliģisko institūciju lokalizēšana kādā svarīgā un izdevīgā vietā.¹³ Par pirmo pilsētu plānotāju tiek uzskatīts antīkās Grieķijas arhitekts, matemātiķis, filozofs, meteorologs Milētas Hipodāms (*Hippodamus of Miletus*), kurš tiek dēvēts arī par pilsētu plānošanas “tēvu”. Hipodāms darbojies 5. gs. p.m.ē. un ir atbildīgs par pilsētas plānošanas tīkla sistēmas izveidi. Agrīnā pilsētplānotāja vīzija balstījās uz pilsētas iedalīšanas ideju, kur tika sadalīta telpa publiskajai, privātajai un sakrālajai lietošanai. Savukārt senie romieši īpaši aktīvi pievērsušies pilsētu būvniecībai, izveidojot vairāk nekā 2000 pilsētas, no kurām lielākā daļa bija nelielas, taču tika būvētas arī īstas metropoles. Pēc Romas impērijas sabrukuma aizvien vairāk pilsētu panīka un to skaits samazinājās. Taču pilsētu skaita uzplaukums vērojams attīstītajos Viduslaikos, tām veidojoties par tirdzniecības un amatniecības centriem, uzsverot, ka pilsētu dzīvi noteica pilsētu tiesības.¹⁴ Pilsētu sakārtošanas

---

¹¹Ellis, Cliff. *History of Cities and City Planning*. Pieejams:

<http://www.art.net/~hopkins/Don/simcity/manual/history.html> [skatīts 2016, 3. feb.]

¹²Ellis. *History of Cities and City Planning*.

¹³*Encyclopedia of the City*. Edited by Roger W. Caves, p. xxii.

¹⁴Sustainable Cities Collective. *A Short History of the City*. Pieejams:

<http://www.sustainablecitiescollective.com/embarq/176601/short-history-city> [skatīts 2016, 3. feb.]

procesiem aiz vien vairāk tika piesaistīti dizaineri un plānotāji, piemēram, renesanses periodā arhitekti sāka nodarboties ar sistemātiskām pilsētvides studijām, ņemot vērā, ka pilsēta pati par sevi ir arhitektūras daļa, kam var tikt piešķirts estētisks baudījums un funkcionāla kārtība. Savukārt baroka laika pilsētas tiek asociētas ar lielo nacionālo valstu veidošanos starp 1600.gadu un 1750. gadu.¹⁵ Jāsecina, ka pilsētas piedzīvojušas ievērojamas pārmaiņas, mainījušies dzīves apstākļi, taču tieši industriālā revolūcija pilsētas izmainīja vēl nebijušā veidā. Tradicionālās lauksaimniecības formas un lauku ekonomiku nomainīja urbānā un industriālā ekonomika, kas saistījās ar tehnoloģisko inovāciju attīstību, ražošanas procesu maiņu, ietekmējot urbāno vidi.¹⁶ Industriālās revolūcijas sekas rezultējās strauji pieaugošā populācijā, ietekmējot arī iedzīvotāju skaita pieaugumu pilsētās.

Mūsdienās, protams, var mācīties no pilsētu plānošanas pionieriem un vēsturiskajām urbānajām praksēm, lai izveidotu labākas pilsētas šodienas un pat nākotnes vajadzībām, bet jārēķinās, ka 21. gadsimts nemitīgi sagādā aizvien jaunus izaicinājumus. Straujās makro un mikro vides izmaiņas ir likušas pārvērtēt visdažādākos dzīves aspektus, tajā skaitā nopietni ietekmējot urbānās dzīves izpausmes. Post-industrializācija, tautsaimniecības struktūru maiņa, globalizācija, urbanizācija, tehnoloģiju attīstība, vērtību maiņa ietekmējusi arī pilsētu attīstību, liekot pārskatīt iepriekš valdošās paradigmas un aktuālos diskursus.

Jāuzsver, ka pilsēta ir komplekss organisms, kā ietvaros var analizēt pilsētu formu, veidošanos, cilvēkus, kultūras, publiskās vietas, pārvaldību, institūcijas, vidi, ekonomiku utt. Protams, pastāv dažādi pilsētas definēšanas mēģinājumi, taču amerikāņu domātājs un autors Levis Mumfords (*Lewis Mumford*) savā grāmatā “Pilsēta vēsturē: tās izcelšanās, transformācijas un perspektīvas” (*The City in History: Its origins, Its Transformations, and Its Prospects*)¹⁷ norāda, ka pilsētas fenomenu nav iespējams un nav vajadzīgs aprakstīt ar vienu definīciju, jo viennozīmīgs definējums nebūtu spējīgs aptvert visas iespējamās pilsētas manifestācijas un transformācijas. Taču, neskatoties uz L. Mumforda uzskatu, pastāv viedokļu daudzveidība un ievērojams skaits pilsētas definīciju, kurās pilsēta var tikt saistīta ar administratīvu vienību vai konkrētu populācijas blīvumu, vai attiecināma uz vispārīgiem priekšstatiem par urbāno dzīvesveidu un īpašām kultūras un sociālajām iezīmēm, kā arī ekonomisko aktivitāšu vietu. Neskatoties uz neskaidrībām pilsētas definējumā, jāuzsver, ka pilsētas ieņem īpašu lomu Eiropas kontekstā ne tikai tāpēc, ka lielākā daļa populācijas dzīvo

---

¹⁵ Ellis, *History of Cities and City Planning*.

¹⁶ *Encyclopedia of the City*. Edited by Roger W. Caves, p. xxiv.

¹⁷ Mumford, Levis. *The City in History: Its origins, Its Transformations, and Its Prospects*. San Diego; New York; London: A Harvest book, Harcourt, 1961.

pilsētās, bet pilsētas spēlē nozīmīgu lomu visas Eiropas teritorijas sociālajā un ekonomiskajā attīstībā. Pēdējā gadsimta laikā Eiropa pārvērtusies par urbānu kontinentu, ko apliecina fakts, ka vairāk kā 70% Eiropas iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijās.¹⁸ Tas, protams, ir arī izaicinājums mūsdienu pasaulei, tāpēc nepieciešams meklēt atbilstošus risinājumus 21. gs. situācijai un urbānajām problēmām. Ņemot vērā proporcionāli augsto pilsētas iedzīvotāju skaitu, pilsētas ir jāattīsta par vietām, kas apmierinātu pieaugošās cilvēku vajadzības un uzlabotu gan fizisko, gan mentālo dzīves kvalitāti. Mūsdienu pilsētas izvēlas dažādus pilsētu attīstību veicinošus scenārijus, lai risināt aktuālās 21. gs. urbānās problēmas un tiktu galā ar strauji mainīgo situāciju. Līdz ar pasaules pilsētu uzstādījumu mainību, mainās arī to plānošana, kļūstot daudz elastīgāka, lai spētu apmierināt augošās vajadzības. Jānorāda, ka “pilsētplānotājs” kā profesionāla disciplīna pastāv tikai nedaudz vairāk kā simts gadus, sākotnēji vairāk koncentrējoties uz telpiskām, transporta un vides plānošanas apakšdisciplīnām, taču ar laiku vairāk pievēršoties kopienas iesaistīšanai, urbānajam dizainam un vietu rekreācijai, kā arī ilgtspējībai.¹⁹

Analizējot mūsdienu situāciju, jāreķinās, ka daudz lielāka uzmanība pilsētās tiek veltīta ne tikai “cietajai” (*hard*) infrastruktūrai, bet arī tā sauktajai “mīkstajai” (*soft*) infrastruktūrai, lai panāktu straujāku pilsētu attīstību un padarītu to piemērotāku dzīvošanai. Pilsētplānotājs Čārlzs Landrijs radošās pilsētas kontekstā ar “cieto” infrastruktūru saprot ēku un institūciju būvniecību, piemēram, izpētes centrus, izglītības iestādes, kultūras ēkas un citas tikšanās vietas, un atbalstošos pakalpojumus, piemēram, transportu, veselības aprūpi u.tml. Savukārt “mīkstā” infrastruktūra pēc Č. Landrija domām ir asociatīvu struktūru un sociālo tīklojumu sistēma, saskarsme un cilvēku mijiedarbība, kas liek pamatu un iedrošina ideju plūsmu starp indivīdiem un institūcijām.²⁰ Ja pagātnes pilsētu plānotāji veidoja pilsētas, kas stingri atbilstu konkrētajam laikam, vietai un kultūrai, koncentrējoties uz stabilas “cietās” infrastruktūras izveidi, tad mūsdienu plānotājiem jācīnās par pilsētu atbilstību notiekošajiem globalizācijas un urbanizācijas procesiem, kas pieprasa daudz lielāku fleksibilitāti, efektivitāti un funkcionalitāti, vēršot lielāku uzmanību arī uz “mīkstās” infrastruktūras elementiem.²¹ Viens no spilgtākajiem

---

¹⁸European Commission, Directorate General of Regional Policy. *Cities of tomorrow. Challenges, visions, ways forward*. Pieejams: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesoftomorrow_final.pdf [skatīts 2016, 4. feb.]

¹⁹Landry, Charles. *The changing face of urban planning*. Pieejams: <http://charleslandry.com/panel/wp-content/uploads/downloads/2015/03/The-changing-face-of-urban-planning.pdf> [skatīts 2016, 4. feb.]

²⁰*Creative Knowledge Cities. Myths, Visions and Realities*. Edited by Marina van Geenhuizen, Peter Nijkamp. Cheltenham; Northampton: Edward Elger Publishing, 2012. Pp. 454-455.

²¹Sustainable Cities Collective. *A Short History of the City*. Pieejams: <http://www.sustainablecitiescollective.com/embarq/176601/short-history-city> [skatīts 2016, 3. feb.]

jauno apstākļu raksturotājiem ir britu autors Čārlzs Ledbiters (*Charles Leadbeater*), kurš ap tūkstošgadi aktualizēja jaunās ekonomikas jeb tautsaimniecības (*new economy*) atnākšanu, kas pieprasa radikālas inovācijas. Ledbitera jaunā domāšanas paradigma priekšplānā izvirzīja finanšu, zināšanu un sociālo kapitālu, kur liela loma ir atvēlēta uzticībai un sadarbībai.²² Ņemot vērā jaunos apstākļus, pilsētu plānošanā jāpievērš uzmanība globālajām izmaiņām un ilgtspējīgas attīstības principiem, tādejādi pilsētu attīstības plānošana mūsdienās neaprobežojas ar vienu pieeju vai attīstības plānošanas veidu, bet tiek veidoti un attīstīti aizvien jauni koncepti un atbilstošas rīcības stratēģijas. Radošās pilsētas ideja ir tikai viens no iespējamajiem risinājumiem, jo pastāv vēl citas dažādas nozīmes un mēroga attīstības stratēģijas un attīstības ceļu varianti.

Viens no plašākajiem un aptverošākajiem konceptiem ir globālā pilsēta (*global city*). Par globālās pilsētas konceptu izveidojusies nozīmīga literatūras bāze, kur var izdalīt vēsturnieku, piemēram, Pītera Hāla (*Peter Hall*) un Džoela Kotkina (*Joel Kotkin*) darbus, urbāno sociologu, piemēram, Saskijas Sassenas (*Saskia Sassen*), Karla Abota (*Carl Abbot*) un Manuela Kastela (*Manuel Castells*) darbus, kā arī urbāno sociālo ģeogrāfu, piemēram, Paula Knoksa (*Paul Knox*) un Pītera Teilora (*Peter Taylor*) u.c. darbus. Ņemot vērā dažādo disciplīnu skatījumu uz globālā pilsētas konceptu, nav iespējams to precīzi raksturot ar vienas definīcijas palīdzību, taču iezīmējas galvenie raksturojumi. Pirmkārt, uzsvars tiek likts uz civilizācijas un ekonomiskās sistēmas attīstību. Otrkārt, tiek norādīts, ka pilsētas savā starpā konkurē par ražošanas faktoriem jeb resursiem, kas ir vērtīgi un mobili globālā līmenī. Treškārt, ņemot vērā pilsētu spēju konkurēt globālā līmenī un apgūt resursus, pilsētas var “celties” un “krist”, pieļaujot mainību globālāko pasaules pilsētu sarakstā.²³ Īpaši var izcelt vācu izcelsmes amerikāņu socioloģes un globalizācijas, starptautiskās migrācijas pētnieces Saskijas Sassenas (*Saskia Sassen*) vārdu un viņas ieguldījumu globālās pilsētas koncepta un termina attīstībā jau kopš 1990-tajiem gadiem. Koncepta ietvaros globālā pilsēta var tikt definēta kā nozīmīgs ražošanas punkts, kas uztur globālo ekonomiku.²⁴

Ilgtspējība ir ne tikai viens no pilsētu attīstības pamatprincipiem un globālās pilsētas elementiem, bet atsevišķi tiek aktualizēts arī ilgtspējīgās pilsētas (*sustainable city*) koncepts. Kas attiecas uz ilgtspējīgās pilsētas formulējumu, nepastāv vienots definējums, taču skaidrs, ka

---

²²Mitchell, Chris. *Charles Leadbeater: Living On Thin Air*. Pieejams:

<http://www.spikemagazine.com/0100livingonthinair.php> [skatīts 2016, 5. apr.]

²³Hartley, John, Potts, Jason etc. *Creative City Index 2012*. Pieejams:

<http://www.cci.edu.au/sites/default/files/CCI%20Creative%20City%20Index%202012%20Final%20Report.pdf> [skatīts 2016, 5. apr.]

²⁴Sassen, Saskia. *The Global City: Introducing a Concept*. Pieejams:

<http://www.saskiasassen.com/pdfs/publications/the-global-city-brown.pdf> [skatīts 2016, 5. apr.]

ilgtspējības aspekti galvenokārt tiek attiecināti uz vides, sociālajiem un ekonomiskajiem jautājumiem. Kā galvenos pilsētas ilgtspējības aspektus var minēt efektīvu zemes izmantošanu un apbūves formas, efektīvu enerģijas izmantošanu, otrreizējās pārstrādes un izmantošanas aktualizēšanu, videi draudzīgāku komunikāciju un transporta sistēmas. Nereti ilgtspējīgās pilsētas termins tiek aizstāts arī ar eko pilsētas (*eco-city*) terminu, norādot uz nozīmīgo saistību ar vides ilgtspējīgas attīstības principiem.²⁵ Ar ilgtspējību, ekoloģiju un vidi cieši saistīts arī zaļās pilsētas (*green city*) koncepts. Ņemot vērā, ka pilsētas pamatā asociējas ar vairāk negatīviem aspektiem, piemēram, smogu, noslogotu satiksmi, noziedzību utt., viens no reģenerācijas veidiem ir zaļās domāšanas aktualizēšana. Eiropas Savienības līmenī īpašu uzmanība tiek pievērsta zaļo pilsētu statusam, jo kopš 2006. gada ieviesta Eiropas Zaļās galvaspilsētas balva, kas mudina Eiropas Savienības pilsētas izvirzīt vērienīgus mērķus vides uzlabošanai ilgtermiņā, tādejādi rādot piemēru arī citām pilsētām.²⁶

Savukārt gudrās jeb inteliģentās pilsētas koncepts (*smart city*) ietver pilsētu attīstības vīziju, kas saistīta ar informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izmantošanu, lai veicinātu pilsētas attīstību visdažādākajās jomās. Var vilkt paralēles arī ar digitālās pilsētas konceptu.²⁷ Lai arī gudrās pilsētas koncepcija ir cieši saistīta ar inovācijām, pēdējā laikā aizvien vairāk aktualizēties inovatīvās pilsētas koncepts. Ikgadējo starptautisko konferenču "Inovatīvā pilsēta" rīkotāji pat apgalvo, ka gudrās pilsētas koncepts ir miris, liekot uzsvāru uz inovāciju nozīmi pilsētu dzīves kvalitātes uzlabošanā.²⁸ Jāņem vērā, ka, atbilstoši mūsdienu situācijai, pilsētu panākumi nav atkarīgi tikai no to lieluma un vēstures, bet daudz lielāka nozīme ir transformācijas un adaptācijas spējām, dzīvīgumam un, protams, inovācijām.²⁹ Akcentējot straujās pilsētu izmaiņas un to radītās problēmas, aktualizēts arī fleksiblās pilsētas (*flexible city*) koncepts, kas liek uzsvāru uz pilsētu kā elastīgu un attīstībā esošu telpu, kas būtu atbilstoša mūsdienu urbānajām problēmām.³⁰ Protams, analizētie koncepti neatver visu iespējamo pilsētu attīstībā balstīto stratēģiju dažādību, taču skaidri redzams, ka visi aplūkotie pilsētu attīstības

---

²⁵*Dimensions of the Sustainable City*. Edited by Mike Jenks, Colin Jones. Dordrecht; Heidelberg; London; New York: Springer, 2010. Pp. 1-3.

²⁶European Commission. *European Green Capital*. Pieejams:

<http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/about-the-award/index.html> [skatīts 2016, 5. apr.]

²⁷Global Innovation Agency. *Definition of a Smart City: compared with Innovation Cities*. Pieejams:

<http://www.innovation-cities.com/a-definition-of-a-smart-cities-compared-with-an-innovation-city/1322> [skatīts 2016, 5. apr.]

²⁸Innovative City 2016. *Smart City is dead, Hurray for Smart City*. Pieejams: <http://www.innovative-city.com/main-content/enjeux/?lang=en> [skatīts 2016, 5. apr.]

²⁹Dyer, Colin. *Are these the world's innovative cities?* Pieejams: <http://www.cnn.com/2016/01/22/davos-are-these-the-worlds-most-innovative-cities.html> [skatīts 2016, 5. apr.]

³⁰Oxford Programme for the Future of Cities. *Flexible city*. Pieejams: <http://www.futureofcities.ox.ac.uk> [skatīts 2016, 5. apr.]

scenāriji galvenokārt saistīti ar domām par stabilu un ilgtspējīgu pilsētu attīstību, iezīmējot nākotnes pilsētu koncepcijas. Katrai stratēģijai jeb konceptam, protams, ir sava attīstības pakāpe, tajā skaitā teorētiskā bāze, savas programmas, forumi, konferences, reitingi utt., taču attīstības stratēģiju daudzveidība nenoliedzami norāda uz pilsētu attīstības tematikas nozīmi un aktīvām diskusijām par ilgtspējīgu pilsētu nākotnes perspektīvām.

Protams, ne tikai pasaules kontekstā, bet arī Latvijā aktualizējas diskusijas par pilsētu nākotni un attīstības stratēģijām. Taču jānorāda uz salīdzinoši īso pilsētu plānošanas procesu attīstību, ņemot vērā vēsturiskos apstākļus un neseno Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas faktu. Pilsētas ir savas identitātes un attīstības perspektīvu meklējumu procesā, jo, no vienas puses, jāreķinās ar padomju sistēmas atstātajām sekām un mantojumu, bet, no otras puses, jāpielāgojas un jāsaprotas jau ar Eiropas un pasaules līmeņa uzstādījumiem un virzieniem, kas tendēti uz ilgtspējīgu attīstību. Runājot par Latvijas pilsētu attīstību vispārīgajiem procesiem, Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums nosaka, ka Latvijā ir apdzīvotas vietas - pilsētas, ciemi un viensētas, taču universālas un strikti noteiktas pilsētas definīcijas nav. Svarīgākie kritēriji ir vismaz 2000 iedzīvotāju, attīstīta kultūras dzīve, komercdarbība un infrastruktūra, kā arī vēsturiskas tradīcijas. Pilsētas statusu Latvijā piešķir ar Saeimas lēmumu, pamatojoties uz Ministru kabineta atzinumu.³¹ Pilsētu skaits Latvijā sociālu, dažādu ekonomisku un politisku iemeslu dēļ laika gaitā ir mainījies. 1939. gadā Latvijā bija 60 pilsētas, 1986. gadā – 56, bet patlaban – 76, no kurām deviņas pilsētas – Rīga, Daugavpils, Jūrmala, Jelgava, Jēkabpils, Liepāja, Rēzekne, Valmiera un Ventspils ir republikas nozīmes pilsētas, un 67 novada pilsētas.³² Republikas pilsētu statusa pilsētām, kas ir administratīvas teritorijas, ir pašvaldības tiesības, bet novada pilsētas ietilpst novadu pašvaldību teritorijās kā novada teritoriālā iedalījuma vienības. Arī Latvijā pēdējo gadu tendences rāda, ka pusotrs miljons cilvēku jeb teju 70% no visiem Latvijas iedzīvotājiem dzīvo pilsētās.³³ Pilsētas kā attīstības virzītājspēks tiek uzsvērts arī plānošanas dokumentos, piemēram, apdzīvotās vietas tiek iedalītas grupās pēc to pašreizējās vai plānotās sociālās un ekonomiskās nozīmes. Viens no aktuālākajiem plānošanas dokumentiem ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (Latvija 2030)³⁴, kur tiek noteikts, ka Latvijā ir viena starptautiska līmeņa pilsēta

---

³¹Latvijas Republikas Saeima. *Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums*. Pieejams: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=185993> [skatīts 2016, 6. apr.]

³²Informatīvs portāls Pilsetas.lv. *Latvijas pilsētas*. Pieejams: <http://www.pilsetas.lv/pilsetas> [skatīts 2016, 6. apr.]

³³Laganovskis, Guntars. *Ko nozīmē pilsētas statuss?* Pieejams: <http://m.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/268632-ko-nozime-pilsetas-statuss/> [skatīts 2016, 6. apr.]

³⁴Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam*. Pieejams: <http://www.pkc.gov.lv/nap2020/latvija2030> [skatīts 2016, 6. apr.] (Turpmāk: Latvija 2030)

Rīga, astoņi nacionālas nozīmes attīstības centri – jau iepriekšminētās republikas līmeņa pilsētas, izņemot galvaspilsētu, kā arī 21 reģionālas nozīmes attīstības centrs jeb kādreizējie rajonu centri, kā arī mazākas pilsētas un ciemi.³⁵ Reģionālās nozīmes attīstības centru kategorijā ietilpst 21 pilsēta – Aizkraukle, Alūksne, Balvi, Bauska, Cēsis, Dobeles, Gulbene, Krāslava, Kuldīga, Limbaži, Līvāni, Ludza, Madona, Ogre, Preiļi, Saldus, Sigulda, Smiltene, Talsi, Tukums un Valka.³⁶ Analizējot “Latvija 2030” uzstādījumus, pilsētām jāklūst par katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku. Pilsētvides kvalitātes paaugstināšana nodrošinās estētiski un funkcionāli piemērotu un drošu dzīves telpu iedzīvotājiem, radīs priekšnosacījumus investīciju piesaistei, uzņēmējdarbības attīstībai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai. Mazajām pilsētām un atsevišķos gadījumos lielākajām lauku apdzīvotām vietām ir jāpilda novadu nozīmes attīstības centru loma, sniedzot apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem pakalpojumus un nodrošinot darbavietas. Novadu nozīmes attīstības centriem jāiekļaujas kopējā nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru funkcionālajā tīklā. Tāpēc novadu nozīmes attīstības centros ir jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomikas attīstībai, teikts minētajā plānošanas dokumentā.³⁷

Protams, attīstības plānošanas dokumenti, kas skar pilsētu jautājumus, pastāv dažādos hierarhiskos līmeņos, taču lielākā daļa uzsver radošuma lomu pilsētu attīstībā. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija “Latvija 2030” ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā, tāpēc tam jāpievērš lielāka uzmanība pilsētu kontekstā. Stratēģijā norādīts, ka 21. gs. pilsētas kļūst par sinonīmu civilizācijai, pilsoniskai pārvaldībai un progresam. Latvijā, līdzīgi kā citur Eiropā, pašlaik ¾ iedzīvotāju dzīvo pilsētās, tomēr urbānā kultūras pieredze mūsu valstī ir salīdzinoši maza, un mentāli latviešos joprojām ir dzīva lauku un zemniecības pasaules izjūta. Tā pat tiek uzsvērti ar pilsētvidi saistītie negatīvie aspekti, piemēram, nabadzību, noziedzību, taču ne tikai vides sfēras sakārtošana, bet tieši radošās pilsētas koncepta aktualizēšana iet roku rokā ar kvalitatīvas dzīves telpas nodrošināšanu un pilsētvides attīstību.³⁸ Savukārt vidējā termiņa plānošanas dokumentā “Radošā Latvija”, kas ir kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam, preambulā tiek teikta, ka Latvijā jāattīsta un jānostiprina radošo pilsētu un teritoriju tīkls. Pamatnostādnēs tiek uzsvērts, ka Latvijā jau iezīmējas spilgtas radošās pilsētas, novadi un lauku teritorijas, kurās vērojama nozīmīga kultūras un radošo aktivitāšu koncentrēšanās un kuras savā attīstībā mērķtiecīgi izmanto arī

---

³⁵Laganovskis. *Ko nozīmē pilsētas statuss?*

³⁶VARAM. *Pašvaldību teritoriju grupu attīstības raksturojums*. Pieejams: http://www.vraa.gov.lv/uploads/7-8_lv.pdf [skatīts 2016. 6. apr.]

³⁷Laganovskis. *Ko nozīmē pilsētas statuss?*

³⁸Latvija 2030

kultūras kapitālu. Tādas ir Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Ventspils, Rēzekne, Daugavpils, kā arī Vecpiebalgas un Kandavas novadi. Tiek uzsvērtā arī Eiropas Savienības nozīme, jo pēdējos gados ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu ir veiktas investīcijas reģionu kultūras kapitālā, izveidoti daudzfunkcionāli kultūras centri - „Latgales vēstniecība GORS” Rēzeknē, Marka Rotko mākslas centrs Daugavpilī, Vidzemes koncertzāle „Cēsis”, daudzfunkcionāls kultūras centrs Liepājā. Investīcijas veiktas Kuldīgā, Daugavpilī un citur, veidojot pamatu radošai kultūrvidei. Eiropas Savienības (ES) struktūrfondu finansējuma ieguldījums ir sekmējis arī pilsētu apmeklētību un atpazīstamību.³⁹

Aiz vien aktuālāka kļūst arī Latvijas novadu un pilsētu attīstības plānošana un attiecīgu politikas dokumentu izstrāde vietējā līmenī. Republikas nozīmes pilsētas un novadi izstrādā dažādu termiņu attīstības programmas un stratēģijas, kurās balstās gan uz nacionāla mēroga politikas plānošanas dokumentos iekļautajiem principiem, gan iestrādā teritorijas specifiskos mērķus un prioritātes. Pētnieciskā līmenī pilsētām vairāk pievēršas, piemēram, Valsts reģionālās attīstības aģentūra (VRAA), kas nodrošina gan tematiskus pētījumus un publikācijas, gan mēra teritoriju attīstības indeksu. Pie VRAA pētījumiem, kas attiecas uz konkrētāk uz pilsētām, var minēt pētījumus/publikācijas “Reģionu attīstība Latvijā” (ikgadējs), “Priekšlikumi Latvijas pilsētu politikas izstrādē” (2009), “Latvijas pilsētu un lauku teritoriju mijiedarbības izvērtējums” (2009), “Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences” (2007-2008) u.c.⁴⁰ Savukārt teritorijas attīstības indekss ir vispārināts rādītājs, ko aprēķina ar noteiktiem svara jeb nozīmības koeficientiem summējot svarīgāko, teritoriju (pašvaldību) attīstību raksturojošo statistikas pamatrādītāju standartizētās vērtības.⁴¹

Aktualizējot radošās pilsētas koncepta ienākšanu Latvijā, nozīmīga loma ir tieši Britu padomei (*British Council*), kas ir arī citu aktuālāko konceptu, piemēram, radošo industriju virzītājspēks Latvijā. Laikā no 2008. līdz 2011. gadam Britu padome īstenoja projektu “Radošās pilsētas” 15 Eiropas valstīs. Projekta laikā Latvijā tika īstenotas vairākas aktivitātes, piemēram, semināri, “Nākotnes pilsētas spēle” (*Future City Game*). Īstenojot “Nākotnes pilsētas spēli”, sadarbībā ar partneriem tiks veidota platforma, lai radītu daudzpusīgas un inovatīvas idejas radošai un ilgtspējīgai pilsētvides attīstībai.⁴²

---

³⁹LR KM. *Kultūrpolitikas vadlīnijas 2014.-2020.gadam. Radošā Latvija*. Apstiprinātas ar LR KM rīkojumu Nr. 401 2014. gada 29. jūlijā. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877> [skatīts 2016, 21.feb.]

⁴⁰VRAA. *Pētījumi un publikācijas*. Pieejams: <http://www.vraa.gov.lv/lv/publikācijas/petijumi/> [skatīts 2016, 8. apr.]

⁴¹VRAA. *Teritorijas attīstības indekss*. Pieejams: http://www.vraa.gov.lv/lv/publikācijas/attistibas_indekss/ [skatīts 2016, 8. apr.]

⁴²British Council. *About Creative Cities*. Pieejams: <http://creativecities.britishcouncil.org/about-creative-cities> [skatīts 2016, 8. apr.]

Neskatoties uz dažādo stratēģiju un konceptu pastāvēšanu, pasaules pilsētas primāri liek uzsvāru uz attīstības veicināšanu, kas kvalitatīvi uzlabotu dzīves apstākļus un veicinātu pilsētu dzīvotspēju, kas atbilstu mūsdienu prasībām. Radošās pilsētas koncepts, kas ir pārvērties par sava veida kustību visdažādākajās pasaules pilsētās, ir viens no pilsētu plānošanas un attīstības scenārijiem, kas, koncentrējoties uz radošuma izpausmēm visdažādākajās sfērās, kļuvis par attīstības pamatelementu un virzītājspēku.

1.2. Radošuma loma pilsētu attīstībā un radošās pilsētas kontekstā

Neskatoties uz pilsētu attīstības ceļu izvēles dažādību, visas aktivitātes primāri ir vērstas uz vienu vienīgu mērķi, lai nodrošinātu mūsdienu tendencēm atbilstošu pilsētas attīstību. Analizējot dažādas pasaulē pastāvošās pilsētu attīstības stratēģijas (skatīt 1.1. apakšnodaļu), var secināt, ka aizvien lielāku uzmanību tiek vērstā inovatīviem un radošiem risinājumiem, kas nodrošinātu pilsētu ilgtspēju arī nākotnē. Viens no pilsētu attīstības scenārijiem ir arī radošās pilsētas koncepts, kas sevī ietver pilsētu plānošanas paradigmas maiņu, un vērstā uz pilsētu ilgtspējīgu attīstību. Radošums mūsdienās nenoliedzami kļuvis par vienu no aktuālākajiem resursiem, jo tiek integrēts visdažādākajās jomās, piemēram, izglītībā, ekonomikā, uzņēmējdarbībā, tehnoloģijās u.c., kas vēsturiski pamatā netiek saistītas ar radošuma aktualizāciju. Tāpat jānorāda uz aizvien jaunu radošumā balstītu konceptu veidošanos, piemēram, radošā šķira, radošā profesija, radošs darbs, radošais kvartāls, radošās industrijas, radošā pilsēta u.tml. Tieši radošās pilsētas koncepts ilustrē, kā radošums var tikt pārņemts visdažādākajās disciplīnās, nodrošinot sekmīgu pilsētu attīstību.

Radošuma definējums aptver dimensiju un perspektīvu dažādību, uzsverot vienas konkrētas definīcijas un skaidru robežu neesamību. Veicot īsu ekskursu vārda "radošums" etimoloģijā, Eiropas kontekstā konkrētais vārds, kas radies no latīņu vārda *creatio* jeb radīšana, ir cieši saistīts ar sekularizācijas procesu. Tieši, apzinoties sevi kā radītāju, cilvēks renesansē emancipējās no dievu un dabas aizbildniecības. 16. gadsimta izpratnē radošums nozīmēja domāšanu, tehniskās spējas un apziņu par radošā procesa nejaušo dabu. 18. gadsimtā radošums tika piedēvēts tieši māksliniekam kā jaunas, autonomas pasaules radītājam. Parasti tas bija vīrietis, kam piemita unikāls talants un spējas. Kopš šī laika apzīmējumi "radošs talants" un "būt radošam" integrējās Eiropas buržuāzijas leksikā kā vispārējs apzīmējums individuālai spējai būt radošam kultūrā un ekonomikā. Tas nozīmē radīt, pārvarot vai izvairoties no

ekonomiskajiem priekšnosacījumiem. Savas brīvās gribas vadīts, radošais talants arvien jaunu radošo sasniegumu vārdā riskēja būt sabiedrības atkritējs.⁴³

Taču pētot radošuma mūsdienu izpausmes, tas var tikt skatīts gan caur dažādu disciplīnu prizmu, piemēram, psiholoģiju, psihometrisku, kognitīvo zinātņu, mākslīgo intelektu, filozofiju, vēsturi, ekonomiku, biznesu, menedžmentu, gan no dažādām perspektīvām, piemēram, mākslinieciskās, zinātniskās, ekonomiskā un tehnoloģiskās perspektīvas. Ņemot vērā dažādās radošuma prizmas un perspektīvas, grūtības sagādā radošuma definējuma robežu novilkšana un viennozīmīga skaidrojuma meklējumi. Jau 2000-tošo gadu sākumā, kad radošuma aktualitāte tikai sāka iezīmēties, tika uzskaitītas vairāk kā 60 radošuma definīcijas. No vienas puses, radošuma definīcijas uzrāda nekoncekvenci un pretrunas, bet no otras puses arī dublējas. Tā pat nekoncekvence vērojama arī radošuma mērīšanas metodoloģijās.⁴⁴

Analizējot gan dažādu autoru, pētnieku un teorētiķu, gan organizāciju sniegtās radošuma definīcijas, radošums tiek definēts kā komplekss fenomens, kas galvenokārt tiek asociēts ar oriģinalitāti, iztēli, iedvesmu, atjautību un izdomas spējām. Izsekojot radošuma definēšanas vēsturiskajai gaitai, sākotnējās definīcijas meklējamas jau 1930-tajos gados, piemēram, ebreju izcelsmes franču matemātiķis Žaks Adamārs (*Jacob Hadamard*) radošumu skaidro kā izgudrojumu vai atklājumu, kas radies ideju kombināciju rezultātā. Amerikāņu psihologs Ričards E. Snovs (*Richard E. Snow*) noliedz, ka radošums ir kā gaiša spuldzīte mūsu galvās, jo tas patiesībā ir sasniegums, ko var panākt ar intensīvu mācīšanos, refleksijām, pastāvīgumu un interesi. Amerikāņu psihiatrs Alberts Rotenbergs (*Albert Rothenberg*) norāda, ka radošums ir produkts kaut kam jaunam un patiesi vērtīgam. Amerikāņu psihologs un psihometrijas speciālists Roberts Šternbergs (*Robert Sternberg*) uzskata, ka radošums ir spēja radīt kaut ko jaunu jeb oriģinālu un negaidītu, kam ir augsta kvalitāte, kas ir piemērots jeb lietderīgs. Amerikāņu psihologs Elis Pauls Torrens (*Elis Paul Torrance*) radošumu skaidro kā procesu, kad paaugstinās jūtīgums uz problēmām, trūkumiem, zināšanu robiem, iztrūkstošiem elementiem, disharmoniju utt. Tam seko grūtību identificēšana, risinājumu meklēšana, pieņēmumu radīšana, hipotēžu formulēšana, tēmu modifikācija, izmēģināšana un nonākšana pie rezultātiem. Amerikāņu politikas zinātnieks, ekonomists, sociologs un psihologs Herberts A. Saimons (*Herbert A. Simon*) radošo ideju novērtēšanā uzsver kaut kā jauna, interesanta un vērtīga radīšanu. Jānorāda, ka radošuma definēšanai, protams, pievērsušies ne tikai atsevišķi

---

⁴³Kļava, Anda. *Radošās industrijas-radošums ar ierobežotu atbildību*. Pieejams: <http://www.studija.lv/?parent=837> [skatīts 2015, 26. mar.]

⁴⁴*Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives*. Edited by Luigi Fusco Girard, Tuzin Baycan, Peter Nijkamp. Farnham; Burlington: Ashgate, 2011. Pp. 16-18.

autori, bet arī dažādas institūcijas, organizācijas. Radošums, piemēram, Otavas gadījumā tiek definēts arī pilsētas līmenī, norādot, ka radošums saistās ar jaunām idejām un disciplīnām, kas attīsta tās, dalās un pielieto jaunās idejas. Turpinot radošuma akcentēšanu saistībā ar konkrētu vietu attīstību, arī Apvienoto Nāciju Organizāciju Tirdzniecības un attīstības konference (UNCTAD) sniegusi savu interpretāciju, radošumu definējot nevis kā dotu resursu, bet resursu, kas ir, dziļi nostiprināts, katras valsts sociālajā, kultūras un vēsturiskajā kontekstā, tā ir visur esoša vērtība. Konkrētāk, radošums attiecas uz jaunu ideju formulēšanu un pielietošanu, lai radītu oriģinālus mākslas un kultūras produktus, funkcionālus darbus, zinātniskus atklājumus un tehnoloģiskas inovācijas. Savukārt, institūts “KEA Eiropas lietas” radošumu skaidro kā kompleksu inovāciju procesu, miksējot dažādas dimensijas, piemēram, tehnoloģijas, zinātni, menedžmentu un kultūru.⁴⁵

Protams, nav iespējams izanalizēt visas pastāvošās radošuma definīcijas, taču pievēršoties kaut daļai no iespējamo definīciju klāsta, skaidri iezīmējas radošuma kompleksā daba, vairāku dimensiju aptveršana, kas vairs netiek pat attiecināta tikai uz cilvēku, bet arī uz pilsētu vai valstu attīstību. Radošuma diapazons mūsdienās ir paplašinājies, piedāvājot jaunus risinājumus vairākos līmeņos, lai nodrošinātu visdažādāko procesu attīstību. Arī viens no laikmetīgo pilsētu attīstības scenārijiem primāri liek uzsvāru uz radošumu kā galveno resursu, iezīmējot radošās pilsētas koncepta ideoloģiju. Radošums pilsētu attīstības kontekstā īpaši aktualizējies 1980-to gadu beigās, kad pasaule transformējās un piedzīvoja aiz vien radikālākas izmaiņas un paradigmu maiņu, nonākot līdz 21. gadsimtam, kas tiek saukts par pilsētu gadsimtu. Radošās pilsētas koncepts iezīmē fundamentālās izmaiņas, kas notikušas visos pilsētas līmeņos. Izmaiņas reprezentē paradigmu maiņu no tipiskajām 1970-to gadu pilsētām uz mūsdienu pilsētām, uzsverot veco risinājumu neatbilstību esošajai situācijai.⁴⁶

Viens no transformāciju cēloņiem saistīts ar jaunās ekonomikas jeb tautsaimniecības (*new economy*) principiem, kad fizisko darbu aizvien vairāk sāka nomainīt intelektuālais darbs, kurā caur inovācijām, izgudrojumiem un autortiesībām tika radīta lielāka pievienotā vērtība. Tas ietekmējis daudzas valstis un pilsētas, no vienas puses liekot pārvērtēt esošos procesus, bet no otras puses jebkurā gadījumā liekot rēķināties ar industriālo pagātni, kas vienmēr bijusi klātesoša. Lēmumu pieņēmēji pilsētās secināja, ka tradicionālā kārtība jaunajos apstākļos vairs nav efektīva, taču uzreiz arī tik aktīvi netika meklēti jauni risinājumi. Mēģinot tikt galā ar izmaiņām, pilsētām bija jāpārvērtē savi resursi un potenciāls dažādos līmeņos. Radošums bija

---

⁴⁵ *Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives.* Ed. by Girard, Baycan, Nijkamp, p. 17.

⁴⁶ Landry, Charles. *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators. Second Edition.* London, Sterling: Comedia; Earthscan, 2008. p. xii. (Turpmāk: Landry. *The Creative City, 2.ed.*)

viens no veidiem, kā to izdarīt.⁴⁷ Pilsētplānotājs Čārlzs Landrijs pat raksturojis trīs pilsētu attīstības trajektorijas jeb līmeņus, norādot, ka sākotnēji pilsētas fokusējušās uz lielām rūpnīcām un masveida ražošanu, pilsētas darbojušās kā mašīnas, visos līmeņos valdot hierarhijai. Sākot ar 1990-tajiem gadiem, pilsētās parādījās citas prioritātes, liekot uzsvāru uz zinātni un augstajām tehnoloģijām, sadarbību, atvērtu mācīšanās sistēmu, disciplīnu integrēšanu, pievēršoties arī urbānajam dizainam un pilsētu emocionālajai un atmosfēriskajai sajūtai. Savukārt trešajā pilsētu līmenī, kas saistīts ar radošās pilsētas konceptu, ienāk kolektīvās iztēles un pilsoņu inteliģences nozīme, kas tiek pielietota, lai veidotu, formētu un pārveidotu savu pilsētu, ņemot vērā pilnu pilsētas sensoro pieredzi.⁴⁸

Radošuma pieejas, lai veicinātu pilsētu attīstību, pierāda vajadzību pēc plašākas domāšanas, uzsverot, ka radošums nav izslēdzošs pieejams tikai māksliniekiem vai inovācijas var būt tikai tehnoloģiskas. Radošās pilsētas kontekstā var runāt par politisko, ekonomisko, vides, sociālo, kultūras radošumu un inovācijām, un to ieguldījumu pilsētu attīstībā.⁴⁹ Tieši radošums ir pilsētu attīstības pamatā, nodrošinot laikmetīgus risinājumus un fokusējoties uz galveno pilsētu resursu – cilvēkiem. Cilvēku gudrība, vēlmes, motivācija, iztēle un radošums aizvieto vietas, dabas resursus un piekļuvi tirgum kā galvenos urbānos resursus. Pilsētu nākotnes panākumus noteiks to cilvēku radošums, kuri pilsētās gan dzīvo, gan tās vada.⁵⁰

Jaunajā pilsētu uzstādījumā, radošums ir viena no galvenajām vērtībām jeb valūtām. Čārlzs Landrijs radošumu pilsētu attīstības kontekstā apraksta ar pieciem dažādiem, bet nozīmes ziņā līdzīgiem atslēgas vārdiem – zinātkāre, iztēle, radošums, inovācijas un izgudrojumi. Zinātkāre ir kā izejas punkts, jo tas saistās ar spēju atvērt prātu un atklāt, meklēt iespējas un risinājumus. Ar iztēles palīdzību var vizualizēt, iecerēt, izsapņot vai radīt mentālus attēlus. Būt radošam nozīmē spēt domāt atkal no jauna, būt fleksiblām, saredzēt neparastas saistības, nebaidīties un būt oriģinālam. Tas nozīmē būt avancētam pionierim, esot priekšā savam laikam. Nepieciešamība būt inovatīvam sevī arī ietver radošumu un iztēli, radot un novērtējot radošās idejas, lai īstenotu tikai tās, kuras var reāli darboties. Inovāciju rezultāts nereti var būt arī materiālā izgudrojumu formā. Kompleksais radošuma process var nodrošināt pilsētu attīstību, jo radošumam mūsdienās tiek piedēvēta pat lielāka vērtība nekā viendimensionālajam un šaurajam finanšu kapitālam, jo radošums kļuvis par daudz nozīmīgāku

---

⁴⁷Landry. *The Creative City*, 2.ed., Pp. xxvii-xxviii.

⁴⁸Landry. Charles. *The changing face of urban planning*. Pieejams: <http://charleslandry.com/panel/wp-content/uploads/downloads/2015/03/The-changing-face-of-urban-planning.pdf> [skatīts 2016, 28. mar.]

⁴⁹Landry. *The Creative City*, 2.ed., p. xxii.

⁵⁰Turpat, p. xii.

un spēcīgāku kapitālu, pateicoties iespējamajām kombinācijām un potenciālam gan risināt fiziskas un mentālas problēmas, gan radīt naudu.⁵¹

Pēdējos gados radošums kļuvis par nozīmīgu pilsētvides attīstības instrumentu, tas ir viens no veidiem, kā pievērsties aktuālākajiem jautājumiem, piemēram, globalizācijai, tehnoloģiju izmaiņām, internacionālajai pilsētu konkurencei. Radošuma izmantošanas iespējām pilsētā aizvien vairāk pievēršas gan politikas veidotāji, gan akadēmiskie pētnieki. Jānorāda, ka veiksmīgas pilsētas prot sabalansēt radošumu ar ekonomisko konkurētspēju, sociālo iekļaušanu, ilgtspēju un citiem nozīmīgiem pilsētu aspektiem.⁵² Radošās pilsētas koncepts un radošuma loma pilsētu attīstībā var tikt nostiprināta arī politikas plānošanas dokumentos un pilsētu attīstības stratēģijās, taču pilsētas nekļūst radošas, tikai nosaucoties par tādām. Pamatā jābūt reālai radošai darbībai, kas saskan ar radošās pilsētas nosacījumu virkni, lai veiksmīgi realizētu pāreju no tradicionālas industriālas pilsētas uz radošu pilsētu. Tieši praktiskā radošā darbība ir pilsētu attīstības panākumu atslēga, taču jāuzsver, ka to nevar definēt un lietot kā universālu līdzekli visu ubrāno problēmu risināšanai, jo jāņem vērā katras pilsētas individuālās attīstības tendences. Jāuzsver visu pilsētas iedzīvotāju, vadības, uzņēmumu un organizāciju radošuma potenciālu, neuzsverot radošās pilsētas stāvokli kā kaut ko ekskluzīvu, bet uztverot radošumu kā neizsmeļamu neapstrādātu materiālu, kas ir pieejams ikvienam.⁵³ Līdzīgi kā radošuma definējumā nozīme ir dažādām radošuma perspektīvām, arī radošums pilsētu attīstības kontekstā prasa interdisciplināru pieeju.

Radošās pilsētas koncepta kontekstā radošums tiek saistīts ar dažādu problēmu risināšanu, iespēju radīšanu un ideju īstenošanu pilsētā, pievērsties sociālajam, politiskajam, kultūras, ekonomikas, tehnoloģiju, organizāciju un vides laukam. Radošums var tikt pielietots visdažādākajās sfērās, sākot ar izglītības sistēmu, veselības aprūpi, organizāciju struktūru līdz par fiziskās vides iekārtošanai. Tāpat jāuzsver, ka radošais ieguldījums pievieno vērtību arī sfērām, kas pamatā netiek uztvertas kā radošas. No vienas puses, radošums ir kaut kas vispārējs, tas ir domāšanas veids, bet no otras puses, tam ir specifisks pielietojums un uzdevums saistībā ar konkrētu sfēru. Radošuma kontekstā pirmajos līmeņos var runāt par individuālo vai organizāciju radošumu, taču radošās pilsētas koncepts paceļ radošumu jaunā līmenī. Pilsētas sevī ietver indivīdu un organizāciju masu ar dažādām kultūrām, mērķiem un attieksmēm, kas nereti var būt pretrunīgas. Radošās pilsētas ideja nenozīmē visērtākās vienprātības īstenošanu,

---

⁵¹Landry. *The Creative City*, 2.ed., Pp. xxiv-xxv.

⁵²Kunzmann, Klaus. *What's the role of creativity in urban development?* Pieejams:

<http://www.citymetric.com/horizons/what-s-role-creativity-urban-development-403> [skatīts 2016, 27. mar.]

⁵³Franke, Simon, Evert Verhagen. *Creativity and the city. How the creative economy changes the city.* Rotterdam: NAI Publishers, 2005. Pp. 16-17.

bet norāda uz to kā dažādība palīdz vest sarunas, lai pavirzītos uz priekšu, tāpēc nozīmīgas ir savienotāja, veicinātāja un koordinatora spējas. Atsaucoties uz Č. Landrija ideju, pilsētām jāklūst par vietām, kas nodrošina radošu domāšanu, plānošanu un rīkošanos. Raksturojot radošo pilsētu, bet vēl nerunājot par konkrētiem indikatoriem, Čārlzs Landrijs norāda, ka tā ir vieta, kur cilvēks var sevi piepildīt, jo tiek piedāvātas iespējas, tāpat pilsētas tiek pielāgotas iedzīvotāju vēlmēm.⁵⁴

Apkopojot dažādus pilsētas ieguvumus no radošumā balstītas stratēģijas izvēles (apkopojumu skatīt pielikumā Nr.1), turku socioloģe Tuzina Baikāne (*Tuzin Baycan*) norāda, ka radošums pilsētā var novest ne tikai pie mākslinieciskām un kultūras inovācijām, bet arī pie ekonomiskām, sociālām, pilsoniskām un pārvaldes inovācijām. Visu šo faktoru kombinācijā var rasties veiksmīgākas vietas un inovatīvākas pilsētas, nodrošinot labumu vietējai kopienai. Radošās pilsētas principi palīdz sasniegt gan lokālās, gan nacionālās politikas mērķus, piemēram, ekonomikas inovācijas, sociālo iekļaušanu un vides ilgtspējību. Attīstoties katrai pilsētai, tiek ietekmēta arī nacionālās ekonomikas konkurētspēja un dinamika. Tāpat tiek piedāvātas starpdisciplināras apmācības iespējas, tādā veidā stimulējot nepieciešamību pēc inovāciju nodrošināšanas plašākā profesiju un inovāciju laukā. Ņemot vērā radošās pilsētas spēju apvienot dažāda veida cilvēkus ar dažāda veida zināšanām, radošās pilsētas spēj attīstīt inovatīvus risinājumus sarežģītu vietējā līmeņa jautājumu risināšanai. Autore T. Baikāne uzsver, ka radošie cilvēki kopienās spēlē galveno lomu kā pozitīvo pārmaiņu dinamiskie aģenti. Tāpat tiek attīstītas neizmantotās vietas un sagrautie rajoni, kurus vispirms sāk apdzīvot mākslinieki, meklējot pieņemamas darba telpas, līdz ar to atdzīvinot vietas ar kultūras dzīvi, kam seko publiskā transporta un pakopojumu nodrošinājums, visbeidzot veidojas dažāda un toleranta vide. Radošie cilvēki var arī palīdzēt reģionālās ekonomikas produktivitāti, uzlabojot uzņēmējdarbības kultūru reģionā, jo daudzi no radošajiem ir arī pašnodarbinātie.⁵⁵

Kanādiešu profesors Nils Bredfords (*Neil Bradford*) pilsētas ieguvumus no radošuma klasificējis piecās kategorijās. Pirmkārt, radošums ietekmē pārvaldības inovācijas, jo tiek lauztas tradīcijas, piemēram, tradicionālā pašvaldības administrācija, jo radošās vietas kļūst aizvien atvērtākas sadarbībai, kā arī aizvien vairāk plānošanas procesā tiek iesaistīta kopiena. Otrkārt, iezīmējas pilsoņu inovācijas, kas attiecas uz jaunu problēmu risināšanas prasmju pielietošanu laikmetīgajiem urbānajiem izaicinājumiem, piemēram, attīstības un dažādības menedžēšanu lielās pilsētās vai pārvirzīšanos no dabas resursiem uz zināšanu ekonomiku mazākās kopienās. Treškārt, ekonomiskās inovācijas saistītas ar zināšanu ekonomikas

---

⁵⁴Landry. *The Creative City*, 2.ed., Pp. 519-521.

⁵⁵*Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives*. Ed. by Girard, Baycan, Nijkamp, p. 37.

radošumu, kas balstās uz idejām, dizainu un tīklošanos, kļūstot par daudz vērtīgāku ieguldījumu un radot pilsētas par inovatīvu vidi. Ceturtkārt, radošuma nozīme atspoguļojas sociālajās inovācijās, kas saistās ar sociālajām transformācijām un sociālo iekļaušanu. Pilsētu sociālais konteksts var tikt transformēts ar pilsoņu iesaistīšanos mākslas un kultūras aktivitātēs, kas ir ceļš kā veicināt marginalizēto kopienu iekļaušanos un apkaimju revitalizāciju. Sociālās inovācijas pilsētas padara par daudz iekļaujošākām vietām. Visbeidzot N. Bredfords norāda uz mākslinieciskajām un kulturālajām inovācijām, jo radošās pilsētas atbalsta mākslu un kultūru, jo tās sniedz ieguldījumu iekļaušanās aspektā un daudzos citos inovāciju veidos. Radošums rada daudzas estētiskas izpausmes formas, kas veicina dažādu iedzīvotāju sekmīgu līdzās dzīvošanu. N. Bredfords norāda, ka tieši sinerģiska dažādu inovāciju pastāvēšana veicina pilsētas attīstību.⁵⁶

Vācu profesors Klaus Kunzmans (*Klaus Kunzmann*) norāda uz četrām jomām, ko radošums var uzlabot pilsētās ar attiecīgu politisko rīcību. Pirmkārt, var tikt attīstītas kultūrā balstītas stratēģijas, kas saistītas ar sociālo iekļaušanu un ilgtspējīgas attīstības kritērijiem. Otrkārt, radošums var tikt izmantots urbānajos projektos, lai palīdzētu novērst ieinteresēto pušu iebildumus un vietējos administratīvos šķēršļus. Jāmeklē stratēģiski un radoši sabiedrotie, lai izveidotu, attīstītu un īstenotu urbānās attīstības projektus kā daļu no vietējās radošās politikas. Treškārt, jāveicina dialogs starp vietējo valdību un vietējiem cilvēkiem, kas var sekmēt radošās pieejas. Visbeidzot, nevajag baidīties paskatīties uz kaimiņu pilsētu un teritoriju praksēm, lai smeltos idejas un risinājumus, kas var būt derīgi arī vietējos apstākļos. K. Kunzmans norāda, ka jāmeklē ceļš starp politikām, kur tiek ņemtas vērā gan ekonomiskās intereses, gan sociālie jautājumi, gan vides problemātika. Turklāt tam ir nepieciešama vēlme pārdomāt politiskos risinājumus un rīkoties patiesi radoši.⁵⁷

Britu kultūras ekonomikas un radošo industriju profesors Endijs C. Prats (*Andy C. Pratt*) īpaši norāda uz radošās pilsētas centienu ieguldījumu pilsētu sociālajā, kultūras un ekonomikas attīstībā. Radošās pilsētas politikas veidošana ar kultūras un radošumu prioritizēšanu atstāj ietekmi uz ekonomikas attīstību, vietas radīšanu un vietā balstītas konkurences attīstību. Tāpat britu profesors aktualizē sociālās iekļaušanas attīstību pilsētā, kas saistīta ar līdzdalības un iesaistes paaugstināšanu kultūras aktivitātēs, īpaši uzsverot mazu un ar konkrētām apkaimēm

---

⁵⁶*Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives.* Edited by Girard, Baycan, Nijkamp, Pp. 37-38.

⁵⁷ Kunzmann. *What's the role of creativity in urban development?*

saistītu projektu nozīmi. Treškārt, pilsētu attīstību radošās pilsētas ietvaros veicina kultūras un radošo industriju attīstība, attīstot kultūras ekonomiku un kultūras klasterus.⁵⁸

Franču profesore Elsa Vivanta (*Elsa Vivant*) norāda uz demokrātiskākiem radošās pilsētas attīstības ieguvumiem, piemēram, radošumā balstītas ekonomikas attīstību, kas saistīta ar sociālo iekļaušanu, jo radošums ļauj sevi izpaust visiem, ļauj visiem dalīties ar savām vīzijām, izpratni un jūtām. Tāpat radošās pilsētas politikas plānošanai būtu jāatstāj pozitīvs iespaids uz arī radošajiem profesionāļiem, kas savā ziņā var tik skatīta kā riska grupa. Radošuma principos balstītām pilsētām jādomā par radošo profesionāļu nodarbinātības un karjeras drošības aspektiem.⁵⁹

Asociētais rumāņu profesors Dans Eižens Ratiu (*Dan Eugen Ratiu*), apkopojot pilsētu attīstības ilgtspējas nosacījumus radošās pilsētas koncepta ietvaros, norāda uz vairākiem aspektiem. Pirmkārt, veicinot katras vietas īpašos raksturlielumus, piemēram, atsevišķas tradīcijas, prasmes, vietējos produktus, tiek veidota īpaša vietas aura un būtisku, simbolisku kvalitāšu autentiskums. Otrkārt, uzsvars tiek likt uz ražošanas sistēmas un urbānās kultūrvides saistību, jo jebkurai dzīvotspējīgai radošās pilsētas attīstības programmai jāfokusējas vismaz uz vietējās ražošanas sistēmas izveidošanu un attiecīga darba spēka apmācību. Tā pat jāņem vērā piemērotu urbāno vietu programmu veidošana, nodrošinot, ka visi iesaistītie elementi ir vairāk vai mazāk viens ar otru harmonijā. Tāpat caur radošās pilsētas konceptu tiek ievēroti sociālās vienlīdzības, taisnīguma un līdzdalības demokrātijas pamatprincipi, meklējot arī jēgpilnas solidaritātes, sabiedriskuma un savstarpējā atbalsta formas ikdienas darbā un dzīvē. Piektkārt, jānorāda uz pilsētu attīstības endogēno dabu, jo radošums nav kaut kas tāds, ko var vienkārši ievest pilsētā caur bohēmas pārstāvjiem, skeiteriem vai imigrantiem, jo to ir nepieciešams organiski attīstīt caur sarežģītu attiecību veidošanu starp ražošanu, darbu, sociālo dzīvi konkrētās pilsētvides kontekstā.⁶⁰

Vācu pētniece Jūlija Hāna (*Julia Hahn*) norāda uz dažāda veida kapitāla attīstību radošās pilsētas kontekstā, piemēram, fiziskā kapitāla pilnveidošanu, kas saistīts ar resursu pielietošanas maksimizēšanu, cilvēkkapitāla pieaugumu, kas saistās ar tādu jomu kā izglītības vai veselības atbalstu. Tāpat pētniece norāda sociālā kapitāla pavairošanu, saistībā ar līdzdalības plānošanu

---

⁵⁸Pratt, Andy C. *Creative cities: Tensions within and between social, cultural and economic development. A critical reading of the UK experience*. Pieejams: <http://www.nhu.edu.tw/~lbhung/10201-Research%20Methods/02.pdf> [skatīts 2016, 28. mar.]

⁵⁹Vivant, Elsa. *Creatives in the city: Urban contradictions of the creative city*. Pieejams: http://ac.els-cdn.com/S1877916613000350/1-s2.0-S1877916613000350-main.pdf?_tid=aeae496e-00c6-11e6-aaf8-00000aabb0f02&acdnat=1460476581_1fb7092c0f85b25800648924448d5848 [skatīts 2016, 28. mar.]

⁶⁰Ratiu, Dan Eugen. *Creative cities and/or sustainable cities: Discourses and practices*. Pieejams: http://ac.els-cdn.com/S1877916613000398/1-s2.0-S1877916613000398-main.pdf?_tid=7ac7de70-00c7-11e6-bea7-00000aacb35f&acdnat=1460476924_b1b12716c0f8df150a03a288cf184980 [skatīts 2016, 28. mar.]

un sadarbību, kultūras kapitāla uzlabošana, saistībā ar vērtībām, tradīcijām, mākslu, dažādību, sociālo hierarhiju. Minētie kapitāla veidi ir galvenie aspekti, lai radītu ilgtspējīgas kopienas jeb ilgtspējīgas radošas pilsētas.⁶¹

Ņemot vērā urbāno transformāciju intensitāti pēdējos desmitgažu laikā, radošās pilsētas idejas attīstība ir inovatīvs veids kā tikt galā ar izmaiņām, jo tiek pievērsta uzmanība gan tehnoloģijām, gan infrastruktūrai, ražošanai, gan kultūrai, mākslai un izglītībai. Lai pilsētas attīstītos, tām jābūt radošām un inovatīvām visos ikdienas dzīves apstākļos. Radošās pilsētas koncepcija pievēršas minēto aspektu dažādībai un to attīstībai. Urbānā ilgtspēja var tikt nodrošināta, ja tiek ņemts vērā balanss starp kultūras un tehnoloģisko radošumu, tiek iznīcināta hierarhija starp vides, ekonomikas, sociālajiem un kultūras jautājumiem, jo radošumam un inovācijām jābūt integrētām visos urbānās dzīves aspektos.⁶² Radošās pilsētas ideja un kustība pozitīvi ietekmē pilsētu attīstību, sniedzot tiešu ieguldījumu sociālā, ekonomiskā, fiziskā, kultūras kapitāla un cilvēkkapitāla izaugsmē, nodrošināt politiskās, ekonomiskās, sociālās, vides un kultūras sfēru attīstību.

1.2. Radošās pilsētas koncepta vēsturiskā attīstība un izpratne

Mūsdienās radošās pilsētas koncepts nenoliedzami asociējas gan ar Čārlza Landrija, gan Ričarda Floridas vārdu, norādot uz diviem saistītiem, bet atšķirīgiem kultūrā balstītiem pilsētvides atjaunošanas modeļiem, kas parādījušies ap 1990-tajiem gadiem⁶³, taču, neskatoties uz viņu ieguldījumu radošās pilsētas koncepta attīstībā, pilsētu un radošuma aspektiem pievērsušie arī citi pētnieki pirms tam, tādejādi attīstot radošās pilsētas idejas. Pirms vārdu savienojums “radošā pilsēta” kļuva par jaunu un aktuālu tematu starp urbānajiem politikas veidotājiem, plānotājiem un ekonomistiem, īpaši Ziemeļamerikā un Rietumeiropā, vēsturiski bijuši arī citi nozīmīgi spēlētāji, kuri ietekmējuši radošās pilsētas koncepta attīstību.

Jaunās domāšanas un radošās pilsētas idejas iedīgļi nenoliedzami meklējami Amerikas Savienotajās Valstīs, kur var izcelt gan konkrētus autorus, gan organizācijas, kas vēsturiski devušas ieguldījumu pilsētvides pētniecībā un attīstībā. To norāda arī nīderlandieši Saimons Franks (*Simon Franke*) un Everts Verhāgens (*Evet Verhagen*), kuri par vienu no radošās pilsētas vēsturiskajiem pamatlicējiem uzskata amerikāņu-kanādiešu žurnālisti un autori Džeinu

---

⁶¹Hahn, Julia. *Creative Cities and (Un)Sustainability-Cultural Perspectives*. Pieejams:

<http://www.cultura21.net/wp-content/uploads/2011/01/Julia-Hahn-c21-ebook-vol3.pdf> [skatīts 2016, 28. mar.]

⁶²Deffner, Alex, Vlachopoulou, Christiana. *Creative city: A new challenge of strategic urban planning?*

Pieejams: https://www.academia.edu/7078610/Creative_city_A_new_challenge_of_strategic_urban_planning [skatīts 2016, 28. mar.]

⁶³Miles, Malcom. *A Post-Creative city*. Pieejams: <https://rccsar.revues.org/506> [skatīts 2016, 8. feb.]

Džeikobsu (*Jane Jacobs*). Autore Dž. Džeikonsa jau 1961. gadā publicēja kritisku grāmatu “Vareno Amerikas pilsētu dzīve un nāve” (*The Death and Life of Great American Cities*) par urbāno politikas plānošanu Amerikā 1950-tajos gados, apgalvojot, ka pilsētvides atjaunošanā netiek ievērotas un respektētas vairuma pilsētas iedzīvotāju vajadzības. Autore nostājās pret modernisma dogmatisko plānošanas ēru, bet pozitīvi vērtēja dažādību un interakciju, kas ir vissvarīgākie nosacījumi, lai pilsēta būtu ekonomiski vesela un dzīvīga. Dž. Džeikobsa tādejādi gan ietekmēja pilsētvides pētniecību, gan pati tēmai pievērsās daudz detalizētāk, 1969. gadā publicējot darbu “Pilsētu ekonomika” (*The Economy of Cities*), kurā pilsētu salīdzināja ar ekosistēmu, norādot, ka pilsētas ir galvenais ekonomikas un cilvēces progresa dzinējspēks.⁶⁴

Savukārt nīderlandiešu profesori un pētnieki Gregs Ričards (*Greg Richards*) un Roberts Palmers (*Robert Palmer*) uzskata, ka radošās pilsētas ideja radusies no dzīvojamo pilsētu (*livable cities*) koncepta, kas sākotnēji izteikti fokusējies uz dizainu, kultūras industrijām un kultūras ērtībām kā galvenajiem resursiem.⁶⁵ 1977. gadā Amerikas Savienotajās Valstīs tika dibināta “Dzīvojamo kopienu partneru” (*Partners of Livable Communities*) organizācija, kur uzmanība tika veltīta kultūras plānošanai un kultūras resursiem, lai rekonstruētu un atjaunotu kopienas, kurās cilvēki dzīvo un strādā. Dzīvojamība tiek skaidrota kā faktoru summa, kas paaugstina kopienas dzīves kvalitāti, ietverot ēkas un dabisko vidi, ekonomisko labklājību, sociālo stabilitāti un taisnīgumu, izglītības iespējas un kultūras, izklaides un atpūtas iespējas.⁶⁶

1980-to gadu beigās, 1990-tajos gados koncepcija par urbānās plānošanas stratēģiju saistībā ar kultūru un radošumu tika pārņemta arī Eiropā, uzsverot itāļu izcelsmes kultūras politikas un plānošanas profesora Franko Biančini (*Franco Bianchini*) ieguldījumu. F. Biančini savas idejas balstīja arī uz amerikāņu dizaina un arhitektūras kritiķa Volfa von Ekharda (*Wolf von Eckhardt*) idejām, kurš 1980. gada darbā “Māksla un pilsētas plānošana” (*The Arts and City Planning*) atzīmēja, ka efektīva kultūras plānošana ietver visas mākslas - pilsētvides dizaina mākslu, uzvarošās kopienas atbalsta mākslu, transporta plānošanas mākslu un kopienas attīstības dinamikas pilnveidi. F. Biančini to papildināja ar mākslu veidot partnerību starp valsts, privāto un brīvprātīgo sektoru, kā arī godīgu ekonomisko, sociālo, kultūras resursu izplatīšanas nodrošinājumu. Līdzīgus papildinājumus izdarījis arī austrāliešu profesors Kolins Mersers (*Colin Mercer*) savā 1991. gada darbā “Kas ir kultūras plānošana? Sabiedrības mākslas tīkls” (*What is cultural planning? Community Arts Network*) norādot, ka kultūras plānošanā

---

⁶⁴*Creativity and the city. How the creative economy changes the city.* Edited by Franke, Verhagen, p. 8.

⁶⁵Richards, Greg, Palmer, Robert. *Eventful Cities. Cultural management and urban revitalisation.* Oxford; Burlington: Elsevier, 2010. p. 13. (Turpmāk: Richards, Palmer. *Eventful Cities*)

⁶⁶Partners for Livable Communities. *About us.* Pieejams: <http://livable.org/about-us> [skatīts 2016, 8. feb.]

kultūras resursu izmantošanai jābūt stratēģiskai un tie jāintegrē urbānajā un sabiedrības attīstībā, tāpēc svarīga arī kultūras kartēšanas ideja. Vēlāk F. Biančini detalizētāk pievērsās kultūras resursu terminam, kas laika gaitā tika pilnveidots sadarbībā ar Čārlzu Landriju, norādot, ka kultūras resursi ir pilsētas neapstrādātie materiāli, tie aizstāj ogļu, tērauda un zelta vērtību, un radošums ir metode kā izmantot šos resursus, palīdzot tiem augt.⁶⁷ Tieši 1980-to gadu beigās Franko Biančini un Čārlzs Landrijs, pārstāvot divas neatkarīgas Lielbritānijas organizācijas “Demos” un “Comedia”, pasauli iepazīstināja ar radošās pilsētas konceptu. Viņu mērķis bija atrast jaunus veidus kā pilsētās, kuras piemeklējusi sava veida rutīna, iedvest jaunu dzīvību.⁶⁸

Vēl bez F. Biančini, Č. Landrija vai Ričarda Floridas ieguldījuma radošās pilsētas kustības attīstībā, radošās pilsētas koncepta pētnieki norāda arī uz citu autoru ietekmi. Piemēram, divi no grāmatas “Radošās pilsētas rokasgrāmata” (*Handbook of creative cities*, 2015) autoriem Deivids Emanuels Anderso

ns (*David Emanuel Andersson*) un Šarlote Melandere (*Charlotta Mellander*) uzskata, ka bez Ričarda Floridas, ir vēl divi vadošie teorētiķi, kuri pētījuši radošuma sociālos aspektus un likuši pamatus radošās pilsētas koncepta attīstībā. Viens no viņiem ir zviedru reģionālais ekonomists Āke Andersons (*Åke E. Andersson*), kurš jau 1985. gadā izdeva grāmatu “Radošums – metropoļu nākotne”, kurā apgalvoja, ka tieši radošums prezentēs nākotnes metropoles, un aizvien nozīmīgāki post-industriālās ekonomikas veidošanā kļūs “radošo zināšanu turētāji” (*creative knowledge handlers*). Tā pat ekonomists bija līdzautors 1989. gada grāmatai, kurā aprakstīts kā infrastruktūras sasaiste var izraisīt transformācijas fāzi, kas rezultējas tālāk ejošā ekonomiskā pārstrukturēšanā, uzsverot starp reģionālu tīklojumu nozīmi. Taču jāņem vērā, ka grāmatas tika publicētas zviedriski, līdz ar A. E. Andersona “radošo zināšanu sabiedrības” teorijas ietekme bija limitēta un plašāku auditoriju sākotnēji sasniedza tikai Skandināvijā. Kā otru oriģinālo domātāju radošuma pētniecībā grāmatas autori norāda amerikāņu psihologu Dīnu Simontonu (*Dean Simonton*), kurš jau kopš 1970-tajiem analizējis gan radošo indivīdu iekšējās personīgās īpašības, gan sociālās interakcijas tipus, kas iedrošina radošumu. Divtūkstošo gadu sākumā D. Simontons aprakstīja attiecības starp radošo apkārtējo vidi un politiskajām institūcijām, prezentējot radošuma perspektīvas mikro līmenī.⁶⁹ Radošās

---

⁶⁷Landry, Charles. *Lineages of the Creative City*. Pieejams: http://arte-polis.id/past/arte-polis2/files/papers/ArtePolis2_2008_1Key_LANDRY.pdf [skatīts 2016, 9. feb.]

⁶⁸*Creativity and the city. How the creative economy changes the city*. Edited by Franke, Verhagen, p. 9.

⁶⁹Andersson, David Emanuel, Åke E. Andersson, Charlotta Mellander. *Handbook of Creative Cities*. Cheltenham: Edward Elger Publishing Limited, 2011. Pp. 3-4. (Turpmāk: Andersson, Mellander. *Handbook of Creative Cities*)

pilsētas kontekstā bieži tiek minēts arī britu pilsētplānotājs Pīters Hāls (*Peter Hall*), kura 1998. gada grāmatā “Pilsētas civilizācijā” (*Cities in Civilization*) parādās vairākas idejas, kas vēlāk atspoguļojas Floridas darbos. Hāls runā par jauno pilsētu renesansi un jauno ekonomiku, kas mainīs cilvēku dzīvi, kā arī jauno sabiedrību, kas transformēs pilsētu, taču daudz lielāku uzmanību pievērša informāciju tehnoloģiju nozīmei.⁷⁰

Tuvāk analizējot dažādas pastāvošās radošās pilsētas stratēģijas un plānus, radošās pilsētas kustības aizsācējs Čārlzs Landrijs norāda, ka tajos sākotnēji nenoliedzami liela uzmanība tiek pievērsta mākslai un kultūras struktūrām, piemēram, atbalsts mākslai, māksliniekiem un institucionālajai infrastruktūrai. Tāpat uzmanība tiek veltīta radošo jeb kultūras industriju veicināšanai. Taču Č. Landrijs uzskata, ka tas nebūt nav viss uz ko “radošā pilsēta” koncentrējas, bet tikai viens no aspektiem, kas ir svarīgs radošo pilsētu kontekstā. Tāpat jānorāda, ka radošās pilsētas konceptuālā izpratne ir mainījusies kopš 1980-gadu beigām, kad koncepts parādījās. Izmaiņas piedzīvojuši arī paša Čārlza Landrija radošās pilsētas uzstādījumi, jo iepazīstinot ar oriģinālo radošās pilsētas ideju, tā vairāk tika saistīta ar centieniem iedrošināt atvērtu domāšanu un iztēli, atstājot milzīgu ietekmi uz organizāciju kultūru.⁷¹

Atsaucoties uz iedalījumu galvenajos radošās pilsētas modeļos, viens no modeļiem saistīts ar Eiropu un tieši Čārlza Landrija vārdu. Ņemot vērā, ka Čārlzs Landrijs ir viens no nozīmīgākajiem spēlētājiem radošās pilsētas koncepta attīstībā Eiropā un internacionāla autoritāte attiecībā uz iztēles un radošuma pielietošanu urbāno izmaiņu kontekstā, jāvelta lielāka uzmanība pilsētplānotāja un radošās pilsētas kustības aizsācēja ideju attīstībai. Tieši Landrijs ir veicis gan pirmos radošās pilsētas pētījumus, gan aktīvi izdevis saistīto teorētisko literatūru. Tāpat Č. Landrijs palīdz pilsētām identificēt un izmantot savu potenciālu, palīdz tām kļūt daudz izturīgākām, pašpietiekamām un sasniegt vairāk, cieši sadarbojoties ar lēmumu pieņēmējiem un vietējiem līderiem gan īstermiņā, gan ilgtermiņā, lai pilsētas pozitīvi transformētos. Čārlzs Landrijs darbojas kā stimulators, veicinātājs un iedvesmotājs, risinot sarežģītas pilsētvides izmaiņas un procesus, pielāgojot attiecīgas pētniecības iniciatīvas un radot savus projektus, piemēram, “radošās pilsētas indeksu” sadarbībā ar Bilbao un “radošās birokrātijas” (*creative bureaucracy*) konceptus kopā ar Dienvidaustrālijas valdību.⁷²

---

⁷⁰Creativity and the city. How the creative economy changes the city. Edited by Franke, Verhagen, p. 43.

⁷¹Turpat.

⁷²Comedia/Charles Landry. *Biography*. Pieejams: <http://charleslandry.com/about-charles-landry/biography/> [skatīts 2016, 10. feb.]

Ņemot vērā, ka Č. Landrija radošās pilsētas ideja radusies 1980-to gadu beigās, mainījusies arī pati konceptuālā izpratne. Radošās pilsētas ideja sākotnēji balstījās uz centieniem aktualizēt progresīvu domāšanu un iztēli, norādot, ka katra pilsēta sevī slēpj daudz lielāku potenciālu, nekā no pirmā acu uzmetiena varētu likties. Viens no svarīgākajiem centieniem bija saistīts ar nosacījumu radīšanu, lai aktīvāk veicinātu cilvēkus domāt, plānot un darīt, lai ar iztēles palīdzību izmantotu iespējas vai risinātu urbānās problēmas - no bagātības līdz pat vizuālajai videi un sociālajām problēmām. Ņemot vērā radošās pilsētas uzstādījumu, arī vienkārši cilvēki var paveikt, ko neparastu, ja tiem tiek sniegta iespēja. Tā pat tiek pārkāpts tradicionālais uzstādījums, ka radošumu var attiecināt tikai uz māksliniekiem, paplašinot radošuma pieeju arī citās sfērās, piemēram, biznesa, sociālo darbinieku, zinātnieku, inženieru un valsts pārvaldes vidē. Bet īpaša nozīme ir mākslām un mākslinieciskajam radošumam, kam piemīt kvalitātes, kas sevī ietver ideju virzošās zināšanu ekonomikas vajadzības. Radošuma veicināšanā un iztēles leģitimācijā nozīmīga loma ir atbilstošai pārvaldībai un publiskās, privātās un sabiedriskās sfēras sadarbībai. Veidojas ideju banka ar iespējām un potenciālajiem problēmu risinājumiem. Tas ietver regulējumus un iniciatīvas, kas virzās uz “radošo birokrātiju”. Radošās pilsētas sākotnējie formulējumi pastiprināti fokusējās uz kultūras industrijām, pastāvot uzskatam, ka pilsētām būtu jākoncentrējas uz aspektiem, kas tās padara īpašas un neatkārtojamas.⁷³ Atsaucoties uz konkrēto pieņēmumu, īpaši liela loma bija mākslas projektiem un vecu ēku izmantošanai jauniem nolūkiem. Atbilstoši minētajiem principiem, Čārlzs Landrijs 1989.gadā veica pirmo radošās pilsētas pētījumu “Glāzgova: Radošā pilsēta un tās kultūras ekonomika” (*Glasgow: The Creative City and Its Cultural Economy*)⁷⁴. Taču laika gaitā, Č. Landrijam kļuva skaidrāks, ka arī ekonomika, politiskā sistēma un birokrātija ir daļa no radošās ekoloģijas, uz ko pilsētām būtu jāfokusējas. Jaunie uzstādījumi prasīja attiecīgas izmaiņas domāšanā, paredzot pārmaiņas no ražošanas apjomu kāpināšanas un kvantitātes uz pievienotās vērtības, inovāciju un pilsētvides kvalitātes celšanu. Tas var tikt uztverts kā izaicinājums visām pilsētām, vēršot uzmanību uz nepieciešamību pēc prioritāšu pārskatīšanas, jo tieši inovāciju un eksperimentu iedrošināšana var nodrošināt labumu un ieguvumu nākotnē.⁷⁵ Viens no nozīmīgākajiem pilsētplānotāja Čārlza Landrija darbiem ir 2000. gadā pirmo reizi izdotā un 2008. gadā pārpublicētā grāmata “Radošās pilsētas: Rīkkopa urbānajiem novatoriem”

---

⁷³Landry. *The Creative City*, 2.ed., Pp. xxi – xxii.

⁷⁴Landry, Charles. *Making the Most of Glasgow's Cultural Assets: The Creative City and its Cultural Economy. Final report, 1991*. Pieejams :

http://www.understandingglasgow.com/assets/0000/5037/MAKING_THE_MOST_OF_GLASGOW_S_CULTURAL_ASSETS_vpdf.pdf [skatīts 2016, 21.jan.]

⁷⁵Landry. *The Creative City*, 2.ed., p. xxii.

(*The Creative City: A toolkit for urban innovators*). Pateicoties Č. Landrija publikācijām un aktīvajai darbībai, radošā pilsēta kļuvusi par globālu kustību, kas iedvesmo jauno pilsētas plānošanas paradigmu, uzsverot radošo industriju nozīmi un radošās šķiras piesaisti, norādot, ka 21. gs. pilsētu priekšrocība viennozīmīgi ir kultūras un ekonomikas sfēras konverģence.⁷⁶

Kā otrs radošās pilsētas veidošanās pamatmodelis tiek norādīts ASV modelis, kas saistīts ar pilsētplānošanas teorētiķa Ričarda Floridas vārdu, uzsverot R. Floridas ideju un publikāciju nozīmi radošās pilsētas kustības attīstībā. Viens no nozīmīgākajiem darbiem ir 2002. gadā izdotā un 2014. gadā pārpublicētā grāmata “Radošās šķiras izcelšanās” (*The Rise of the Creative Class*)⁷⁷. Autors apgalvo, ka pilsētu jauno ekonomiku un pilsētvides reģenerāciju virza radošā šķira un 3 T formula (tehnoloģijas, talants, tolerance). Kas attiecas uz radošās šķiras robežām, tiek iekļautas visdažādākās profesijas, kuras var tik sadalīt desmit apakšgrupās: 1) profesijas, kas saistītas ar datoriem un matemātiku; 2) arhitektūra un inženierija; 3) dzīves, fiziskās un sociālās zinātnes; 4) māksla, dizains, izklaide, sports un mediji; 5) izglītība un apmācības; 6) menedžmenta profesijas; 7) tieslietas; 8) veselības aprūpe; 9) ar biznesa un finanšu operācijām saistītās profesijas; 10) pārdošanas menedžments.⁷⁸ R. Florida pievēršas trīs laukiem - jaunām idejām, radošajai ekonomikai un nosacījumiem, kas pilsētās piesaista radošo šķiru, secinot, ka ekonomisko attīstību pilsētās lielā mērā nosaka dzīves stila faktori, piemēram, tolerance, dažādība, pilsētvides infrastruktūra, izklaide un tamlīdzīgi faktori, kas piesaista radošos talantus. Radošās pilsēta modelī kultūra un radošums tiek izvirzīts priekšplānā.⁷⁹ Ričards Florida norāda, ka post industriālajā ērā veiksmīgai reģionālai ekonomikai jākultivē ekosistēma, kas savieno augta līmeņa talantus, augsto tehnoloģiju industriju koncentrāciju un vieglu, tolerantu piekļuvi.⁸⁰

Kaut gan Čārlza Landrija idejas ir tuvākas Eiropas kontekstam, Eiropas līmenī teorētiskā un pētnieciskā kontekstā daudz tiek izmantotas un pielietotas arī Ričarda Floridas idejas. Neskatoties uz radošās pilsētas koncepta teorētiskajiem avotiem, radošās pilsētas kustība ir iemantojusi popularitāti visā pasaulē. Var atsaukties uz Čārlza Landrija pārliecinošo apgalvojumu, ka pašreiz visi ir iesaistīti radošuma “spēlē”, jo radošums, kļuvis par mūsdienu

---

⁷⁶Richards, Palmer. *Eventful Cities*, p. 13.

⁷⁷Florida, Richard. *The Rise of the Creative Class, Revisited*. New York: Basic Books, 2014. (Turpmāk: Florida. *The Rise of the Creative Class, Revisited*)

⁷⁸Florida, Richards, Mellander, Charlotta and Kevin Stolarick. *Inside the Black Box of Regional Development: Human Capital, the Creative Class and Tolerance*. Pieejams : http://creativeclassgroup.com/rfcgdb/articles/Inside_the_Black_Box_of_Regional_Development.pdf [skatīts 2016, 13.apr.]

⁷⁹Richards, Palmer. *Eventful Cities*, p. 13.

⁸⁰Florida, Richard, Mellander, Charlotta and Patric Adler. *Creativity in the City*. Pieejams: <http://oxfordindex.oup.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199603510.013.010> [skatīts 2016, 13.apr.]

mantru ne tikai Eiropā, bet visā pasaulē. To pierāda tas, ka vismaz 20 Lielbritānijas pilsētas, piemēram, Mančestera, Londona, Bristole, Noridža utt., sevi sauc par radošām. To pašu var attiecināt arī uz Kanādu, kā piemērus minot Toronto ar savu kultūras desmitgades plānu, lai kļūtu par radošo pilsētu, vai Vankūveru, kur izveidota radošās pilsētas darba grupa. Līdzīga situācija veidojas arī Amerikā un Austrālijā. Jau ap tūkstošgadi parādījās aizvien jaunas radošās pilsētas iniciatīvas visā pasaulē, piemēram, iepriekš minētā amerikāņu organizācija “Dzīvojamo kopienu partneri” 2001. gadā uzsāka “Radošo pilsētu iniciatīvas” (*Creative Cities Initiative*) programmu, nodrošinot tehnisko palīdzību un sadarbības tīklus. Radošās pilsētas koncepta aktualizācija sasniedza arī Japānu, kur 2003. gadā tika izveidota Radošo pilsētu aspirantūra, bet 2005. gadā Japānas Radošo pilsētu tīkls.⁸¹ Arī Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) adaptēja radošās pilsētas konceptu, 2004. gadā izveidojot UNESCO Radošo pilsētu tīklu (UCCN), lai veicinātu sadarbību starp pilsētām, kuras identificējušas radošumu kā ilgtspējīgas pilsētvides attīstības stratēģisku faktoru. Tīklu pašlaik veido 116 pilsētas no 54 valstīm, kuras strādā kopā, lai sasniegtu kopīgu mērķi: radošuma un kultūras industrijas iekļautas pilsētu attīstības plānu “sirdīs” nacionālā līmenī un aktīvi sadarbojoties internacionālā līmenī. Tīkls aptver septiņas radošās sfēras: rokdarbi un tautas māksla, mediju māksla, filmas, dizains, gastronomija, literatūra un mūzika, uz katru no tīkla pilsētām attiecinot vienu no sfērām. Viena no pirmajām tīkla pilsētām 2004. gadā bija Edinburga, kas tika iekļauta pateicoties radošumam literatūrā. 2015. gada nogalē UCCN tika iekļautas arī pirmās Baltijas pilsētas. Kauņai kā pirmajai Viduseiropā un Austrumeiropā piešķirts UNESCO dizaina pilsētas statuss, savukārt Tartu kā pirmā no Baltijas valstīm un Ziemeļvalstīm kļuvusi par UNESCO literatūras pilsētu.⁸²

Ņemot vērā dažādās pieejas radošās pilsētas konceptam un dažādu teorētiku skatījumu, var izdalīt četrus galvenos veidus kā radošās pilsētas koncepts tiek saprast un lietots: 1) radošā pilsēta kā mākslas un kultūras infrastruktūras centrālais punkts; 2) radošā pilsēta kā radošās ekonomikas darbības vieta; 3) radošā pilsēta kā sinonīms spēcīgai radošajai šķirai; 4) radošā pilsēta kā vieta, kas veicina radošuma kultūru.⁸³ Radošās pilsētas idejas salīdzinoši īsās pastāvēšanas vēsturē, arī koncepta izpratne, atbilstoši laikmeta aktualitātēm un tendencēm, mainījusi savus uzsvarus. Nevar runāt par viendabīgu koncepta uztveri, tā pat neeksistējot viennozīmīgam radošās pilsētas koncepta definējumam.

---

⁸¹*Creativity and the city. How the creative economy changes the city.* Edited by Franke, Verhagen, p. 43.

⁸²UNESCO Creative Cities Network. *Why Creativity? Why Cities?* Pieejams: <http://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities> [skatīts 2016, 10. feb.]

⁸³*Dimensions of the Sustainable City.* Edited by Mike Jenks, Colin Jones. Dordrecht; Heidelberg; London; New York: Springer, 2010. p. 4.

1.3. Radošās pilsētas definēšanas problemātika un koncepta kritisks skatījums

Radošās pilsētas koncepta daudzpusība un mainīgā daba nav tverama viena definējuma robežās. Neskatoties uz viennozīmīgas definīcijas neesamību, radošās pilsētas koncepts guvis plašu aktualitāti visā pasaulē, ļaujot vietējiem politikas plānotājiem un teorētiķiem atrast sev atbilstošākās un pieņemamākās radošās pilsētas idejas šķautnes. Radošās pilsētas konceptam un kustībai gūstot aizvien lielāku popularitāti, radošās pilsētas definēšanas mēģinājumu skaits ar laiku tikai pieaug, reizē radot arī sašķeltu un virspusīgu skatījumu uz radošās pilsētas konceptu, veicinot arī kritiska skatījuma aktualizēšanos.

Ņemot vērā, ka radošās pilsētas koncepta un kustības aizsācējs ir Čārlzs Landrijs, radošās pilsētas definējumu, pirmkārt, var analizēt caur pilsētplānotāja teorētisko uzskatu prizmu. Č. Landrija 2000. gada darbā "Radošās pilsētas: Rīkkopa urbānajiem novatoriem" sniegtā definīcija, ka radošās pilsētas ir vietas, kur cilvēki var domāt, plānot un rīkoties ar izdomu⁸⁴, ir viens no pirmajiem definējuma mēģinājumiem. Jāuzsver, ka konkrētā grāmata bija paredzēta kā praktiska rīkkopa, pievērsties jaunam pilsētu plānošanas veidam, kur pastiprināta uzmanība pievērsta radošai un izdomas bagātai domāšanai. Jānorāda, ka laika gaitā, kopš pirmās grāmatas publikācijas 2000. gadā, arī Č. Landrija radošās pilsētas koncepta izpratne piedzīvojusi izmaiņas. Sākotnējais koncepta uzstādījums bija kā centieni iedvesmot atvērtību un iztēli, radot nosacījumus un apstākļus, lai cilvēki varētu domāt, plānot un rīkoties radoši, pat necerot, ka koncepts sabiedrībā iekaros tik lielu popularitāti.⁸⁵ Salīdzinot ar Čārlza Landrija pirmajiem darbiem, nesenākos teorētiskos avotos Č. Landrijs radošās pilsētas konceptu skaidro jau ar konkrētākiem saistītiem raksturlielumiem, kas saistīti ar radošo pilsētu kā stratēģisku plānošanas formu. Piemēram, 2006. gadā Č. Landrijs radošumu radošās pilsētas kontekstā skaidro ar laterālo un horizontālo domāšanu, spēju vienlaikus saskatīt gan daļas, gan visu kopumu.⁸⁶ 2008. gada darbā Čārlzs Landrijs gan konkrēti apraksta radošās pilsētas idejas plānošanas un ieviešanas četras pakāpes⁸⁷, gan ievieš jaunus jēdzienus, kas saistīti ar radošās

---

⁸⁴Landry, Charles. *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators*. London, Sterling: Earthscan, 2000. p. xv.

⁸⁵RUDI, UrbanXtra. *The creative city: its origins and futures*, Charles Landry. Pieejams: <http://www.rudi.net/books/20039> [skatīts 2016, 2.apr.]

⁸⁶Landry, Charles. *The Art of City Making*. London; Sterling: Earthscan, 2006. p. 415.

⁸⁷Radošās pilsētas idejas plānošanas un ieviešanas process sastāv no: 1) piecu soļu stratēģiskās plānošanas procesa; 2) analītisko rīku izmantošanas; 3) radošuma mērīšanas indikatoriem; 4) tehniku pielietošanas, kas palīdz radoši domāt un plānot. (Landry. *The Creative City*, 2.ed., p. 164.)

pilsētas plānošanu, piemēram, urbāno inovāciju matrica⁸⁸, urbānā radošuma cikls⁸⁹ u.c.⁹⁰ Taču Č. Landrijs nebūt nav vienīgais, kurš pievērsies radošās pilsētas koncepta attīstībai un definēšanai, tāpēc pastāv arī citi skatījumi no dažādām perspektīvām.

Britu pilsētplānotājs Pīters Hāls savā 2000. gada rakstā “Radošās pilsētas un ekonomikas attīstība” (*Creative Cities and Economic Development*) radošās pilsētas definē kā vietas, kas nav komfortablas, bet kurās valda milzīga sociālā un intelektuālā turbulence.⁹¹ Kanādiešu profesors Nils Bredfords 2004. gadā radošās pilsētas raksturo kā dinamiskas darbības vietas eksperimentiem un inovācijām, kur rodas jaunas idejas, kur visa dzīves gājuma cilvēki sanāk kopā, lai savu kopienu padarītu par labāku vietu, kur dzīvot, strādāt un dzīvot. Tāpat Bredfords uzsver, ka radošās pilsētas ir “mājas” dažādībai, jo tiek apzināti un reprezentēti dažādi talanti.⁹² Vācu profesors urbānajos jautājumos Bastians Lange (*Bastian Lange*) un pilsētplānotājs Ares Kalandides (*Ares Kalandides*) 2007. gadā snieguši savu definīciju, norādot, ka radošās pilsētas koncepts ietver holistisku, radošu domāšanas procesu, kas var tikt pielietots sociālo, ekonomisko un vides problēmu risināšanā.⁹³ Kanādiešu profesore un pētniece Jinna Taj (*Jinna Tay*) 2005. gadā radošās pilsētas definē kā vietas, kur cilvēki grib būt, vietas, kur cilvēki grib tikt redzēti. Radošo vidi visspilgtāk iemieso darbnīcas, restorāni, bāri, kas norāda arī uz dinamisku un vibrantu dzīves veidu. Lielos vilcienos radošās pilsētas ideja ir par to kā vietējās pilsētvides vietas var tikt pārskatītas, atjaunotas un tik saistītas ar jauniem mērķiem, kas saistās ar globālās konkurences ietvaru.⁹⁴ Kanādiešu profesors un sociālās iekļaušanās, jauno mediju pētnieks Ričards Smits (*Richard Smits*) un kanādiešu mediju, kultūras pētniece Keitija Veirfilda (*Katie Warfield*) savā 2008. gada rakstā skaidro, ka radošā pilsēta ir vieta ar spēcīgām dažādotām mākslas, kultūras, radošajām izpausmēm, ietverot meistarību un iztēli. Konkrētie autori norāda uz kultūrā un ekonomikā balstīto definīciju nošķirumu. Kultūrā balstītā definīcija radošās pilsētas skaidro kā vietu, kas domāta dažādai, iekļaujošai mākslai un kultūrai. Savukārt

---

⁸⁸Urbāno inovāciju matrica saistīta ar ideju un projektu radošuma un inovatīvisma novērtēšanu attiecībā pret salīdzinošu skalu. (Landry. *The Creative City, 2,ed.*, p. 197.)

⁸⁹Urbānā radošuma cikls ir dinamiska koncepts, kas nodrošina mehānismu kā novērtēt pilsētas radošo projektu spēku un vājības dažādos attīstības posmos. Urbānā radošuma ciklam ir piecas pakāpes: 1) palīdzība radīt idejas, projektus; 2) ideju pārvēršana realitātē; 3) ideju un projektu tīklošanās, cirkulācija; 4) piegādes mehānismi (piemēram, lētākas telpu īres, inkubatori); 5) rezultātu izplatīšana pilsētā, tirgus un auditorijas veidošana, diskusijas, lai rastos jaunas idejas. (Landry. *The Creative City, 2,ed.*, p. 224.)

⁹⁰Landry. *The Creative City, 2,ed.*, Pp. 164, 197, 224.

⁹¹Hall, Peter. *Creative Cities and Economic Development*. Pieejams: <http://down.cenet.org.cn/upfile/49/2008523182117198.pdf> [skatīts 2016, 2.apr.]

⁹²Bradford, Neil. *Creative Cities: Structured Policy Dialogue Report*. Pieejams: http://www.cprn.org/documents/31406_en.pdf [skatīts 2016, 2.apr.]

⁹³*The role of the integrated conservation of culture heritage for a creative, resilient and sustainable city*. Edited by Teresa Colletta. Milano: FrancoAngeli, 2013. p. 48.

⁹⁴Hebler, Martin, Zimmermann, Clemens. *Creative Urban Milieus. Historical Perspective on Culture, Economy and the City*. Frankfurt; New York: Campus Verlag, 2008. p. 311.

ekonomikā balstītā definīcija radošās pilsētas skaidrojumā primāro uzmanību velta vietai, kas domāta ekonomiskām inovācijām, radošiem talantiem un radošajām industrijām.⁹⁵

Jānorāda, ka radošās pilsētas koncepta definēšanas mēģinājumus nav īstenojuši tikai atsevišķi autori vai autoru kolektīvi, bet savas definīcijas sniegušas arī atsevišķas organizācijas vai radošās pilsētas idejā balstītas programmas. Kā piemēru var minēt UNCTAD, kas 2008. gadā radošās pilsētas definēja kā urbānu kompleksu, kur dažāda veida kultūras aktivitātes ir neatņemamas komponentes pilsētas ekonomiskajā un sociālajā funkcionēšanā.⁹⁶ UNESCO, kas izveidojis Radošo pilsētu tīklu, radošo pilsētu kontekstā, pirmkārt, uzsvēr vietējā līmeņa kultūras un radošuma praktizēšanu katru dienu. Tāpēc radošās pilsētās jāstimulē kultūras industrijas, jāatbalsta radošums, jāveicina iedzīvotāju līdzdalība, jātuvina publiskās sfēras, valsts iestāžu, privātā sektora sadarbība, lai attīstītu ilgtspējīgu urbāno attīstību, kas piemērota vietējo iedzīvotāju vajadzībām.⁹⁷ Britu padome īstenojamā projektā “Radošās pilsētas” radošās pilsētas tiek raksturotas kā veiksmīgas pilētas, kurs guvušas sekmes kultūras, ekonomikas, sociālajā un vides sfērā, kļūstot par labām vietām, kur dzīvot. Radošās pilsētas piesaista talantīgus cilvēkus, kuri savukārt piesaista investīcijas un rada darbu. Tāpat tiek atrasti inovatīvi problēmu risinājumi, kas padara iedzīvotājiem labāku dzīvi.⁹⁸ Eiropas Savienības projekts “Radošās pilsētas”, kas īstenots ES programmas “Centrālā Eiropa 2014-2020” ietvaros, radošās pilsētas saista ar radošo industriju potenciāla attīstību un veicināšanu Centrāleiropas pilsētās. Definējot radošās pilsētas ideju programmas kontekstā, uzsvars tiek likts tieši uz radošo industriju nozīmi un potenciālu pilsētu konkurētspējā.⁹⁹

Ņemot vērā, ka radošo pilsētu idejai nav strikti noteikts definējums, arī atsevišķas pilsētas izstrādājušas savas definīcijas. Kā piemēru var minēt Kanādas pilsētas Otavas definīciju, norādot, ka radošai pilsētai jābūt vietai, kur nepiederošie jeb autsaideri var iekļūt, bet just sava veida neskaidrības, jo viņi nedrīkst tikt izslēgti no iespējām, bet arī nevar tikt laipni pieņemti, lai nepazaudētu radošo dzinuli jeb sparū. Arī Toronto pilsēta 2003. gadā mēģinājusi definēt radošo pilsētu, uzsvērot, ka radošai pilsētai jāuztur mākslinieku, radošo cilvēku, kultūras organizāciju un radošo industriju koncentrācija. Radošās pilsētas ir blīvi urbānie centri, kuru ekonomiku veido cilvēki, kuri idejas īsteno arī dzīvē, jo radošās pilsētas strādā ar prātu.¹⁰⁰

---

⁹⁵*Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*. Edited by Philip Cooke, Luciana Lazzeretti. Cheltenham; Northampton; Edward Elgar Publishing, 2008. p. 287.

⁹⁶UNCTAD. *Creative economy report 2010*. Pieejams: http://unctad.org/fr/Docs/ditctab20103_en.pdf [skatīts 2016, 2.apr.]

⁹⁷UNESCO Creative Cities Network. *Why Creativity? Why Cities?*

⁹⁸British Council. *About Creative Cities*.

⁹⁹InEuropa. *Creative cities project*. Pieejams: <http://www.creativecitiesproject.eu/en/background.shtml> [skatīts 2016, 3.apr.]

¹⁰⁰*Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives*. Ed. by Girard, Baycan, Nijkamp, p.26.

Protams, radošās pilsētas koncepts un idejas aktualitāte izpelņījusies ne tikai glaimus, jo ir autori, kuri norāda uz idejas popularizēšanas pārspīlējumiem un kritiskiem aspektiem. Piemēram, vācu pētniece Jūlija Hāna savā darbā norāda, ka pasaule, īpaši Eiropa un Ziemeļamerika, piedzīvo “radošās pilsētas drudzi”. Pētniece uzsver, ka prevelējošais koncepts parādās kā modelis, kas it kā viegli pielāgojas un der visām pilsētām, cīņā ar post industriālajām izmaiņām, pielietojot vienus un tos pašus plānošanas instrumentus. Taču ilgtspējīgai radošai pilsētai jābūt atvērtai katras vietas specifiskajām iezīmēm.¹⁰¹ Britu pasniedzējs un radošo prakšu pētnieks Olī Molds (*Oli Mould*) pat uzsver, ka radošās pilsētas paradigma ir ļoti šaura un cilvēkos nestimulē patiesu radošumu, jo vairāk koncentrējās uz finansiāliem ieguvumiem šauram cilvēku lokam. Pētnieks uzsver, ka radošās pilsētas koncepts un citi radošumā balstīti koncepti darbojas kā ideoloģija, kas sola milzīgu labumu, bet patiesie labuma guvēji ir konsultanti, politiķi, akadēmiskais personāls, biznesmeņi, kuri no tā gūst finansiālu labumu.¹⁰² Citi kritiķi apgalvo, ka radošās pilsētas ideja cenšas aptvert tik daudz sfēras un formulējumus, ka riskē zaudēt savu jēgu. Pilsētas nereti mēdz radošās pilsētas ideju saistīt tikai ar mākslas aktivitātēm vai radošās ekonomikas profesijām, visus kultūras plānus nosaucot par radošās pilsētas plāniem, taču tā ir tikai daļa no iespējamajiem kopienas radošuma aspektiem. Pilsētās pastāv tendence pieņemt terminu, nepadomājot par reālu organizatorisku seku nepieciešamību un vajadzību pēc domāšanas veida maiņas. Radošums radošās pilsētas kontekstā pieprasa visaptverošāku un horizontālu domāšanu, spēju vienlaikus saredzēt gan detaļas, gan kopskatu.¹⁰³

Ņemot vērā gan radošās pilsētas idejas nekonsekvenci, dažādos definējuma mēģinājumus un pat kritisko skatījumu, tā ir viena no mūsdienu situācijai aktuālākajām un atbilstošākajām pilsētu attīstības stratēģijām, veicinot pozitīvas diskusijas ne tikai par koncepta izpratni, bet arī pamatīgāk pievērsties pilsētu attīstības jautājumiem. Jāsecina, ka radošās pilsētas koncepta ietvaros lielāka uzmanība jāpievērš nevis teorētiskiem koncepta definēšanas mēģinājumiem, bet praktiskai konkrēto elementu attīstībai un indikāciju analīzei, kas atspoguļo radošuma līmeni pilsētu kontekstā.

---

¹⁰¹Hahn, Julia. *Creative Cities and (Un)Sustainability-Cultural Perspectives*. Pieejams:

<http://www.cultura21.net/wp-content/uploads/2011/01/Julia-Hahn-c21-ebook-vol3.pdf> [skatīts 2016, 4. apr.]

¹⁰²*Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives*. Ed. by Girard, Baycan, Nijkamp, p. 26

¹⁰³The Theatre Centre. *Civil Debates 1: Creative Cities*. Pieejams: <http://theatrecentre.org/?p=1056> [skatīts 2016, 4.apr.]

2.RADOŠĀS PILSĒTAS NOTEIKŠANAS METODOLOĢIJAS UN INDIKATORI

Otrā nodaļa pamatā saistīta ar radošās pilsētas un radošuma noteikšanas indikatoru izklāstu, taču saturiski iedalās divās daļās. No vienas puses, nodaļā tiek analizēta pastāvošo radošuma/radošās pilsētas noteikšanas un novērtēšanas indikatoru dažādība, kas balstās atsevišķu autoru, autoru kolektīvu izstrādāto radošuma indeksu un atsevišķu indikatoru teorētiskās bāzes analizē. Teorētiskajos avotos ietvertie radošuma mērīšanas kvantitatīvie un kvalitatīvie indikatori iedalīti divās daļās, apkopoti pēc to autoriem un izstrādāšanas laika, kā arī piederības konkrētai indikatoru saturiskajai dimensijai – politiskajai, ekonomiskajai, sociālajai, vides, kultūras (pilnu analizēto indikatoru sadalījuma pa dimensijām skatīt pielikumā Nr.2). No otras puses, balstoties uz teorētiskajos avotos iestrādāto radošuma/radošās pilsētas indikatoru klāstu, autore, vadoties pēc biežāk pielietoto indikatoru intensitātes un statistikas apkopšanas un pieejamības specifikas Latvijā, izstrādājusi un pamatojusi savu kvantitatīvo indikatoru kopu, kas ļauj identificēt radošuma potenciālu Latvijas pilsētās.

2.1. Radošās pilsētas noteikšanas un novērtēšanas daudzveidīgums un indikatoru dažādība

Analizējot ar radošās pilsētas fenomenu balstīto literatūru, pilsētu ietvaros tiek pētīta visdažādāko dimensiju un konkrētu indikatoru attīstība, kas atspoguļo pilsētu radošo potenciālu. Autori norāda uz indikācijām, kas pilsētu ietvaros tiek saistītas ar visdažādākajām sfērām. Īpaši tiek uzsvērta radošuma nozīme galvenokārt politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā, katram autoram kādas no dimensijām izvēloties par prioritārājām. Piemēram, Č. Landrijs uzsver, ka pilsētplānošana nenoliedzami cieši saistīta ar ekonomiskajiem, sociālajiem, vides un kultūras jautājumiem.¹⁰⁴ Portugāļu pētniece un pilsētplānotāja Karla Oliveira (*Carla Oliveira*) apgalvo, ka radošuma analizē svarīgas ir četras dimensijas – cilvēkkapitāls, ģeogrāfiskā un fiziskā vide, sociālā vide, ekonomiskā vide.¹⁰⁵ UNESCO liek uzsvāru uz radošo pilsētu ilgtspēju caur ekonomisko, kultūras, vides un sociālo sfēru attīstību.¹⁰⁶ Britu Padome radošo pilsētu veiksmi saista ar kultūras, ekonomikas,

---

¹⁰⁴Deffner, Alex. *Creative city: A new challenge of strategic urban planning*. Pieejams: https://www.academia.edu/7078610/Creative_city_A_new_challenge_of_strategic_urban_planning [skatīts 2016, 14.apr.]

¹⁰⁵Oliveira, Carla. *Creative cities: the potential of Portuguese cities*. Pieejams: <https://repositorio-aberto.up.pt/bitstream/10216/57357/2/Tese%20Carla%20Oliveira%20FEP.pdf> [skatīts 2016, 14.apr.]

¹⁰⁶UNESCO Creative Cities Network. *Why Creativity? Why Cities?*

sociālajiem un vides panākumiem.¹⁰⁷ Savukārt, īru pētniece Tara Bērna (*Tara Byrne*) akcentē radošās pilsētas paradigmu saistībā ar politisko, sociālo, ekonomisko kontekstu.¹⁰⁸ Katrai dimensijai autori pielāgo konkrētus indikatorus un mainīgos. Pamatā visi atspoguļotie indikatori vairāk vai mazāk saistās ar politisko, ekonomisko, sociālo, vides un kultūras dimensiju. Taču ne visi autori un pētnieki vienmēr izmanto vienus un tos pašus indikatoru mainīgos konkrētās dimensijās, lai noteiktu un novērtētu radošās pilsētas potenciālu. Var pat apgalvot, ka katram autoram vai autoru kolektīvam ir sava metodoloģiskā pieeja, nesekojojot vienam paraugam un neizmantojot vienu un to pašu radošuma mērīšanas instrumentāriju. Ņemot vērā radošās pilsētas daudzveidīgo dabu un dažādās perspektīvas, visefektīvākais vērtēšanas veids saistīts ar jauktā mērījuma izstrādāšanu, ņemot vērā dažādās pilsētu tematiskās un pētnieciskās dimensijas. Nosakot pilsētu radošo potenciālu, dažādi autori un organizācijas izstrādājuši gan kvalitatīvus, gan kvantitatīvus radošās pilsētas indikatorus, kas tiek nosaukti par radošās pilsētas pazīmēm, elementiem, kritērijiem, priekšnosacījumiem utt. Pamatā tiek nosaukti un raksturoti gan atsevišķi radošuma indikatori, gan veidoti indikatīvu rādītāju kompleksi jeb indikatori.

Analizējot indeksus, kas vispār tiek attiecināti uz pilsētām un saistīti ar dažādām radošuma izpausmēm, atsevišķi autori tos iedala divās lielās grupās. Pirmā grupa saistīta ar radošumā un kultūrā balstītiem indeksiem (piemēram, R. Floridas radošās pilsētas indekss, Radošo kopienu indekss, Kultūras dzīves indekss, Radošās vitalitātes indekss u.c.), savukārt otrās grupas indeksi koncentrējas uz plašāku pilsētas statusu pasaules līmenī, globālo integrāciju un informāciju, komunikāciju tehnoloģijām (piemēram, Globālo pilsētu indekss, Globālās pilsētu varas indekss, Pasaules zināšanu konkurētspējas indekss u.c.). Tiek norādīts, ka pastāv arī nozīmīgi indeksi, kas neiekļaujas abām iepriekš minētajās grupās, piemēram, Č.Landrija radošās pilsētas indekss, Radošuma režģa (*creativity gride*) pieeja u.c. Apkopojot lielāko daļu pilsētu indeksu tematiku un saturu, var tikt izceltas 16 galvenās radošuma dimensijas pilsētu kontekstā: 1) kultūra, atpūtas vietas, tūrisms; 2) radošā produkcija, nodarbinātība; 3) kultūras kapitāls un līdzdalība; 4) tikšanās/notikumu vietas, resursi, aprīkojums; 5) piemērotība dzīvošanai, ērtības; 6) transports, pieejamība; 7) globalizācija, tīkli un apmaiņa; 8) atvārtība, tolerance, dažādība; 9) cilvēkkapitāls, talanti, izglītība; 10) sociālais kapitāls, saistības, atbalsts; 11) pārvaldība, noteikumi/regulēšana; 12) biznesa aktivitātes,

---

¹⁰⁷British Council. *About Creative Cities*.

¹⁰⁸Byrne, Tara. *The creative city and cultural policy: opportunity or challenge?* Pieejams:

<https://culturalpolicyjournal.wordpress.com/past-issues/issue-no-6/creative-city/> [skatīts 2016, 14.apr.]

ekonomika; 13) uzņēmējdarbība; 14) inovācijas, izpēte un attīstība; 15) informācijas un komunikāciju tehnoloģijas; 16) vide, ekoloģija.¹⁰⁹

Konkrētajā apakšnodaļā, analizējot teorētiski akadēmiskajā literatūrā atrodamo radošās pilsētas un radošuma novērtēšanas mēģinājumus un konkrētus pastāvošos indikatorus, iezīmējas divas galvenās grupas. Pirmā grupa ietver radošuma indeksus, kas saistīti ar atsevišķu kritēriju jeb indikatoru mērīšanu un izteikšanu skaitliskos rādītājos, pielietojot stingrus metodoloģiskus principus. Savukārt otrā grupa ietver individuālu radošuma indikatoru jeb pazīmju uzskaitījumu, neveidojot vienota indeksa pazīmes. Abas grupas tiek analizētas atsevišķi, bet saglabājot indikatoru secīgu atspoguļošanu atbilstoši izveidošanas laika nogriežnim. Atsevišķā tabulā autore iedalījusi analizētos indikatorus atbilstoši to kategorijai politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā (skatīt pielikumu Nr. 2).

Tuvāk pievērsoties tieši ar pilsētu radošumu saistītajiem indeksiem, kā pirmos autorus, kuru ieguldījums bijis nozīmīgs radošās pilsētas indikatoru noteikšanā un indeksu izveidē, protams, var minēt Čārlzu Landriju un Ričardu Floridu, uz kuru teorētiskās bāzes nereti balstās arī citi radošās pilsētas indeksu izstrādātāji. Jau 2000. gadā Č. Landrijs definējis septiņas faktoru grupas ar attiecīgiem indikatoriem, kā patiesi radošas pilsētas priekšnoteikumus, taču sākotnēji neizstrādājot vienotu indeksu: 1) personīgās kvalitātes (radošo indivīdu pastāvēšana, atvērtu, drosmīgu un pašpārliecinātu domātāju kritiskā masa); 2) griba un līderība (enerģija, dinamika un intensitāte, disciplīna un kontrole, koncentrēšanās, fokusēšanās un uzmanība, gatavība un gribēšana pieņemt lēmumus, pacietība, neatlaidība un tolerance, iniciatīva un drosme, spēja organizēt, integrēt un sintezēt); 3) cilvēku dažādība un pieeja daudzveidīgiem talantiem (sociālo un demogrāfisko apstākļu segums); 4) organizatoriskā kultūra (forma kā organizācijas strukturētas. Mazāk hierarhiskas, uz iekšu vērstas, birokrātiskas, bet vairāk inovatīvas); 5) lokālā identitāte (pozitīva ietekme uz pilsoņu lepnuma un kopienas gara izveidi); 6) urbānās vietas un telpas (publiskās vietas, urbānie centri, tikšanās vietas, kultūras telpas); 7) tīklošanās pilsētas iekšienē un starptautiski.¹¹⁰ Savukārt ap 2009. gadu Č. Landrijs sadarbībā ar Bilbao metropoles revitalizācijas asociāciju izstrādājis savu radošās pilsētas indeksu, pētot urbānos procesus jau apmēram 20 pilsētās, lai novērtētu to radošo pulsu.¹¹¹ Radošās pilsētas indeksa noteikšanā tiek izmantota novērtēšana gan no pilsētu iekšienes, gan no malas, uzsvāru liekot uz

---

¹⁰⁹Hartley, John, Potts, Jason etc. *Creative City Index 2012*. Pieejams:

<http://www.cci.edu.au/sites/default/files/CCI%20Creative%20City%20Index%202012%20Final%20Report.pdf> [skatīts 2016, 17. apr.] (Turpmāk: *Creative City Index 2012*)

¹¹⁰Landry, Charles. *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators* (2000), Pp.105-125.

¹¹¹Comedia/Charles Landry. *Creative Cities Index*. Pieejams: <http://charleslandry.com/themes/creative-cities-index/> [skatīts 2016, 17. apr.]

desmit sfērām, zem kurām ietilps liels daudzums novērtēšanas jautājumu un indikatoru grupu:

- 1) politiskais un publiskais ietvars (publisko administrāciju un orgānu darbība);
- 2) neatkārtojamība, daudzveidība, vitalitāte un izpausmes (t.sk. kultūras tūrisma un brīvā laika pavadīšanas iespējas: mākslas organizācijas, gastronomija, viesmīlības nozare, sports);
- 3) atvārtība, uzticība, pieejamība un līdzdalība (t.sk. kopienas un brīvprātīgo sektors: vietējās sabiedrības, sociālās darbības grupas);
- 4) uzņēmējdarbība, izpēte un inovācijas, industrijas (t.sk. mazie un vidējie uzņēmumi, lielas akciju sabiedrības, klasteru iniciatīvas, reprezentatīvie orgāni kā tirdzniecības kameras);
- 5) stratēģiskā vadība, modrība un vīzija;
- 6) talantu attīstība un mācīšanās iespējas (t.sk. izglītības un apmācības sistēmām: primārā, sekundārā un terciārā izglītība, profesionālā izaugsme, mūžizglītība);
- 7) komunikācija, savienojamība un tīklošanās;
- 8) vieta un vietrade;
- 9) apdzīvojamība un labklājība;
- 10) profesionālisms un efektivitāte.¹¹²

2002. gadā, sākot aktualizēt radošuma nozīmi pilsētu attīstībā, arī Ričards Florida izveidojis Radošās pilsētas indeksu, nosakot attiecīgus apakšindeksus saistībā ar savu formulēto 3T teoriju. Viens no radošās pilsētas apakšindeksiem ietver Radošās šķiras indeksu, kas sastāv no trijām komponentēm: 1) super radošais kodols (*super-creative core*), piemēram, zinātnieki, inženieri, universitāšu profesori, dzejnieki, novelisti, mākslinieki, dizaineri, aktieri, izklaides sfēras pārstāvji, rakstnieki, redaktori, kultūras darbinieki, analītiķi, viedokļu veidotāji, mediji utt. Kodola pārstāvji pilnībā iesaistīti radošajā procesā, ir inovatīva un radoša grupa, kas rada komerciālus produktus un patērīna preces; 2) radošie profesionāļi ir zināšanās balstīts darba spēks, kas strādā, piemēram, veselības aprūpē, biznesā un finansēs, tiesību sektorā, izglītībā.¹¹³ Ņemot vērā, ka R. Florida pārstāv amerikāņu kultūru, indeksi tikuši pielāgoti arī Eiropas situācijai.¹¹⁴ Piemēram, izveidots Eiro-radošuma indekss, kur tiek mērīta radošās šķiras (zinātnieku, inženieru, mākslinieku, mūziķu, arhitektu, menedžeru un citu profesionāļu, kuru darbs saistās ar radošiem vai konceptuāliem uzdevumiem) daļa no visa darba spēka.¹¹⁵ Analizējot abus ar radošo šķiru saistītos indeksus, var secināt, ka pamatā tiek aptvertas tādas jomas kā zinātne, tehnoloģijas, inženierija, business/uzņēmējdarbība, finanses, menedžments, tiesības, veselības aprūpe, izglītība, māksla, kultūra, mediji, izklaide. Otrs radošās pilsētas apakšindekss ir Talantu indekss, kas ietver: 1) cilvēkkapitāla indeksu jeb iedzīvotājus vecumā no 25 līdz 64 ar vismaz bakalaura grādu; 2) zinātnisko talantu indeksu jeb izpētes zinātnieku

¹¹²Andersson, Mellander. *Handbook of Creative Cities*, p. 531.

¹¹³Florida. *The Rise of the Creative Class*, p. 69.

¹¹⁴Florida, Richard, Tinagle, Irene. *Europe in the creative age*. Pieejams:

http://www.creativeclass.com/rfcgdb/articles/Europe_in_the_Creative_Age_2004.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]

¹¹⁵Florida, Richard, Tinagle, Irene. *Europe in the creative age*.

un inženieru skaits uz tūkstoš darbiniekiem.¹¹⁶ Treškārt, kā apakšindekss tiek mērīts Tehnoloģiju indekss, aptverot: 1) izpētes un attīstības indeksu, ko veido izdevumi izpētei un attīstībai kā procents no IKP; 2) inovāciju indeksu jeb patentu skaits uz miljons iedzīvotājiem; 3) augsto tehnoloģiju indeksu jeb augsto tehnoloģiju patentu skaitu tādās nozarēs kā biotehnoloģijas, informāciju tehnoloģijas, farmācija, kosmosa aviācija uz miljons iedzīvotājiem.¹¹⁷ Ceturtkārt, apakšindeksu kontekstā tiek analizēts arī Tolerances indekss, kas oriģinālajā variantā ietver: 1) homoseksuāļu indeksu jeb homoseksuālo pāru skaits; 2) bohēmiešu indeksu (rakstnieki/autori, dizaineri, mūziķi un komponisti, aktieri un režisori, gleznotāji, amatnieki, skulptori, fotogrāfi, dejotāji, izpildītājmākslinieki)¹¹⁸; 3) ārzemēs dzimušo indeksu.¹¹⁹ Eiropas situācijai pielāgotajā variantā atšķiras tolerances indeksa elementi, iekļaujot: 1) attieksmi pret minoritātēm (seksuālajām, etniskajām); 2) vērtību rādītājus, kas uzrāda, cik lielā mērā valstī atspoguļojas tradicionālās vērtības iepretī mūsdienu jeb laicīgajām vērtībām (attieksme pret dievu, reliģiju, nacionālismu); 3) pašizpaušmes rādītājus t.i., cik lielā mērā valsts novērtē individuālās tiesības un pašizpaušmi. Šajā aspektā ir ietverti jautājumi par pašizpaušmes iespēju novērtējumu, zinātni un tehnoloģijām, brīvo laiku u.c.¹²⁰

2002. gadā organizācija “Silikona ielejas kultūras iniciatīvas” (*Cultural Initiatives Silicon Valley*) izstrādāja pirmo Radošo kopienu indeksu (*The Creative Community Index*), lai aprakstītu Silikona ielejas kultūras ainu, un atklāt saistības starp kultūru un tās kapacitāti ģenerēt jaunas idejas, kas būtu nozīmīgas reģionālās ekonomikas un sociālās labklājības līmenī.¹²¹ Indeksa rādītāji sagrupēti četrās kategorijās: 1) rezultāti - veselīga kultūras dzīve, plaši pamatots radošums, dažādu cilvēku sociālā savienojamība; 2) līdzdalība - kultūras un mākslas aktivitātēs; 3) aktīvi (*assets*) - dažādi kultūras aktīvi kopienā, tajā skaitā talanti radošajā sektorā (NVO, publiskajā, privātajā), vietas un iestādes, kā arī vides estētiskā kvalitāte; 4) ietekmes līdzekļi - kultūras aktīvu radīšana, mijiedarbības iedrošināšana ar tiem caur mākslas izglītību, vadību, ieguldījumu un politikām.¹²²

---

¹¹⁶Florida, Tinagle. *Europe in the creative age*.

¹¹⁷VRAA, SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. *Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences*, 2007-2008. Pieejams:

http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/petnieciba/petijumi/Petijums_Latvijas%20pilsetu%20sociali%20ekonomiskas%20attistibas%20tendences1.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]

¹¹⁸Florida, Richard. *Bohemia and economic geography*. Pieejams:

http://creativeclass.com/rfcgdb/articles/6%20Bohemia_and_Economic_Geography.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]

¹¹⁹Florida. *The Rise of the Creative Class*, Revisited.

¹²⁰Florida, Tinagle. *Europe in the creative age*.

¹²¹Cultural Initiatives Silicon Valley. *Creative Community Index*. Pieejams:

<http://www.cpanda.org/stage/documents/a00217/2005CCI.pdf> [skatīts 2016, 17. apr.]

¹²²Cultural Initiatives Silicon Valley. *Creative Community Index*.

2002. gadā ASV tika izstrādāts arī Radošās vitalitātes indekss (*Creative Vitality Index*), lai kopienām palīdzētu saprast un skaidri formulēt savu radošo statusu un jomas ekonomisko ainu jeb radošās ekonomikas intensitāti.¹²³ No vienas puses ar indeksu mēra kopienas līdzdalību mākslā (piemēram, muzeju un galeriju ienākumus no biļešu un produktu pārdošanas uz vienu iedzīvotāju, ienākumi no bezpeļņas mākslas organizācijām), no otras puses ar mākslu saistīto nodarbinātību vairāk kā 30 profesiju kategorijās (piemēram, aktieri, dizaineri, producenti, mākslas skolotāji, arhitekti, dejotāji, bibliotekāri utt.).¹²⁴

Pēc somu Izglītības un kultūras ministrijas pasūtījuma 2003. gadā tika izstrādāts Kultūras dzīves indekss (*Cultural Life Index*), uzsverot, ka bagāta kultūras vide un aktivitātes vairo radošumu un atbalsta radošo ekonomiku. Kopumā tiek aptverti 62 kultūras dzīves indikatorus trijos apakšindeksos: 1) kultūras pieejamība; 2) kultūras līdzdalība; 3) kultūras produkcija.¹²⁵

2004. gadā Honkongas Universitātes Kultūras politikas pētniecības centrs izstrādāja Honkongas radošuma indeksu (*Hong Kong Creativity Index*), uzsverot piecu elementu jeb kapitālu nozīmi: 1) radošuma rezultāti saistībā ar radošajām industrijām; 2) institucionālā/strukturālā kapitāla rādītāji, kas veicina radošumu (intelektuālais īpašums, fiskālie stimuli, tehnoloģiju infrastruktūra); 3) cilvēkkapitāls (izglītības kvalifikācijas); 4) sociālais kapitāls, kas veicina radošumu (tolerances un dažādības līmenis); 5) kultūras kapitāls kā līdzdalība un kultūras piedāvājums (muzeji, tikšanās vietas).¹²⁶

2006. gadā beļģu pētnieku grupa iepazīstināja ar Jaukto radošās ekonomikas indeksu (*Composite Index of the Creative Economy*), kur radošā kapacitāte tiek noteikta trīs dimensijās: 1) inovācijās (piemēram, patentu skaits); 2) uzņēmējdarbībā (piemēram, nesen izveidoti uzņēmumi); 3) atvērtībā (piemēram, ārzemnieku un ārzemju studentu skaita procents).¹²⁷

---

¹²³Eger, John M. *Taking the Creative and Economic Pulse of the City*. Pieejams:

http://www.huffingtonpost.com/john-m-eger/the-creative-vitality-ind_b_5340918.html [skatīts 2016, 18. apr.]

¹²⁴Oregon Arts Commission. *Creative Vitality Creative Vitality in Oregon*. Pieejams:

http://www.oregonartscommission.org/sites/default/files/publication_or_resource/publication_file/Creative-Vitality-In-Oregon_2006.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]

¹²⁵Picard, Robert, Gronlund, Mikko and Timo Toivonen. *Means for Overall Assessment of Cultural Life and Measuring the Involvement of the Cultural Sector in the Information Society*. Pieejams:

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_158_opm17.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]

¹²⁶The Centre for cultural Policy Research, The University of Hong Kong. *A Study on Hong Kong Creativity Index*. Pieejams:

http://portal.unesco.org/culture/en/files/40795/12705619025HK_Creativity_Index.pdf/HK_Creativity+Index.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]

¹²⁷Bowen, Harry P., Moesen, Wim and Leo Sleuwaegen. *A composite index of the creative economy. With Application to Regional Best Practices*. Pieejams:

<http://www.flandersdc.be/sites/default/files/A%20COMPOSITE%20INDEX%20OF%20THE%20CREATIVE%20ECONOMY%20With%20Application%20to%20Regional%20Best%20Practices.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]

2007. gadā izstrādāts Radošuma indekss (*Sharpie's Creativity Index*), ar kā palīdzību tiek uzskaitītas Lielbritānijas radošākās pilsētas, ņemot vērā datus, ko nodrošina 60 nacionālās un vietējās organizācijas. Indeksā tiek izmantoti sekojoši kvalitatīvi un kvantitatīvi kritēriji: 1) radošais iznākums (*output*) – radošajās industrijās nodarbinātie, pašnodarbinātie, apbalvojumi par radošumu; 2) radošuma finansējums, finansiālais ieguldījums radošumā; 3) seksuālā, kultūru un rasu dažādība; 4) subkultūras; 5) ilgtspēja; 6) dzīvošanas izmaksas; 7) radošā patērēšana – festivāli, muzeji, galerijas; 8) izglītība un tehnoloģijas.¹²⁸

Ap 2008., 2009. gadu institūts “KEA Eiropas lietas” izstrādāja Eiropiešu radošuma indeksu (*European Creativity Index*), kas sākotnēji bija daļa no pētījuma par kultūras ieguldījumu radošumā, saistībā ar radošo industriju tematiku. Indeksam pamatā sastāv no piecām indikatoru grupām: 1) cilvēkkapitāls; 2) tehnoloģijas; 3) institucionālā vide; 4) sociālā vide; 5) atvērtība un dažādība, ietverot tādas faktorus kā izglītība mākslas skolās, nodarbinātība kultūrā, kultūras piedāvājums, kultūras līdzdalība, tehnoloģiju ienākšana, regulējošs un finansiāls atbalsts radīšanai, radošo industriju ekonomisks ieguldījums.¹²⁹

2009. gadā nīderlandiešu pētnieki izstrādāja Dizainā, radošuma un inovāciju rezultātu tablo pieeju (*Design, Creativity and Innovation Scoreboard*), kurā 35 indikatori tiek klasificēti septiņās dimensijās. Trīs dimensijas saistītas ar radošo klimatu, atverot tādas indikatorus kā radošo izglītību (mākslas skolu skaits, izglītības kvalitāte, publiskie tēriņi izglītībai, personāla apmācības), pašizpaušmi (valodu prasmes, līdzdalība mākslinieciskās aktivitātēs) kā arī atvērtību un toleranci (ārzemju studentu un strādnieku skaits, atvērtība pret citām kultūrām). Nākošās četras dimensijas saistītas ar radošumu un dizainu, tajā skaitā radošo sektoru (radošajām profesijām, zinātnes un tehnoloģiju sfēras pārstāvjiem, radošo industriju pievienoto vērtību), dizaina aktivitātēm, izpētes un attīstības radošumu (zinātniskajām publikācijām, patentiem, inovācijām) utt.¹³⁰

Dž. Hārtlijs, Dž. Pots, T. Makdonalds un citi¹³¹ 2012. gadā, apkopojot pastāvošo pilsētas indeksu dažādību, izstrādājuši savu radošās pilsētas indeksu (*The CCI Creative City Index*) kā jaunu metodi kā mērīt un saaranžēt radošās pilsētas. Jāuzsver, ka pētnieki iekļāvuši arī pavisam jaunus un iepriekš neizmantotus indikatorus. Izstrādātais indekss ietver astoņas pamata dimensijas, kur katrai ir vairāki elementi, atverot gan ekonomikas, gan kultūras sfēras analīzi.

---

¹²⁸*Creative City Index 2012.*

¹²⁹KEA European Affairs. *Towards a culture-based creativity index.* Pieejams: <http://www.keanet.eu/report/measuringcreativity.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]

¹³⁰Hollanders, Hugo, van Cruysen, Adriana. *Design, Creativity and Innovation: A Scoreboard Approach.* Pieejams: <http://www.seeproject.org/images/Design%20Creativity%20and%20Innovation%20-%20A%20Scoreboard%20Approach.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]

¹³¹*Creative City Index 2012.*

Indekss aptver tādas kategorijas kā: 1) radošo industriju apjoms, mērogs, nodarbinātība; 2) mikroproduktivitāte (video skaits YouTube, bilžu ielāde un ietagošanās, personīgo datoru skaits, interneta lietotāju skaits, sociālo tīklu lietotāju skaits, festivālu skaits, labdarības organizācijas utt.); 3) radošā piesaiste (viesnīcu, bāru, restorānu, kino, teātru, muzeju, bibliotēku skaits) un uzmanības ekonomika (piemēram, vārdu skaits Wikipedia vai pilsētas vārda parādīšanās publicētajās grāmatās); 4) kultūras līdzdalība (apmeklētība) un tēriņi kultūrai; 5) publiskais atbalsts (kultūras un mākslas finansēšana); 6) cilvēkkapitāls - nodarbinātība (biznesa, pārvaldes, augstākās izglītības sektorā), izglītība (kvalificēto un bakalaura grādu ieguvušo skaits), izpēte un attīstība (patenti, I&A tēriņi); 7) globālā integrācija (avio satiksme, cilvēku plūsma, globalizācija); 8) atvārtība, tolerance, dažādība.

Lai uzsvērtu pilsētu ekonomisko un sociālo lomu radošā kapitālisma situācijā, Kanādas institūta (*Martin Prosperity Institute*) pētnieki jau 2004. gadā izstrādājuši Globāla radošuma indeksu (*Global Creativity Index*), lai mērītu ekonomisko attīstību un ilgtspējīgu labklājību radošā kapitālisma situācijā. Indekss ar katru gadu tiek uzlabots, paplašinot arī pētāmo objektu loku. Analizējot 2015. gada globālā radošuma indeksu, tas pamatā balstās uz R. Floridas 3T teorijas principiem un indikatoriem: 1) globālais talants (radošā šķira, izglītība); 2) globālās tehnoloģijas (ieguldījums izpētē un attīstībā, inovācijas/patenti); 3) tolerance (tolerance pret etniskām un rasu minoritātēm, homoseksuāļiem). Pētnieki indeksā iekļāvuši arī ekonomiskās un sociālās attīstības rādītājus: 1) ekonomiskais ienākums/produktivitāte; 2) ekonomiskā konkurence; 3) globālā uzņēmējdarbība; 4) cilvēku attīstība (veselība, izglītības līmenis, dzīves standarti un ekspektācijas; 5) urbanizācija; 6) ienākumu nevienlīdzība.¹³² Jāuzsver, ka ar indeksa palīdzību tiek mērītas pasaules valstis nevis atsevišķas pilsētas, taču indikatori parāda tieši radošuma mērīšanas specifiku.

Protams, ne tikai organizācijas vai pētnieku grupas kā pilsētu vai atsevišķos gadījumos valstu radošuma mērījumu instrumentu izmanto izstrādātu indeksu metodi, ir organizācijas un pētnieki, kuri nepievēršas vienota indeksa izstrādei, bet atsevišķiem radošuma indikatoriem, izveidojot radošuma pazīmju uzskaitījumu pilsētu kontekstā. Atsevišķi autori ar radošo vidi un kopienām saistītos indikatorus sākuši izstrādāti arī vēl pirms stabilas radošās pilsētas koncepta izveides, kad radošuma ideoloģija tikai sāka piedzīvot savu uzplaukumu. Pirmie radošās vietas pazīmju raksturošanas mēģinājumi 1980-tajos gados saistās ar zviedru autoriem, piemēram, profesoru Gunāru Tornkvistu (*Gunnar Törnqvist*) un Ake E. Andersonu. A. E. Andersons jau 1985. gadā raksturojis veiksmīgas radošas vides priekšnoteikumus, uzsverot, ka nepieciešams:

---

¹³²Martin Prosperity Institute. *The Global Creativity Index 2015*. Pieejams: <http://martinprosperity.org/media/Global-Creativity-Index-2015.pdf> [skatīts 2016, 19. apr.]

1) stabils finansiāls pamats, bet bez ciešā regulējuma; 2) oriģinālas zināšanas un kompetences; 3) neatbilstība starp vajadzībām un reālajām iespējām; 4) daudzveidīga apkārtējā vide; 5) labas iekšējā un ārējā transporta un komunikāciju iespējas; 6) strukturāla nestabilitāte – kopienā nepārtrauktas izmaiņas.¹³³

A. E. Andersons turpinājis urbānā radošuma jautājumiem pievērsties arī pēc tam, piemēram, 2015. gadā secinot, ka jābūt klātesošiem vismaz septiņiem nosacījumiem, lai pilsēta būtu patiesi radoša: 1) kritiskā masa uzkrātās bagātības un pozitīva ekonomiska izaugsme; 2) liela un augoša populācija ar būtisku migrantu pieplūdumu; 3) daudz zinošu cilvēku; 4) liels, dažādots tirgus un komunikācijas plūsmas ar citiem reģioniem; 5) atvērta, toleranta sabiedrība (ar pieejamām vietām, kur apmainīties ar jaunām idejām); 6) nelīdzsvarotība starp saskatītajām publiskajām un privātajām vajadzībām un to reālo nodrošināšanu (tas nozīmē, ka jābūt papildus pieprasījumam pēc daudzām precēm un pakalpojumiem); 7) strukturālā nestabilitāte un nenoteiktība institūciju attīstībā un filozofiskajā, zinātniskajā un mākslinieciskajā paradigmā.¹³⁴

Nīderlandiešu ekonomikas profesors Gērts Jans Hospers (*Gert Jan Hospers*) ap 2003. gadu norāda uz atsevišķiem radošas pilsētas elementiem: 1) dažādība (iedrošina urbāno radošumu zināšanās, prasmēs un aktivitātēs); 2) dažāda populācija; 3) koncentrācija (būtiska loma ir cilvēku mijiedarbībai un komunikācijai); 4) nestabilitāte kā sociālā fleksibilitāte un nepārtraukta mutācija, arī veicina radošumu; 5) fiziskā vide, piemēram, pievilcību var veicināt pilsētas tēls un specifiskie lokālie raksturlielumi, kas atšķir no citām pilsētām; 6) inovācijas ne tikai attiecībā uz jaunām tehnoloģijām, bet arī iespējamās organizāciju, mārketinga, loģistikas laukā.¹³⁵

Kopš 2006. gada veiksmīgas radošās pilsētas elementus raksturojis arī amerikāņu profesors Alens J. Skots (*Allen J. Scott*), uzsverot daudzu un dažādu kritēriju nozīmi: kopuzņēmumi un stratēģiskas partnerattiecības; atšķirīgi produkti un dažādas industrijas; darba spēks ar zemām un augstām prasmēm; biedriskums; dažādi dzīvesveidi un dzīves stili; sociālā dinamika; radoša vide; internacionalizācija; aglomerācija; blīvs tīklojums; savstarpēji atkarīgi klasteri; vēsture un kultūras tradīcijas utt.¹³⁶ Savukārt ap 2007., 2008. gadu amerikāņu kultūras pētnieki Marks Sterns (*Mark J. Stern*) un Sjūzena Seiferte (*Susan C. Seifert*) liek akcentu uz

---

¹³³Hall. *Creative Cities and Economic Development*.

¹³⁴Andersson, Mellander. *Handbook of Creative Cities*, p. 51.

¹³⁵Hospers, Gert-Jan. *Creative Cities in Europe. Urban Competitiveness in the Knowledge Economy*. Pieejams: https://www.academia.edu/8699131/URBAN_AREAS_Gert-Jan_Hospers_Creative_Cities_in_Europe;

Hospers, Gert-Jan. *Creative cities: Breeding places in the knowledge economy*. Pieejams:

<http://anotherexample.net/creative-cities-breeding-places-in-the-knowledge-economy> [skatīts 2016, 19. apr.]

¹³⁶Oliveira. *Creative cities: the potential of Portuguese cities*.

kultūras dažādību un toleranci¹³⁷, bet itāļu pilsētu plānotājs un arhitekts Maurīcijs Karta (*Maurizio Carta*) 2009. gadā norādījis uz sadarbības, komunikācijas un kultūras dažādības nozīmi.¹³⁸ Endijs Prats ap 2008., 2009. gadu uzmanību vērš uz augsto tehnoloģiju industrijām, radošajiem klasteriem, radošo šķiru, tuvumu lielajām pilsētām, īres cenām, kultūras vērtībām un praksēm.¹³⁹ Ap to pašu laiku amerikāņu profesori Zoltāns Eiss (*Zoltan J. Acs*) un Monika Megisi (*Monicka I. Megyesi*) vairāk norāda uz teritoriālu aspektu nozīmi, piemēram, māju cenas un to atļaušanās iespējas.¹⁴⁰ 2010. gadā Kanādas un Francijas pētnieku grupa priekšplānā izvirza inovatīvas firmas un institūcijas, nodarbinātību radošajās industrijās, radošus, mākslinieciskus un kulturālus indivīdus, aktivitātes un notikumus.¹⁴¹

2010. gadā radošais konsultants Toms Flemings (*Tom Fleming*) un sadarbībā ar darba grupu izstrādāja Radošuma režģa (*Creativity Grid*) pieeju, nosakot desmit priekšnosacījumus radošuma un radošās ekonomikas attīstībai: 1) pasaules klases, augsta profila kultūras infrastruktūra (galerijas, muzeji, koncertzāles, pasākumu programmas utt.); 2) radošo industriju atbalsts un speciālisti (uzņēmējdarbības atbalsts un investīciju programmas, nepārtraukta profesionāla pilnveide utt.); 3) pieejami speciālisti un iekārtas radošajiem pārstāvjiem (mediju centri, mēģinājumu telpas, studijas, darbavietas utt.); 4) augstākās izglītības sektors (zināšanu pārnese, inkubācijas programmas); 5) skolu izglītības sektors ar spēcīgu neformālo izglītību (radošuma akcentēšana, karjeras iespēju identificēšana, mentoringa programmas); 6) konverģences un savienojamības vietas, kur tikties, apmainīties un veidot attiecības (trešās vietas); 7) globālā partnerības un tirgus iniciatīvas; 8) dažādība; 9) radošie klasteri, kur kultūras patēriņš ir simbolisks ar kultūras radīšanu; 10) kultūras infrastruktūra centrā.¹⁴²

Analizējot ar radošumu saistītos pilsētu attīstības indikatorus, skaidri redzams, ka indikatīvi vērtējoši mēģinājumi pastāvējuši jau kopš 80-tajiem gadiem, īpašu uzplaukumu

---

¹³⁷Stern, Mark J., Seifert, Susan C. *Cultivating "Natural" Cultural Districts*. Pieejams: <http://www.giarts.org/sites/default/files/Cultivating-Natural-Cultural-Districts.pdf>; Stern, Mark J., Seifert, Susan C. *From Creative Economy to Creative Society*. Pieejams: https://www.reinvestment.com/wp-content/uploads/2015/12/From_Creative_Economy_to_Creative_Society.pdf [skatīts 2016, 19. apr.]

¹³⁸Carta, Maurizio. *Culture, communication and cooperation: the three Cs for a proactive creative city*. Pieejams: https://www.academia.edu/1639439/Culture_communication_and_cooperation_the_three_Cs_for_a_proactive_creative_city [skatīts 2016, 20. apr.]

¹³⁹Pratt, Andy C. *Creative cities: the cultural industries and the creative class*. Pieejams: [http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_\(LSERO_pre-print\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_(LSERO_pre-print).pdf) [skatīts 2016, 20. apr.]

¹⁴⁰Acs, Zoltan J., Megysi, Monika I. *Creativity and Industrial Cities: A Case Study of Baltimore*. Pieejams: <http://edoc.mpg.de/334894> [skatīts 2016, 20. apr.]

¹⁴¹Cohendet, Patrick, Grandadam, David and Laurent Simon. *The Anatomy of the Creative City*. Pieejams: <http://www.hec.ulg.ac.be/sites/default/files/pdf/The%20anatomy%20of%20the%20creative%20city.pdf> [skatīts 2016, 20. apr.]

¹⁴²Fleming, Tom. *Introducing the Creative Grid: Connecting Creative Places for Global Competitiveness*. Pieejams: http://tfconsultancy.co.uk/reports/InfrastructureReport_final-edit.pdf [skatīts 2016, 20. apr.]

piedzīvojot 2000-tošo gadu sākumā. Taču jāuzsver, ka indeksi un indikatoru kopumi tiek ne tikai vienreizīgi izveidoti, bet laika gaitā arī pielāgoti un mainīti, pielāgojoties aktuālajai situācijai. Radošās pilsētas kritēriju jeb indikatoru skaits un daudzveidība ir ievērojama, akcentējot, ka to izveidotāji ir gan individuāli autori, atsevišķi pētnieki un pētnieku grupas, organizācijas un institūcijas, kas pārstāv visu pasauli (Lielbritāniju, Somiju, Beļģiju, Nīderlandi, Zviedriju, Itāliju, Franciju, ASV, Kanādu, Austrāliju, Ķīnu). Atsevišķos gadījumos ārpus Eiropas izstrādātie indikatori tiek pielāgoti Eiropas situācijai vai Eiropas pētnieki, sadarbībā ar citu valstu pētniekiem, izstrādā jaunas indikatoru grupas, vai Eiropas prakses tiek liktas lietā arī citu valstu radošuma mērīšanā. Lai aptvertu katra indikatora saturu, nepieciešama detalizēta indikatora analīze, jo katrs indikators var saturēt neskaitāmus konkrētus un mērāmus apakšindikatorus. Nevar noliegt, ka indikatoru autori balstās arī uz iepriekš izveidotiem kritērijiem un indeksiem, tāpēc saskatāmas arī paralēles un līdzības starp dažādiem autoriem. Analizējot pastāvošo radošuma indikatoru kopumu, iezīmējas arī kopumā biežāk lietotie un aktuālākie indikatori. Katrs autors dod savu pienesumu, atšķiras ar savu skatījumu, gan balsoties uz iepriekš izstrādātiem indikatoriem, gan apskatot un iekļaujot pilnīgi jaunus un nebijušus indikatorus. Taču jāuzsver, ka indikatoru dažādība pamatā tiek skatīta caur piecām galvenajām radošās pilsētas dimensijām – polisko, ekonomisko, sociālo, vides un kultūras dimensiju.

2.2.Pētījumā izmantotā pilsētu radošuma novērtēšanas metodoloģija un indikatoru pamatojums

Maģistra darba ietvaros, analizējot radošās pilsētas koncepta un radošuma novērtēšanas teorētisko bāzi, izstrādāta Latvijas situācijai pielāgota pilsētu radošuma novērtēšanas metodoloģija, kas balstīta pamatā kvantitatīvos rādītājos politiskās, ekonomiskās, sociālās, vides un kultūras dimensiju kontekstā. No vienas puses, jaunā izveidotā metodoloģija balstās uz citu autoru biežāk izmantoto pilsētu radošuma noteikšanas indikatoru bāzes, bet, no otras puses, pielāgota Latvijas statistikas apkopošanas un pieejamības īpatnībām, taču mēģinot aptvert pēc iespējas lielāku indikatoru daudzveidību.

Maģistra darba sākotnējā iecere bija izstrādāt Latvijas pilsētu radošuma novērtēšanai pielāgotu metodoloģiju, kas varētu kalpot kā unikāls veids, kā salīdzinošā aspektā mērīt pilsētu politisko, ekonomisko, sociālo, vides un kultūras radošuma potenciālu, izmantojot pamatā kvantitatīvus un salīdzināmus rādītājus. Apzinoties, ka Latvijā kopumā ir 76 pilsētas, visu pilsētu padziļināta analīze pēc vairākiem indikatoriem piecās dimensijās būtu ilgstošs un

resursietilpīgs process, kas pārsniegtu maģistra darba izpilde termiņus, tāpēc sākotnējai analīze un radošā potenciāla noteikšanai tika izvēlētas divas dažādas Latvijas pilsētas – Liepāja un Cēsis, kuru attīstības plānošanā un izpausmēs var saskatīt daudz paralēļu, tajā skaitā īpaša uzsvara likšanu uz radošumu, radošajām iniciatīvām un radošajām industrijām. Konkrētās pilsētas izvēlētas, jo ne tikai ekspertu līmenī abas pilsētas bieži tiek asociētas ar radošu pilsētas attīstības stratēģijas izvēli, bet arī ar līdzīgām radošumā balstītām praktiskām un salīdzinoši unikālām iniciatīvām, piemēram, abās pilsētās salīdzinoši nesēn atklātas iespaidīgas koncertzāles, tiek veidoti radošo industriju centri jeb radošie klasteri, pilsētas veikušas radošo industriju kartēšanu un izdod/grasās izdot radošo industriju žurnālus. Arī “Latvijā 2030” īpaši tiek izcelta radošo aktivitāšu koncentrēšanās tieši Liepājā un Cēsis, kas iezīmējas kā spilgtas radošās pilsētas. Ņemot par maģistra darba pētnieciskās daļas pamatu Liepāju un Cēsis, kas iezīmējas kā spilgtākie radošo pilsētu piemēri Latvijas kontekstā, iespējams gan savstarpēji salīdzināt abu pilsētu radošuma potenciālu pēc kvantitatīviem radošās pilsētas indikatoriem, gan abu pilsētu rādītājus izmantot kā salīdzinošu radošuma atskaites punktu citu pilsētu radošuma mērīšanai, izmantojot konkrēto metodoloģiju. Jāuzsver, ka visefektīvāk iegūtos pilsētu mērījumus skatīt un analizēt tieši salīdzinošā aspektā, tāpēc gan Liepājas un Cēsu rādījumi, gan atsevišķos gadījumos Latvijas vidējie rādītāji var kalpot par sava veida izejas punktu. Ņemot vērā, ka izmantotie indikatori iedalīti piecās atsevišķās grupās (politiskie, ekonomiskie, sociālie, vides, kultūras), iespējams apzināties arī pilsētu vājās un stiprās puses, kas saistītas ar radošuma potenciālu katrā no dimensijām.

Protams, nevar ignorēt radošās pilsētas koncepta neviennozīmīgo dabu un raksturojošo indikāciju daudzveidību, kas teorētiski atspoguļojas arī neskaitāmu radošuma indeksu un atsevišķu indikatoru izveidē. Ņemot vērā, ka radošās pilsētas ir jauns fenomens un radošums ir neizsmeļami plašs temats, kura konceptuālā izpratne nav vienota, tas paver plašas pētniecības iespējas no visdažādākajiem skatu punktiem. Radošās pilsētas pētniecības kontekstā iespējas ir variētas, sākot ar konkrētu radošo iniciatīvu kartēšanu, beidzot ar ietekmes mērīšanu uz ekonomiku u.tml. Taču konkrētā maģistra darba ietvaros primārais pētniecības fokuss vērsts uz Latvijas pilsētu radošuma potenciāla mērīšanu piecās tematiskās dimensijās pamatā caur radošās pilsētas teorijā balstītu kvantitatīvu indikatoru statistiskajiem rādītājiem. Pirmkārt, analizēta politiskā dimensija, kuras ietvaros izmantota gan kvantitatīva, gan kvalitatīva metode, veicot pilsētu politikas plānošanas dokumentu un politikas veidotāju viedokļu analīzi, ieskicējot arī pārējo dimensiju aspektus. Otrkārt, ekonomiskā dimensija pamatā analizēta caur kvantitatīviem uzņēmējdarbības un nodarbinātības rādītājiem. Treškārt, sociālās dimensijas kvantitatīvās indikācijas vērtas uz iedzīvotāju demogrāfiju, sociālo aktivitāti, atvērtību, drošību

raksturojošiem elementiem, tajā skaitā sociālo tīklu analīzi. Ceturtkārt, vides dimensija kvantitatīvi raksturota ar dzīvojamā fonda un izmaksu, publisko vietu un transporta aspektiem. Visbeidzot, kultūras dimensija tiek analizēta caur kultūras piedāvājuma un līdzdalības, kultūrizglītības un tūrisma kvantitatīvo rādītāju prizmu.

Protams, ņemot vērā Latvijas teritoriālā iedalījuma specifiku un statistikas apkopošanas prakses, radošuma mērīšana pēc konkrētiem indikatoriem Latvijas kontekstā sagādā zināmas grūtības. Pirmkārt, vislielākās problēmas saistītas ar ierobežoto pieeju statistikas rādītājiem pilsētu līmenī. Arī Centrālā statistikas pārvalde (CSP), kas ir atbildīgā iestāde par valsts statistikas darba organizāciju Latvijā, datus pamatā apkopo un publicē par Latviju kopumā, statistiskajiem reģioniem (Rīga, Pierīga, Vidzeme, Kurzeme, Zemgale, Latgale), republikas pilsētām (Rīga, Daugavpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Ventspils, Jēkabpils, Valmiera), mazāk par novadiem, bet tikai retos gadījumos atsevišķi izdalot citas pilsētas. Tas apgrūtinā datu pieejamību par dažādām pilsētām vienu un to pašu indikatoru ietvaros. Nepieciešamo informāciju pilsētu griezumā nereti nav iespējams iegūt arī pēc individuāla informācijas pieprasījuma, jo izlases tiek veidotas datu kopsavilkumu veidošanai valstī kopumā. Atšķiras arī pašu pilsētu iekšējās statistikas apkopošanas intensitāte un metodes, tāpat arī pašvaldību publiskajos pārskatos ne vienmēr tiek sniegta informācija par vieniem un tiem pašiem galvenajiem rādītājiem. Protams, statistikas apkopošanai netika izmantoti tikai CSP un pašvaldību rīcībā esošie dati, bet arī citu iestāžu apkopotie dati, kas saistīti ar konkrētajiem indikatoriem. Ņemot vērā apgrūtinājumus, kas saistīti ar statistikas iegūšanu Latvijas situācijā, pilsētu radošuma mērīšanā tika izmantoti tie indikatori, kas atbilst gan radošās pilsētas konceptam, gan kuri ir reāli pieejami dažādās datu bāzēs, pašvaldībās vai iegūstami pēc individuāla pieprasījuma, tāpēc arī konkrētā radošuma potenciāla noteikšanas metodoloģija ir vairāk piemērota tieši Latvijas pilsētu analīzei.

Jānorāda, ka problemātiskāka ir novadu pilsētu analīze, jo, ja par republikas pilsētām ir pieejama dažādota statistika, tad novadu pilsētu līmenī statistikas rādītājos pilsētas netiek izdalītas no novada. Līdz ar to konkrētā pētījuma ietvaros lielākoties statistikas dati bija pieejami par Liepāju un Cēsu novadu, bet ņemot vērā, ka Cēsu novads sastāv tikai no Cēsu pilsētas un Vaives pagasta, Vaives pagasta iedzīvotājiem sastādot tikai apmēram 8% no Cēsu novada iedzīvotāju kopskaita, bija iespējams iegūt vairāk vai mazāk salīdzinošu Liepājas un Cēsu statistiku. Autoresprāt, ņemot vērā Latvijā pieejamās statistikas īpatnības, radošuma potenciāla novērtēšanas metodoloģiju var pielietot un attiecināt arī novadu līmenī, taču iegūtos rādītājus nošķirot un salīdzinot atsevišķi novadu un pilsētu līmenī. Tāpat jānorāda uz datu dažādo ieguves laiku, kas traucē vienota skatījuma ieguvei, tāpēc autore datu apkopojumos

turējās pie laika nogriežņa no 2010. līdz 2016.gadam, atsevišķos gadījumos reprezentējot salīdzinošus datus par pēdējo gadu tendencēm, bet vairumā gadījumu par atsevišķiem gadiem, atkarībā no katram indikatoram atbilstošā statistikas rādītāja ieguves gada.

Pētījuma metodoloģija. Lai izpētītu un novērtētu Liepājas un Cēsu radošo potenciālu politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā pēc Latvijas situācijai piemērotas metodoloģijas, kas balstās radošās pilsētas novērtēšanas teorētiskajā literatūrā, tika izmantota jauktā metodoloģija. Pamatā izmantota kvantitatīvā pieeja, kas ietver gan statistiku datu apkopošanu un ļauj ar statistiskiem rādītājiem objektīvi salīdzināt pilsētas pēc konkrētiem indikatoriem, novērtējot pilsētu radošuma potenciālu, gan izmantota kontentanalīze, kas ļauj objektīvi, sistemātiski un kvantitatīvi analizēt saturu, kur pētāmais materiāls ir pieejams kā teksts. Savukārt, lai varētu padziļinātāk izpētīt politisko dimensiju un radošuma ietekmi uz pilsētu attīstību, tika izmantota kvalitatīvā izpēte, kur tika pētīta pilsētu politikas plānošanas procesā iesaistīto subjektu pieredze, konkrētās parādības izpratne un viedokļi, ļaujot izprast dažādas attieksmes.

Datu ieguves metodes. Lai nodrošinātu vispusīgu pilsētu radošuma potenciāla analīzi politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā, pētījumā tika izmantoti gan sekundārie dati (iepriekš izstrādāto radošās pilsētas noteikšanas indikatoru analīze, statistikas datu apkopojums, dokumentu analīze), gan primārie dati (dati, kas iegūti no intervijām pētījuma gaitā), kas ļāva gūt plašāku ieskatu uz pētījuma uzdevumiem, ietverot ne tikai ierobežotu statistisku informāciju, bet arī subjektīvu papildinošu informāciju. Tika izmantotas sekojošas galvenās pētniecības metodes:

- 1) kabineta pētījumi, kur apkopoti un analizēti līdz šim izstrādātie pilsētu radošuma novērtēšanas indikatori un analizēti Liepājas un Cēsu attīstības dokumenti;
- 2) statistikas apkopojumi izmantoti, lai apzinātu un noteiktā standartizētā formā apkopotu statistikas datus par iepriekš veiktiem mērījumiem, kas saistīti ar izvirzītajiem indikatoriem, kā arī, lai veiktu salīdzinošu analīzi starp pilsētām;
- 3) dziļās intervijas, lai labāk izprastu pašvaldības pārstāvju un pilsētu individuālās pieredzes specifiku. Maģistra darba ietvaros veikto daļēji strukturēto dziļo interviju pamatā ir vadlīnijas, kas aptver vairākas dziļās intervijas tēmas: (1) informanta raksturojums un saistība ar pilsētas attīstības plānošanu; (2) pilsētas attīstības un attīstības plānošanas procesa raksturojums; (3) pilsētas attīstības virzieni un mērķi; (4) radošuma loma pilsētu attīstībā un politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā (detalizētāks dziļo interviju vadlīniju izklāsts pielikumā Nr. 3, savukārt intervijas transkripcijas paraug pielikumā Nr.5).

Datu ieguves avoti. Pētījumā izmantotie dati tika iegūti sekojošos avotos:

Primārie dati - autores sešas veiktās intervijas ar Cēsu un Liepājas pašvaldību pārstāvjiem (izlasē iekļauto informantu sarakstu skatīt pielikumā Nr. 4). Katrā pašvaldībā tika veiktas trīs intervijas ar:

- 1) vadības pārstāvi, kura tiešajā pārraudzībā ir ar radošumu saistītie jautājumi;
- 2) attīstības nodaļas/ pārvaldes pārstāvi;
- 3) kultūras aģentūras/pārvaldes pārstāvi.

Pie primārajiem datiem var pieskaitīt autores iegūto un aprēķināto statistiku par dzīvojamā fonda pieprasījuma un piedāvājuma analīzi interneta portālā www.ss.lv, pašvaldības aktivitātes un popularitātes rādītājiem sociālajos tīklos Facebook, Instagram un Twitter.

Sekundārie dati - publiski vai pēc pieprasījuma pieejamie dati valsts un pašvaldības institūcijās:

- Centrālā statistikas pārvalde (CSP) – dati par lielāko daļu pētījumā iekļauto aspektu (uzņēmumiem, vidējo algu, nodarbinātību, iedzīvotāju skaitu un dzimumu, dzimstību, izglītības līmeni, noziegumiem, migrāciju, iedzīvotāju blīvumu, tūrismu);
- Lursoft – dati ar uzņēmumu un sabiedrisko organizāciju, biedrību, nodibinājumu skaitu;
- LR Uzņēmumu reģistrs (UR) – dati par reliģisko organizāciju skaitu;
- Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) – dati par bezdarba līmeni;
- VRAA Reģionālās attīstības indikatoru modulis (RAIM) – dati par ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumu, izglītības iestādēm;
- LR Finanšu ministrija (FM) – dati par ES fondu pabeigto projektu skaitu;
- LR Ekonomikas ministrija (EM) – dati par pašvaldības palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā;
- Valsts ieņēmumu dienests (VID) – dati par pārstāvēto profesiju skaitu;
- Centrālā vēlēšanu komisija (CVK) – dati par vēlētāju aktivitāti;
- LR Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) – dati par izglītības iestāžu un izglītojamo skaitu;
- Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) – dati par ārstu, ambulatoro apmeklējumu un onkoloģisko pacientu skaitu;
- LR Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) – dati par iedzīvotāju valstisko piederību, nacionālo sastāvu;
- Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) – dati par transportlīdzekļu skaitu;
- LR Kultūras ministrija, v/a Kultūras informācijas sistēmas “Kultūras karte” (KK) – dati par māksliniecisko kolektīvu un kultūras iestāžu skaitu;

- Izglītības kvalitātes valsts dienesta Zinātnisko institūciju reģistrs (IKVD ZIR) – dati par zinātnisko institūciju skaitu;
- Cēsu pašvaldība un tās iestādes – dati par brīvprātīgo skaitu, sociālajiem pabalstiem, publiskajām vietām, transporta infrastruktūru, kultūras pasākumu un apmeklētāju skaitu, tūrismu u.c.;
- Liepājas pašvaldība un tās iestādes - dati par brīvprātīgo skaitu, sociālajiem pabalstiem, publiskajām vietām, transporta infrastruktūru, kultūras pasākumu un apmeklētāju skaitu, tūrismu u.c.

Datu ieguves posma raksturojums. Nepieciešamo kvantitatīvo datu vākšana, atbilstoši izvirzītajiem indikatoriem, notika no 2016. gada marta līdz maijam. Datu vākšanā tika izmantoti gan publiski pieejami, gan pēc pieprasījuma saņemti dati. Ņemot vērā piekļuves iespējas konkrētiem statistikas datiem, tika precizēti arī radošuma novērtēšanas indikatori. Savukārt sešas dziļās intervijas tika veiktas 2016. gada maijā, vidējais vienas intervijas garums – 50 minūtes.

2.2.1. Politisko indikatoru raksturojums un pamatojums

Politiskais faktors ir viens no teritoriju attīstības dzinējspēkiem, jo galvenokārt tieši no politikas veidotāju uzstādījumiem un plāniem atkarīga pilsētu attīstības pakāpe. Radošās pilsētas idejas ietvaros vairāki autori norāda uz politiskās dimensijas ietekmi radošumā balstītā pilsētu attīstībā. Piemēram, Č. Landrijs publisko un politisko ietvaru, tajā skaitā publiskās administrācijas un orgānu darbību, izvirza kā vienu no galvenajiem radošās pilsētas priekšnosacījumiem, uzsverot, ka īpaša nozīme ir stratēģiskai vadībai, gribai un līderībai, modrībai un vīzijai. Arī Radošās kopienas indeksa ietvaros tiek iezīmēta politikas un vadības loma kā galvenie ietekmes līdzekļi, fokusējoties uz ieguldījumu kultūras aktīvu radīšanā un mijiedarbības veicināšanā. Līdzīgi tiek norādīts arī Eiropas radošuma indeksa ietvaros, norādot uz regulējoša un finansiāla atbalsta nozīmi, piemēram, nodokļu atlaidēm radošajām personām, publiskajiem tēriņiem kultūrai utt. Kultūras un mākslas finansēšanu politiskā ietvarā akcentē arī Dž. Hārtlijs, Dž. Pots, T. Makdonalds un citi autori Radošās pilsētas indeksa kontekstā. Lai radošumu veiksmīgi integrētu visās sfērās, fundamentāla loma ir tieši attiecīgai politiskais gribai un rīcībai, jo stratēģiskas un radošas vietējās politikas iniciatīvas var sekmēt urbāno attīstību. Radošās politikas veidošana un mērķtiecīga attīstības plānošana ar integrētiem radošuma elementiem ir viens no soļiem uz radošās pilsētas stratēģijas ieviešanu, domājot par pilsētu nākotni, ekonomisko izaugsmi un pilsētu atbilstību iedzīvotāju vajadzībām. Jāsecina, ka

vienas no politiskās dimensijas ieguldījumiem mērķtiecīgā un stratēģiskā pilsētas attīstībā, ir arī veiksmīga starpinstitucionāla un starpnozaru sadarbība, kas veicina pilsētas attīstības plānošanas mērķu atbilstību dažādos līmeņos.

Pētījuma ietvaros, lai panāktu daudzpusīgāku skatījumu, pilsētu politiskā dimensija tiks analizēta ar divu veidu pieejām. Pirmkārt, tiks analizēti galvenie pilsētu plānošanas dokumenti, kas saistīti ar attīstības jautājumiem vietējā līmenī. Liepājas gadījumā analizēta “Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam” (Liepāja 2030)¹⁴³, “Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020. gadam”¹⁴⁴ stratēģiskā daļa un pielikumi, “Liepājas pilsētas teritorijas plānojums”¹⁴⁵ un ieskicēti citi Liepājas pilsētas nozaru plānošanas dokumenti. Arī Cēsu gadījumā tiks skatīta “Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam”¹⁴⁶, “Cēsu novada attīstības programma 2013.-2019.gadam”¹⁴⁷, “Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005.-2017.gadam”¹⁴⁸, Cēsu novada teritorijas plānojuma 2016.-2026.gadam” pirmā redakcija un Vides pārskata dokumentācija, kā arī ieskicēti galvenie nozaru plānošanas dokumenti. Politikas plānošanas dokumentu ietvaros pamatā analizēta radošuma uzsvērums un loma pilsētu attīstībā. Otrkārt, lai neaprobežotos ar uzrakstīto pilsētu plānošanas dokumentos, katrā pilsētā tika veiktas trīs daļēji strukturētās dziļās intervijas ar dažādu kompetenču pašvaldību pārstāvjiem, kuru darbība saistīta ar pilsētas attīstības, kultūras un radošuma jautājumiem. Gan Liepājā, gan Cēsīs intervijas tika veiktas ar vienu pašvaldības vadības pārstāvi, vienu attīstības un vienu kultūras sfēras pārstāvi. Pētījuma ietvaros politiskās dimensijas kontekstā tika akcentēti pašvaldību darbinieku viedokļi par pilsētas attīstību, attīstības plānošanu un nākotnes mērķiem, radošuma un radošo iniciatīvu nozīmi pilsētu attīstībā, radošuma iespējamajām izpausmēm politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā utt. (interviju vadlīnijas skatīt pielikumā Nr. 3). Intervijas palīdz identificēt pašvaldības pārstāvju viedokļu dažādību vai vienotību, uzskatu atbilstību pilsētu oficiālajiem stratēģiskajiem mērķiem,

---

¹⁴³Liepājas pilsētas pašvaldības Attīstības pārvalde. *Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Pieejams:

http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_strategija/ilgtermina_attistibas_strategija_2030.pdf [skatīts 2016, 23. apr.] (Turpmāk: Liepāja 2030)

¹⁴⁴Liepājas pilsētas pašvaldības Attīstības pārvalde. *Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020.gadam*. Pieejams: http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_strategija/strategiska_dala_23_01_2015.pdf [skatīts 2016, 23. apr.]

¹⁴⁵Liepājas pilsētas Būvvalde. *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums*. Pieejams: <http://www.liepaja.lv/page.php?id=3414> [skatīts 2016, 23. apr.]

¹⁴⁶Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa. *Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Pieejams: http://www.cesis.lv/uploads/files/Stratēģija_%2002_2015.pdf. [skatīts 2016, 23. apr.] (Turpmāk: Cēsis 2030)

¹⁴⁷Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa. *Cēsu novada attīstības programma 2013.-2019.gadam*. Pieejams: <http://www.cesis.lv/lv/publiskie-dokumenti/attistibas-programma/> [skatīts 2016, 23. apr.]

¹⁴⁸Cēsu pilsētas dome. *Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005.-2017.gadam*. Pieejams: <http://www.cesis.lv/lv/publiskie-dokumenti/teritorijas-planojumi/> [skatīts 2016, 23. apr.]

attīstības plānošanas dokumentu nozīmi ikdienas darbā, radošuma nozīmi pilsētu attīstībā, konkrētus piemērus, gadījumus un citas dimensijas, kas saistītas publisko un politisko ietvaru, tajā skaitā radošo iniciatīvu nozīmi un atbalstu.

2.2.2. Ekonomisko indikatoru raksturojums un pamatojums

Lielākā daļa ar radošās pilsētas konceptu saistītie pētnieki un autori norāda uz dažādu ekonomisku indikatoru lomu radošuma iniciācijai pilsētās, kas veicina arī kopējo labklājības līmeni. Pirmkārt, pastiprināti tiek uzsvērti uzņēmējdarbības nozīme, kas tiek skatīta no dažādu saistīto rādītāju prizmas, kas liecina par pozitīvu ekonomisku izaugsmi un radošumu veicinošu vidi. Uzņēmējdarbības nozīmi uzsver gan Čārlzs Landrijs, akcentējot uzņēmumu skaita, lieluma un veida rādītājus, gan Jauktā radošās ekonomikas indeksa kontekstā, kur īpaša loma tiek veltīta nesen izveidoto uzņēmumu rādītājiem. Līdz ar uzņēmumu skaita rādītājiem, tiek skatīta arī nodarbinātība, kas atklāj, piemēram, vienu no būtiskākajiem rādītājiem Sharpie's radošuma indeksa kontekstā – pašnodarbinātību. Kā atsevišķs un nozīmīgs radošuma rādītājs pilsētu kontekstā, vairākkārt tiek izvirzīts radošo industriju skaits un nodarbinātība. Konkrētais indikators parādās Eiropiešu radošuma indeksā, Sharpie's radošuma indeksā, Dizaina, radošuma un inovāciju tablo pieejā, Dž. Hārtlija, Dž. Pota, T. Makdonalda u.c. autoru Radošās pilsētas indeksā, T. Fleminga pieejā utt. Radošajām industrijām ir nenoliedzama saistība ne tikai ar intelektuālo īpašumu, bet ar vēl vienu no būtiskākajiem radošuma aspektiem, kas ir inovācijas. Lielākā daļa autoru un radošuma indeksu veidotāji norāda uz inovatīvas vides lomu radošuma attīstībā un sekmēšanā. Inovācijas tiek saistītas gan ar patentiem, augstajām tehnoloģijām, izpēti un attīstību, kā arī citiem rādītājiem.

Maģistra darba ietvaros, lai noteiktu Liepājas un Cēsu ekonomiskās dimensijas radošuma potenciālu, indikatori grupēti piecās lielākās grupās: 1) uzņēmējdarbība; 2) nodarbinātība; 3) radošās industrijas; 4) inovācijas; 5) ārējais finansējums, kur katra grupa sevī ietver attiecīgus apakšindikatorus. Lai novērtētu uzņēmējdarbības rādītājus, pēc Lursoft datiem analizēts reģistrēto uzņēmumu skaits Liepājā un Cēsu novadā uz 100 iedzīvotājiem 2016. gadā, nesen reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaita dinamika no 2010. līdz 2015. gadam. Savukārt pēc CSP publiski pieejamajiem datiem analizēts ekonomiski aktīvo uzņēmumu īpatsvars pēc darbības veida, lieluma grupas 2014. gadā. Nodarbinātības mērīšanai izmantota ekonomiski aktīvo iedzīvotāju struktūras analīze, NVA bezdarba līmeņa rādītāji no 2013. līdz 2015. gadam, CSP datubāzē pieejamā strādājošo mēneša vidējās darba (bruto) samaksas pēdējo gadu laikā un pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars 2014. gadā. CSP atsevišķi npublicē datus par

nodarbinātības rādītājiem pēc NACE 2.red.¹⁴⁹ klasifikatora pilsētu un novadu līmenī, taču konkrētā pētījuma vajadzībām CSP apkopoja un sniedza nepieciešamo informāciju par nodarbinātību Liepājā un Cēsu novadā. Ņemot vērā, ka dati par statistisko vienību un nodarbināto skaitu pēc NACE 2. red. līdz pat 4. kodēšanas sistēmas līmenim netiek publicēti par atsevišķām pilsētām un novadiem, tiek apgrūtināta statistikas apkopošana arī par radošajām industrijām. Ņemot vērā, ka pēc autores lūguma, CSP datus sagatavoja, pielietojot 2013. gada pētījumā „Latvijas radošo industriju darbība un priekšnoteikumi nozares mērķtiecīgai attīstībai”¹⁵⁰ ietvertu Kultūras ministrijas izstrādāto radošajām industrijām atbilstošo NACE 2.red. klasifikatoru (37 kodi), autorei bija iespēja aprēķināt radošo industriju rādītājus Liepājā un Cēsīs. Problemātiskāka situācija radās ar inovāciju un tehnoloģiju rādītājiem, jo CSP dati netiek publicēti pilsētu un novadu līmenī, jo izlase ir veidota datu kopsavilkumu veidošanai valstī kopumā. Arī Latvijas Republikas Patentu valde datus nepieciešamajā griezumā neapkopo. Lai iegūtu rādītājus, kas saistīti ar inovācijām un tehnoloģijām, autore, pēc CSP pieprasītās informācijas par statistisko vienību skaitu pēc NACE 2.red. klasifikatora, aprēķināja augsto tehnoloģiju uzņēmumu īpatsvaru Liepājā un Cēsīs pēc konkrētiem klasifikatora kodiem, kas atbilstoši 2007., 2008. gadā veiktā pētījumam “Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences”¹⁵¹ ietvaros izmantotajiem. Savukārt ar zinātni un inovācijām saistīto statistiku iespējams iegūt vadoties pēc Izglītības kvalitātes valsts dienesta (IKVD) zinātnisko institūciju reģistrācijas 2016. gada datiem. Ņemot vērā, ka maģistra darba ietvaros tika veiktas arī dziļās intervijas ar Liepājas un Cēsu novada pašvaldību pārstāvjiem, īpaši iezīmējās ārējā finansējuma apguves iespējas un nozīme pilsētu attīstībā. Jānorāda, ka līdz šim analizēto radošās pilsētas indikatoru starpā nav parādījies ārējā finansējuma un investīciju rādītājs, taču autore savā pētījumā par Latvijas pilsētu radošuma potenciālu un tā mērīšanu ieviesa ārējā finansējuma indikatoru, kas ietver ārvalstu tiešo investīciju ieguldījuma kopsummu uz 1000 iedzīvotājiem (RAIM apkopota statistika) un ES fondu pabeigto projektu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem (LR EM statistika). Konkrētie indikatori saistīti ar ekonomiskiem rādītājiem, kas arī vērsti uz teritoriju attīstību, iedzīvotāju labklājību caur papildus finansējuma apguvi.

---

¹⁴⁹Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā, 2.redakcija

¹⁵⁰Var atrast pētījumā: LR KM. *Latvijas radošo industriju darbība un priekšnoteikumi nozares mērķtiecīgai attīstībai*. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/starpnozares/radosa/petijumi.html> [skatīts 2016, 2.maijs]

¹⁵¹VRAA, SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”. *Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences, 2007-2008.*

2.2.3. Sociālo indikatoru raksturojums un pamatojums

Vislielāko indikatoru daudzveidību aptver sociālā dimensija, kur parādās ne tikai vairāk kvantitatīvi rādītāji, bet parādās arī kvalitatīvas indikācijas, piemēram, lokālā identitāte, tolerance, atvārtība, dzīves standarti un dzīves stils, kuru efektīvā mērīšanā rodas nepieciešamība pēc kvalitatīvās metodoloģijas pielietošanas. Taču maģistra darba ietvaros, saistībā ar Latvijas pilsētu radošā potenciāla mērīšanu, ekonomiskās, sociālās, vides un kultūras dimensiju indikatoru mērīšana satur pamatā kvantitatīvai metodoloģijai raksturīgu metožu pielietojumu, vācot statistikas datus, kvalitatīvas metodoloģijas principus attiecinot tikai uz politiskās dimensijas raksturojumu, veicot dziļās intervijas par pašvaldību pārstāvjiem. Tāpēc pētījuma ietvaros arī sociālās dimensijas indikatoru analīzē izmantoti tikai statistikas rādītāji, mēģinot nezaudēt iespējamo analizējamo indikatoru daudzveidību. Kas attiecas uz sociālās dimensijas indikatoru dažādību teorētiskajos avotos, kas saistīti ar radošuma potenciālu, pirmkārt, autori (piemēram, Č. Landrijs, T. Flemings, G. J. Hospers u.c.) uzsver cilvēku dažādību gan demogrāfisko, gan sociālo apstākļu segumā. Dažādības aspekts nenoliedzami saistīts arī ar tolerances jēdzienu, jo radošā sabiedrībā jāvalda zināmai atvērtībai pret seksuālajām, etniskajām minoritātēm, kultūru un rasu dažādībām, bohēmas pārstāvjiem, ārzemniekiem, subkultūrām utt. Uz dažādības, tolerances un atvērtības sociālajiem aspektiem liek uzsvaru gandrīz katrs ar radošumu saistīto indeksu veidotājs vai atsevišķu radošās pilsētas indikatoru autori, izvirzot to par vienu no būtiskākajiem radošās pilsētas aspektiem. Nenoliedzami cilvēks ir radošās pilsētas koncepta ideoloģijas centrā, tāpēc īpaša uzmanība tiek veltīta arī citiem indikatoriem, kas skar cilvēkus raksturojošas iezīmes un viņu aktivitātes. Viens no aspektiem skar arī pilsētu iedzīvotāju radošuma un talantīguma līmeni, atsaucoties arī uz izglītības sfēru. Ne tikai Ričards Florida norāda uz radošās šķiras nozīmi, bet arī Čārlza Landrija radošās pilsētas indeksa, Radošās kopienas indeksa, Dizaina, radošuma un inovāciju tablo pieejas, Globālā radošuma indeksa ietvaros tiek akcentēts radošie, talantīgie uz zinošie indivīdi, kuri veido radošās pilsētas kritisko masu. Viens no būtiskiem radošā potenciāla rādītājiem ir arī iedzīvotāju sociālā aktivitāte un līdzdalība. Tāpat nenoliedzama loma, piemēram, Landrija uzskatos, Honkongas radošuma indeksa, Sharpie's radošuma indeksa, Globālā radošuma indeksa u.c. ietvaros, tiek piešķirta izglītībai, kas neaprobežojas vien ar tradicionālo izglītības sektoru, bet neformālajām izglītības formām un mūžizglītību. Lai iedzīvotāju dzīve būtu pilnvērtīga, sociālajā dimensijā vairākkārt (Č. Landrija radošās pilsētas, Globālā radošuma indeksā), tiek konkrēti uzsvērti arī drošības un veselības aspekti. Jāuzsver, ka indikatīvo radošuma rādītāju starpā parādās arī sociālās nestabilitātes rādītājs, kas veicina

radošumu, taču to ir grūti statistiski identificēt. Taču jānorāda, ka ne pilnīgi visi indikatori parādās vairākas reizes, jo laika gaitā, radošuma mērīšanai tiek izmantotas novitātes. To var attiecināt, piemēram, uz vienu no Dž. Hārtlija, Dž. Pota, T. Makdonalda Radošās pilsētas indeksa apakšindeksiem, ko autori nosaukuši par “mikroproduktivitāti”. Mikroproduktivitātes ietvaros tiek mērīta virtuālā savienojamība starp aģentiem, vietējie tīkli un mijiedarbība.¹⁵²

Konkrētajā pētījumā, sociālās dimensijas mērījumiem radošuma kontekstā Latvijā, tiek noteiktas septiņas indikatoru grupas: 1) iedzīvotāju demogrāfija; 2) radošā šķira; 3) sociālā aktivitāte; 4) izglītība; 5) drošība un veselība; 6) dažādība un tolerance; 8) mikroproduktivitāte. Liepājas un Cēsu novada iedzīvotāju demogrāfiskajai analīzei (iedzīvotāju skaita izmaiņām, dzimstības koeficientam, dzimuma un vecuma grupu īpatsvaram) pamatā izmantoti publiski pieejamie CSP dati. Sarežģītāk Latvijas gadījumā aprēķināt radošās šķiras, zinātniskā talanta un bohēmiešu īpatsvaru, jo publiski nav pieejama gandrīz nekāda informācija, kas attiektos uz oficiālo profesiju klasifikatoru¹⁵³. Taču pēc oficiāla datu pieprasījuma VID, tika iegūti dati par konkrētu profesiju pārstāvju skaitu Liepājā un Cēsu novadā pēc profesiju klasifikatora. Informācija par kopējo nodarbināto skaitu konkrētajās profesijās, ļāva izdarīt secinājumus arī par atsevišķu profesiju grupu īpatsvaru. Pētījumā, radošās šķiras ietvaros, tika analizēts gan radošo profesionāļu¹⁵⁴, gan bohēmas pārstāvju¹⁵⁵ īpatsvars, vadoties pēc R. Floridas radošās šķiras iedalījuma un konkrēto profesiju aprakstiem. Iedzīvotāju sociālās aktivitātes mērījumiem izmantos sabiedrisko organizāciju un nodibinājumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 2016. gadā pēc Lursoft datiem, vēlēšanu aktivitāte pēdējās trīs vēlēšanās 2013. un 2014. gadā, kā arī brīvprātīgo īpatsvars, kas iegūts pēc lūguma pašvaldībās. Izglītības rādītāji, kas saistīti ar izglītības iestāžu veidiem un skaitu uz 1000 iedzīvotājiem 2014. gadā, iegūti IZM, savukārt pēc CSP 2011. gada Tautas skaitīšanas datiem iespējams noteikt talantu īpatsvaru jeb iedzīvotāju skaitu vecumā 25-64 ar vismaz bakalaur grādu. Diemžēl ne IZM, ne pašvaldības pašas neapkopo oficiālu statistiku par neformālās un mūžizglītības aktivitātēm pilsētā, kas liedz izdarīt objektīvus salīdzinošus secinājumus par konkrētajām izglītības formām. Attiecībā uz veselības stāvokli, CSP apkopo datus par veselības aprūpes pamatrādītājiem un veselības stāvokļa pašnovērtējumu, taču dati nav pieejami pilsētu un novadu griezumā, taču ar veselību saistītus rādītājus nepieciešamajā pašvaldību līmenī iespējams iegūt SPKC (ārstu skaitu un

---

¹⁵²*Creative City Index 2012.*

¹⁵³Profesiju klasifikators ir sistematizēts profesiju (arodu, amatu, specialitāšu) saraksts, kas veidots, lai nodrošinātu starptautiskai praksei atbilstošu darbaspēka uzskaiti un salīdzināšanu. Tas veidots, piemērojot Starptautisko standartizēto profesiju klasifikāciju (ISCO-08). Skatīt vairāk: <http://www.lm.gov.lv/text/80>

¹⁵⁴Atbilstošie NACE 2.red.kodi: 21; 22; 23; 24; 25; 26; 31; 32; 33; 34; 35.

¹⁵⁵Atbilstošie NACE 2.red.kodi: 262; 264; 265; 3431; 3432; 3433; 3435; 5241; 731.

onkoloģisko pacientu 10000 iedzīvotājiem, ambulatoro apmeklējumu skaitu uz vienu iedzīvotāju par 2014. gadu). Drošība tiek analizēta no diviem skatu punktiem, pirmkārt, sociālā drošība saistībā ar pašvaldības sociālo pabalstu izmaksai izmantotajiem līdzekļiem uz vienu pabalsta saņēmēju (pašvaldību rīcībā esošā statistika par 2013. gadu), otrkārt, saistībā ar fizisko drošību un reģistrēto noziegumu skaitu uz 10000 iedzīvotājiem (CSP dati par 2010. līdz 2014. gadu). Atvērtība un tolerance maģistra darba ietvaros tiek mērīta caur migrācijas saldo izmaiņām (CSP dati par 2012. līdz 2014. gadu), iedzīvotāju īpatsvaru pēc valstiskās piederības un nacionālā sastāva (PMLP dati par 2016. gadu). Viens no būtiskiem tolerances aspektiem ir arī reliģiskā dažādība, taču CSP rīcība nav datu par iedzīvotāju reliģisko piederību. Arī vērsties Tieslietu ministrijā sīkākus datus par reliģisko piederību pilsētu un novadu griezumā nebija iespējams iegūt. Taču, lai kaut nedaudz iezīmētu iedzīvotāju atvērtību reliģiskai dažādībai, autore izmantoja un apkopoja Uzņēmumu reģistra datus¹⁵⁶ par reģistrēto reliģisko organizāciju un to iestāžu skaitu uz 2016. gada maiju, organizācijas pašrocīgi iedalot atbilstoši konkrētām konfesijām. Lai atspoguļotu mikroproduktivitātes rādītājus uz 2016. gada maiju, tika analizēti gan pašvaldību sociālie tīkli (pašvaldību Facebook, Twitter, Instagram profilu sekotāju skaits uz 1000 iedzīvotājiem), gan YouTube video skaits uz 1000 iedzīvotājiem, kuros minēts vārds “Cēsis”, “Liepāja”, gan mirkļbirku #cēsis, #liepāja lietojums Instagram uz 1000 iedzīvotājiem. Konkrētie mikroproduktivitātes rādītāji apliecina gan pašu pašvaldību atvērtību un aktivitāti sociālajos tīklos, gan sociālās vides aģentu nozīmi un pilsētu popularitāti tīmeklī.

2.2.4. Vides indikatoru raksturojums un pamatojums

Salīdzinoši mazāks ar radošuma potenciālu saistīto indikatoru skaits aptver vides jeb teritoriālos aspektus, taču skaidri iezīmējas būtiskākās lietas, kas nenoliedzami ietekmē pilsētas attīstību un iedzīvotāju vides teritoriālo kvalitāti. Viens no pamata rādītājiem, ko atzīmē Č. Landrijs, R. Florida, G. J. Hospers, A. J. Skots, ir apdzīvojamība, cilvēku koncentrācija un blīvums, kas veicina mijiedarbību un savstarpējo tīklošanos. Taču, lai nodrošinātu cilvēku blīvumu un apmierinātu iedzīvotāju vajadzības, kā būtisks aspekts tiek norādīts arī pietiekošs dzīvojamā fonda nodrošinājums. Piemēram, Sharpie's radošuma indeksā, A. C. Prata, Z. Eisa un M. Megisi radošuma noteikšanas indikatoru uzstādījumos tiek likts uzsvars uz adekvātām īres cenām un dzīvošanas izmaksām, savukārt G. J. Hospers norāda uz dzīvojamo telpu

---

¹⁵⁶Izmantots Uzņēmumu reģistra e-pakalpojums “Atvērtie dati”, kur var atrast visas vienības, kas reģistrētas Latvijā. Nepieciešamie dati tika atlasīti pēc vienību veida “Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrs” un adresēm Liepājā un Cēsīs. Skatīt vairāk: <http://www.ur.gov.lv/?a=1211&v=lv>

daudzveidību. Protams, svarīga ir ne tikai dzīvojamo telpu daudzveidība un pieejamība, bet arī publiskās jeb trešās vietas, kur cilvēki uzturēs, kad nav mājās vai darbā. Vairākkārt tiek norādīts uz publisko urbāno vietu nozīmi, kas ir sava veida radošās piesaistes vietas, kur iespējams apmainīties ar idejām. Publiskās vietas gan padara daudzveidīgāku apkārtējo vidi, gan uzlabo teritorijas tēlu un vides estētisko kvalitāti. Kā viens no būtiskākajiem aspektiem vides dimensijā tiek skatīts arī transporta un komunikācijas tīklu jautājums, kas nodrošina gan iekšējo, gan ārējo mobilitāti un efektīvu piekļuvi teritorijai. A. C. Prats īpaši uzsver arī pilsētu tuvumu lielajām jeb globālajām pilsētām kā īpaši nozīmīgu aspektu.

Maģistra darba ietvaros kā četri galvenie aspekti vides dimensijas radošā potenciāla analīzei tiek izvirzīti: 1) iedzīvotāju blīvums; 2) dzīvojamais fonds un komunālie pakalpojumi; 3) publiskās vietas; 4) transports. Pirmkārt, iedzīvotāju blīvums 2015. gadā analizēts pēc CSP datiem, savukārt attiecībā uz dzīvesvietām tiek analizēti vairāki rādītāji. Pamatā datus par dzīvojamo fondu apkopo CSP, taču publiski pieejamā informācija ir novecojusi un netiek smalki atspoguļota pilsētu un novadu griezumā. Lai iegūtu pārskatu par ar dzīvošanu saistītiem jautājumiem Liepājā un Cēsīs, tika analizēta LR EM sagatavotā un publiski pieejamā informācija par pašvaldības palīdzības dzīvokļu jautājumu risināšanas reģistrā reģistrēto personu īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita 2015. gadā, dzīvokļu pārdošanas/izīrēšanas un pirkšanas/īrēšanas sludinājumu proporcija sludinājumu portālā www.ss.lv, kā arī statistika par komunālo pakalpojumu tarifu vidējām cenām pēdējo gadu laikā. Publisko vietu kontekstā apsekota informācija par galvenajām pilsētas nozīmes publiskajām vietām saistībā ar sporta un atpūtas objektiem, skvēriem un parkiem, kultūras objektiem, restorāniem, kafejnīcām un bāriem, kā arī naktsmītnēm, aprēķinot kopējo publisko vietu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem un to īpatsvaru pēc veida. Lai izdarītu aprēķinus, autore apkopoja statistiku no Liepājas un Cēsu pilsētu teritorijas plānojumiem un pieejamās informācijas Liepājas un Cēsu novada tūrisma mājas lapām. Pilsētu teritoriju plānojumi tika izmantoti arī, lai raksturotu transporta iekšējās un ārējās infrastruktūras daudzveidību, savukārt pēc publiski pieejamās CSDD informācijas tika salīdzināts uz 2016. gada maiju reģistrēto transportlīdzekļu skaits uz 100 iedzīvotājiem. Ar transportu saistīto indikatoru starpā tika salīdzināts arī pilsētu attālums līdz Rīgai.

2.2.5. Kultūras indikators raksturojums un pamatojums

Viena no nenoliedzami būtiskākajām dimensijām radošās pilsētas koncepta kontekstā ir kultūra, kas jau savos pamatos tiek identificēta ar milzīgu radošuma potenciālu. Arī atsevišķie autori un autoru kolektīvi, kuri aprakstījuši radošuma indikācijas pilsētu kontekstā, nav

aizmirsuši arī par kultūras rādītāju uzsvēršanu. Saistībā ar kultūras dimensijas analīzi, tiek izvirzīti tikai pāris visaptveroši indikatori, taču tie ietver ļoti būtiskus aspektus, kas ir nozīmīgi ceļā uz pilsētu radošumu. No vienas puses, tiek uzsvērts kultūras piedāvājums un pieejamība, saistībā ar kultūras iestāžu un notikumu skaitu. No otras puses, būtisks rādītājs ir kultūras līdzdalība, kas saistīta ar kultūras iestāžu un notikumu apmeklētību, līdzdalību mākslinieciski radošās aktivitātēs utt. Radošās vitalitātes un Eiropiešu radošuma indeksu ietvaros tiek uzsvērts arī kultūras sfērā nodarbināto skaits. Atsevišķos gadījumos tiek akcentēta arī radošās izglītības jeb mākslas skolu loma, tēriņi kultūrai, kultūras tradīcijas utt. Jānorāda, ka teorētiskā radošās pilsētas koncepta līmenī netiek likts īpašs uzsvars uz dažādotiem tūrisma indikatoriem, bet tūrisma nozīmi uzsver gan Dž. Hārtlija, Dž. Pota, T. Makdonalda komanda, gan pats Čārlzs Landrijs. Autoresprāt, pozitīvas tūrisma norišu indikācijas arī liecina par paspilgtinātu radošumu elementu nozīmi pilsētu kontekstā, uzsverot radošo piesaisti ne tikai vietējo iedzīvotāju līmenī, bet arī plašākā mērogā.

Arī maģistra darba ietveros pilsētu radošuma potenciāla mērīšanā par pamatu tiks izmantoti kultūras piedāvājuma un līdzdalības rādītāji, kas papildināti arī ar tūrisma jomas statistiku. Kultūras dimensijas kontekstā kopumā tiks analizētas piecas galvenās grupas: 1) kultūras piedāvājums; 2) kultūras līdzdalība; 3) kultūras apmeklētība; 4) kultūrizglītība; 5) tūrisms. Kultūras piedāvājums analizēts pēc kultūras kartēšanas datu bāzes “Kultūras kartes” pieejamās informācijas par galvenajiem kultūras nozaru veidiem un statistiskajiem rādītājiem (iestāžu īpatsvars pēc galvenajām darbības nozarēm un kopējais iestāžu skaits uz 1000 iedzīvotājiem) 2015. gadā Liepājā un Cēsīs. Pie kultūras piedāvājuma, lai atspoguļotu vairāk tradicionāla kultūras piedāvājuma aspektus, pēc autores aprēķiniem analizēts arī galveno pilsētu kultūras centru (Liepājas Tautas mākslas un kultūras centra, Cēsu Kultūras centra) pasākumu skaits 2015. gadā uz 1000 pilsētas iedzīvotājiem. Savukārt, lai analizētu kultūras piedāvājumu, kas vairāk tendēts uz profesionālo mākslu, analizēts pasākumu skaits Liepājas koncertzālē “Lielais dzintars” un Vidzemes koncertzālē “Cēsīs” par pirmajiem trīs koncertzāļu darbības mēnešiem. Konkrēto informāciju Liepājas gadījumā nodrošina Kultūras pārvalde, bet Cēsīs “Cēsu Kultūras un Tūrisma centrs”. Otrs lielais aspekts, kas saistīts ar kultūras līdzdalību un apmeklētību, pirmkārt, aptver Liepājas un Cēsu māksliniecisko kolektīvu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem, tajā skaitā kultūras centru amatiermākslas kolektīvu skaitu un dalībnieku skaitu uz 1000 iedzīvotājiem (datu apkopojums un aprēķins no Kultūras kartes un pašvaldību kultūras statistikas). Otrkārt, apkopta par informācija par līdzdalību un apmeklētību caur kultūras iestāžu un notikumu prizmu, aprēķinot apmeklētības rādītājus koncertzālēs, bibliotēkās, muzejos, kultūras centros uz 1000 iedzīvotājiem. Būtisku lomu radošuma kontekstā nenoliedzami spēlē

arī kultūrizglītība, kas cilvēkos veicina kultūras un mākslas izpratni un nozīmi jau daudz agrāk. Lai novērtētu kultūrizglītības indikatoru, tiek aprēķināts kultūrizglītības iestāžu (Kultūras kartes dati) skaits uz 1000 izglītojamajiem pamata un vidējās izglītības programmās (no IZM pieprasītie dati) Liepājā un Cēsīs 2015. gadā. Savukārt, kas attiecas uz tūrisma aspektu, no Liepājas un Cēsu tūrisma iestāžu pārskatiem tiek analizēta informācija par Tūrisma un informācijas centru apmeklētāju skaitu, aprēķinot tūristu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem 2015. gadā. Izmantojot publiski pieejamos CSP datus, var iegūt viesnīcu un citu naktsmītņu gultas vietu skaitu un apkalpoto personu skaitu 2015. gadā, kas arī aprēķināta uz 1000 iedzīvotājiem.

3.LATVIJAS PILSĒTU RADOŠUMA POTENCIĀLA ANALĪZE.

LIEPĀJAS UN CĒSU PIEMĒRS

Trešā nodaļa balstās empīriskā pētījuma rezultātos, kur gan ar kvalitatīvu, gan kvantitatīvu metožu palīdzību salīdzināta Liepāja un Cēsis pēc konkrētu politisko, ekonomisko, sociālo, vides, kultūras indikatoru rādītājiem un raksturojumiem. Liepājas un Cēsu radošuma potenciāla salīdzinājumu sadalījumā pa indikatoru dimensijām uzskatāmāk var aplūkot pielikumā Nr.6.

3.1. Liepājas un Cēsu politisko indikatoru raksturojums un salīdzinājums

Liepājā ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošana ietverta “Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam”, kurā noteikti pašvaldības attīstības ilgtermiņa stratēģiskie mērķi un prioritātes, iezīmēta pašvaldības attīstības telpiskā perspektīva. Par Liepājas pilsētas plānošanas dokumentu sagatavošanu atbildīga ir Attīstības pārvalde. Stratēģija ir izstrādāta atbilstoši nacionālā un reģionālā līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem, dokumentu sagatavošanā ir ņemti vērā apkārtējo pašvaldību ilgtermiņa plānošanas dokumenti. Analizējot dokumenta stratēģisko daļu, Liepājas ilgtermiņa attīstības vīzija 2030. gadam paredz, ka “Liepāja ir radoša un aktīva pilsēta jūras krastā, kur cilvēki pilnvērtīgi dzīvo, izglītojas, strādā un atpūšas”. Vīzijas formulējumā skaidri parādās Liepājas stratēģiskie un mērķtiecīgie centieni akumulēt radošumu, pašdefinējoties kā radošai pilsētai, uzsverot savu ģeogrāfisko novietojumu un daudzveidīgās iespējas, kas domātas cilvēkiem. Savā attīstības scenārijā pilsēta paredz četrus ilgtspējīgas attīstības virzienus, kā arī atsevišķi uzsver pilsētas telpiskās attīstības redzējumu. Pirmkārt, uzsvars tiek likts uz liepājnieku un viņu labklājību, norādot, ka Liepājai jābūt starptautiski atpazīstamam nacionālās nozīmes centram, izglītības, zinātnes un pētniecības centram, Kurzemes vadošajam veselības aprūpes un atpazīstamam rehabilitācijas centram, kultūras un radošuma centram un sportisko sasniegumu un augsta līmeņa sporta pasākumu vietai. Uzsverot, ka pilsētas pamats ir pilsētas iedzīvotāji, tiek akcentēta gan iedzīvotāju radošā rīcība un kompetences, gan radošais piedāvājums. Otrkārt, scenārijā ierakstās Liepājas dzīvesvide, uzsverot ilgtspējīgus pilsētas apsaimniekošanas principus, rekreācijas teritoriju uzlabošanu un unikālo vērtību izcelšanu. Treškārt, uzsvars tiek likts uz pilsētas ekonomisko attīstību, iekļaujot ideju par Liepāju kā modernās industrijas centru, kulturoloģijas un veselības tūrisma centru, kvalitatīvu kultūras un augsta līmeņa sporta pasākumu vietu. Pie nozīmīgākajām un perspektīvajām nozarēm, kuras spētu radīt

eksportspējīgu produktu, tiek minētas arī radošo industriju nozares. Ceturtkārt, Liepāja tiecas uz sasniedzamības un atpazīstamības mērķu sasniegšanu, kas saistīts ar ērtu un droši sasniedzamu starptautiskas nozīmes centru, aptverot aviosatiksmes, ostas, dzelzceļa, autoceļu, tranzītielu, ielu, veloceļu, tramvaja līniju jautājumus. Kas attiecas uz telpisko struktūru un telpiskās attīstības perspektīvu, Liepājai jāklūst par Latvijas un Eiropas mērogā nozīmīgu pilsētu, kurā sabalansēti līdzās pastāv dzīvojamās un ražošanas teritorijas, kā arī atpūtas un rekreācijas teritorijas.

Cēsu pilsētai netiek izstrādāts atsevišķs plānošanas dokuments, savukārt izstrādāts ilgtermiņa plānošanas dokuments novadam "Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030", kas ir hierarhiski augstākais teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka pašvaldības vēlamu attīstības virzienu un vadlīnijas tā sasniegšanai. Lai nodrošinātu stratēģijas izstrādi, tika izveidota stratēģijas izveides Darba grupa. Salīdzinot ar Liepāju, Cēsu galvenajā attīstības redzējumā jeb vīzijā netiek izmantots vārds radošums, bet uzsvērts, ka Cēsis – tā ir iekārojamākā dzīves vieta Latvijā, tā ir vieta cilvēkam. Arī Cēsu gadījumā milzīga uzmanība tiek pievērsta cilvēkam – iedzīvotājam, kurš ir izglītots, radošs un drošs par savu nākotni, viņa labsajūtai un labklājībai. 2030. gadā Cēsu novads ir vieta, kur katram iedzīvotājam ir pieejamas nodarbinātības un socializēšanās iespējas, kvalitatīva veselības aprūpe, sociālā drošība un izglītības iespējas mūža garumā. Cēsu novads tiecās būt izcils savā kultūras un radošo aktivitāšu piedāvājumā, vienlaikus veidojot visiem ērtu, saprotamu un pieejamu dzīves telpu, pilsētvidi un infrastruktūru. Šie faktori kopā veido augstu dzīves kvalitāti, kas ir stratēģijas horizontālā prioritāte, tādējādi ietekmējot visu pārējo nozaru attīstības uzstādījumus. Kā Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stūrakmeņi ilgtermiņā tiek izvirzīti trīs galvenie stratēģiskie mērķi. Pirmkārt, augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, kas ir par pamatu, lai novadu par dzīves vietu izvēlētos radoši, enerģiski cilvēki, ģimenes ar bērniem, jaunieši un cēsinieki no visas pasaules. Otrkārt, saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide, bet, treškārt, spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide, kas paredz pilnvērtīgu un ilgtspējīgu novada resursu uzmantošanu un novada atpazīstamību kā radošo, kultūras un digitālo industriju centru ar radošiem un inovatīviem uzņēmējiem. Galvenās attīstības intereses vērstas uz deklarēto iedzīvotāju skaita pieaugumu, attīstītu komercdarbību ar augstu pievienoto vērtību, novada izveidošanu par radošo industriju centru un labsajūtu vietu, kā arī novada kā vienotas pašvaldības teritorijas veicināšanu. Līdzīgi kā Liepājas stratēģijā, arī Cēsu novada stratēģijā iestrādātas telpiskās attīstības perspektīvas, uzsverot mērķi veicināt teritoriālo vienotību, kļūt par labi sasniedzamu novadu ar modernizētu ceļa un dzelzceļa infrastruktūru, kvalitatīvu un

pieejamu sabiedrisko transportu un komunikāciju iespējām, pieminot arī Cēsu novadu kā tūrisma un atpūtas novadu.

Jāmin, ka pašvaldībās bez telpiskās attīstības perspektīvas iekļaušanas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijās, tikuši izstrādāti arī atsevišķi teritoriju plānojumi, uzverot vides un teritoriālā aspekta nozīmi pilsētu attīstībā. Liepājas pilsētas teritorijas plāns kā attīstības plānošanas dokuments stājies spēkā 2012. gadā un tajā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, ar mērķi nodrošināt Liepājas pilsētas ilgtspējīgu attīstību, saglabājot tās unikalitāti un vērtības, atbalstīt pilsētas izaugsmi un veicināt pilsētas konkurētspēju Latvijas, ES un pasaules mērogā. Savukārt Cēsu novada teritorijas plānā atsevišķi tiek izdalīts “Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005.-2017.gadam” un “Vaives pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.gadam”. Cēsu pilsētas teritorijas plānojuma mērķis ir nodrošināt augstvērtīgu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu. Taču jāuzsver, ka uzsākts darbs pie “Cēsu novada teritorijas plānojuma 2016.-2026.gadam”, pašlaik pirmo redakciju un Vides pārskata dokumentāciju nodod publiskajai apspriešanai.

Uzreiz aiz ilgtspējīgas attīstības stratēģijām jāmin vidēja termiņa plānošanas dokumenti jeb attīstības programmas, kurās noteikts pasākumu kopums pašvaldību vidējā termiņa prioritāšu īstenošanai, protams, saglabājot ciešu saistību ar ilgtermiņa plānošanas dokumentiem. Par “Liepājas pilsētas attīstības programmu 2015.-2020. gadam” atbildīga Liepājas pilsētas pašvaldības Attīstības pārvalde, taču jāuzsver, ka programma ir izstrādāta, balstoties uz plašu iedzīvotāju, speciālistu, nevalstiskā sektora, uzņēmēju, akadēmisko pārstāvju un ekspertu viedokļu saskaņošanu. Neatņemama attīstības programmas sadaļa un ieviešanas instruments ir Rīcību plāns un Investīciju plāns, kuros daudz izvērstākā veidā ir atspoguļotas rīcības, atbildīgie, kā arī konkrēti plānotie investīciju projekti. Attīstības programmas mērķi 2020. gadam cieši saistīti ar ilgtermiņa mērķiem. Katram no četriem ilgtermiņa attīstības virzieniem Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. gadam, Attīstības programmā attiecīgi tiek definēti četri vidējā termiņa mērķi 2020. gadam: 1) Liepāja ir nacionālas nozīmes attīstības centrs un pilnvērtīga dzīves un darbavieta; 2) Liepājā ir saglabātas un atjaunotas dabas vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas apsaimniekošana ir ilgtspējīga; 3) Liepājā ir stabila mazo, vidējo uzņēmumu darbība un modernizētas tradicionālās ražošanas nozares; 4) Liepāja ir daudzveidīgi sasniedzama Baltijas jūras reģionā. Neatņemama Attīstības programmas daļa ir Rīcības plāns, kas ir strukturēts atbilstoši Liepājas pilsētas Attīstības programmas stratēģiskajai daļai, saglabājot katras rīcības sasaisti ar kādu no četriem

attīstības virzieniem, tās mērķi, atbilstošo rīcībpolitiku un tematiku (rīcību kopumu). Rīcību plānā ir integrēti arī nozaru darbību plāni 2016. gadam, atspoguļojot rīcību īstenošanu konkrētās nozaru darbībās. Neatņemama Attīstības programmas daļa ir arī Investīciju plāns, kur plānotie investīciju projekti saistās ar Rīcības plānā definētajām rīcībām.

Attīstības plānošanas jautājumos Cēsu novadam izstrādāta “Cēsu novada attīstības programma 2013.-2019. gadam”, programmu izstrādājusi Cēsu novada pašvaldības Attīstības plānošanas nodaļa, iesaistoties speciālistiem no citām pašvaldības nodaļām. Cēsu novada attīstības redzējums (vīzija) veidots, lai rosinātu ikvienu novada iedzīvotāju redzēt savu nākotni novadā, un kopīgi veidot to tādu, kādu vēlētos redzēt – skaistu, sakārtotu, dzīvīgu. Vidējam termiņam izvirzītas piecas galvenās prioritātes: 1) veselības un sociālās drošības uzlabošana; 2) konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana; 3) dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana; 4) kultūrvides un radošo industriju attīstība; 5) jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība. Līdzīgi kā Liepājas gadījumā, programmas sastāvdaļa ir arī Rīcības plāns un Investīciju plāns, kur atbilstoši rīcību virzieniem tiek iekļauti pašvaldības investīciju projekti un projektu idejas.

Pie attīstības plānošanas galvenajiem dokumentiem pieder arī atsevišķu nozaru plānošanas dokumenti, ar kuru palīdzību tiek likts uzsvars uz atsevišķu nozaru nozīmi un stratēģisku attīstības plānošanu. Liepājas gadījumā var minēt tādus nozaru dokumentus kā “Liepājas kūrorta attīstības koncepcija 2015.-2020. gadam”, kas izstrādāta ar mērķi iegūt kūrorta zonas statusu daļai Liepājas pilsētas pašvaldības teritorijas, “Liepājas pilsētas Ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāns 2014. - 2020. gadam”, lai veicinātu pārdomātu pašvaldības izaugsmi, izpratni par kvalitatīvu un tīru apkārtējo vidi, ilgtspējīgu un energoefektīvu attīstību, “Rīcības programma vides pieejamības nodrošināšanai Liepājā (UNIVERSĀLAIS DIZAINS)”, “Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas attīstības plāns 2008.-2017.gadam” u.c. dokumenti. Cēsu gadījumā plānošanas dokumenti tiek izstrādāti konkrētākām nozarēm un attiecināti uz Cēsu novadu, nevis uz pilsētu, piemēram, “Cēsu novada kultūras attīstības programma 2015-2019”, “Cēsu novada sporta attīstības stratēģija 2015.-2020.gadam” utt.

Analizējot pašvaldības pārstāvju viedokli par mērķtiecīgas un stratēģiskas pilsētu attīstības plānošanas nozīmi, kā spilgtu piemēru var minēt Liepājas gadījumu, kur neapšaubāma nozīme ir gan demokrātiskam pilsētas attīstības plānošanas, gan stingram plānu ieviešanas procesam:

Attīstības plānošana ir ļoti būtiska, jo, pirmkārt, tas saistīts ar investīciju piesaisti. Ja ir strukturēta plānošana, piemēram, mūsu Attīstības programma, kas veidota tiekoties ar nozarēm, iedzīvotājiem, uzklusot un integrējot viņu vajadzības, kur pielikumos ir nozaru rīcību

plāni, investīciju plāni, tad mēs redzam, kas mums ir vajadzīgs un kādā virzienā ejam. Tas ļauj mērķtiecīgi izmantot arī Eiropas fondus. Jebkurā lietā struktūra un kārtība ir ļoti būtiska tālākai izaugsmei, jo haotiska darbība neveicinātu mērķtiecīgi attīstīt to, kas mums tieši ir vajadzīgs. Mūsu Attīstības programma ar pielikumiem ir gandrīz kā rokasgrāmata, kas ir dzīvotspējīga un strādā. /Liepāja, attīstības pārstāve/

Salīdzinot ar Liepāju, Cēsu attīstības plānošana vairāk koncentrējas Domes struktūrās un attīstības plānošanas dokumenti netiek veidoti pēc tik demokrātiskiem principiem, neuzsverot arī to fundamentālo ieguldījumu pilsētas attīstībā:

Tagad varbūt situācija mainās, bet iepriekš dokumentus rakstīja tikai tāpēc, ka viņi bija jāraksta. Iepriekšējā plānošanas periodā bija mēģinājumi sasaukt darba grupas, diskusijas, iesaistīt cilvēkus Attīstības programmas veidošanā, taču to, kas tapa, politiski neviens neņēma galvā un nolika plauktā. Lai tā nenotiktu un programmu izlasītu arī kāds cits, nodaļām un iestādēm, pieprasot budžetu, jāliek atsauces uz Attīstības programmu, uzsverot, ka tās lietas, ko viņi vēlas attīstīt, ir arī paredzētas. /Cēsis, attīstības pārstāve/

Jāsecina, ka Liepājas un Cēsu novada stratēģiskie ilgtermiņa mērķi primāri virzīti uz pilsētu atbilstību cilvēku vajadzībām visdažādākajās sfērās, lai pilsētas kļūtu par pilnvērtīgām dzīves vietām, veicinot arī iedzīvotāju skaita paaugstināšanos. To plašāko attīstības perspektīvas vīziju apliecina arī pašvaldību politikas veidotāju viedoklis par pilsētu nākotnes attīstības galvenajiem virzieniem, kas saistīti ar ekonomisko, sociālo, vides, kultūras dimensiju: *Galvenais mērķis ir Cēsis kā izcila dzīves vieta, piesaistot iedzīvotājus, kuri ir ekonomiski aktīvi un pietiekami advancēti, lai paši sev varētu izdomāt darbu, būt uzņēmēji. Arī kultūra un tūrisms ir viena no attīstības prioritātēm. /Cēsis, kultūras pārstāve/*

Mēs sevi definējam kā izcilu vietu dzīvei, kas ietver drošību, labā līmenī nodrošinātus visa veida publiskos pakalpojumus, mobilitāti maršrutā Rīga-Cēsis, jāturpina maksimāli nostiprināt kultūras tūrisma virziens un uzņēmējdarbība. /Cēsis, vadības pārstāvis/

Prioritātes pa lielam iezīmē, ka Liepāja ir pilsēta, kur cilvēki vēlas dzīvot un strādāt. Līdz ar to viena no prioritātēm ir uzņēmējdarbība un darba vietas, bet horizontāli tikpat svarīga ir izglītība, kultūra, sports. /Liepāja, vadības pārstāvis/

Galveno attīstības mērķu raksturojumos iezīmējas arī radošuma loma, ko konkrētāk uzsver tieši Liepājas pašvaldības pārstāvis:

Radošums! Pilsētas vīzija 2030. gadam saka, ka pilsēta ir radoša. Turklāt perspektīvie ekonomikas un uzņēmējdarbības virzieni ir gan radošums un kultūra, gan enerģētika, informācijas tehnoloģijas, kurortoloģija. Radošums ir pie tā tēmām, kur tiek saskatīts pilsētas attīstības potenciāls. /Liepāja, kultūras pārstāvis/

Radošuma vietu un lomu pilsētu attīstībā nenoliedzami akcentē visi informanti, atsevišķos gadījumos norādot, ka radošie risinājumi sasaucas ar aktuālo situāciju pilsētās un sava veida lūzuma punktiem:

Man liekas, ka pilsēta ļoti pašlaik mainās. Pilsēta ir veidojusies 19. gadsimtā, tajā laikā attīstījās cilvēku skaits, osta un dzelzceļš, arhitektūra, rūpniecība. Tagad ir pienācis laiks, kad vairs nevar ar klasiskām industriālas pilsētas metodēm nodrošināt pilsētas attīstību. Ja pilsēta ir sasniegusi zināmu attīstības līmeni, kas saistīts ar ostas darbību, speciālās ekonomiskās zonas darbību, industriālu rūpniecisku ražošanu, tad vienā brīdī tas sāk ļodzīties. Metalurģis ir tāds lielākais simbols. Līdz ar to pilsētas attīstībā jāmeklē jauns veids un jauna pieeja, kur kompleksi iesaistās vairākas puses. ... Man liekas, ka tieši tagad ir tas posms, kad notiek pāreja, vienkārši loģiska pāreja un jauna ceļa meklējums. /Liepāja, kultūras pārstāvis/

Liepājā mainās akcenti. Ja pirms 7, 8 gadiem, kad pilsētas infrastruktūra bija nožēlojama, visas lielākās investīcijas tika ieguldītas, lai to sakārtotu. Tagad mainās pilsētas fokuss, ja iepriekš teicām, ka svarīgs ir cilvēks, tad tā izpratne vairāk bija no fiziskās vides, bet tagad vairāk tiek domāts par cilvēka garīgajām izpausmēm, vajadzībām un citām kvalitātēm, pilsētas plānošanai iegriežoties citā pakāpē. /Liepāja, vadības pārstāvis/

Tagad Cēsīm ir diezgan interesants posms, šogad ir zināms atskaites punkts, jo Cēsīm ir 810. Pirmais tāds uzrāviens bija 800 gadu svinības, pēc kurām bija aktuāls jautājums – ko darām tālāk? Viens no risinājumiem bija Cēsu mākslas festivāls kā īpašs augstās mākslas piedāvājums mazpilsētā, bet tagad tā konkurence šajā radošajā jomā ir daudz lielāka. Līdz ar to Cēsīm visu laiku jādodas tālāk, jāmeklē kaut kas Cēsīm unikāls, jāprot tas pasniegt. /Cēsis, kultūras pārstāve/

Analizējot informantu uzskatus par radošuma konkrēto lomu uz pilsētu attīstības tendencēm, iezīmējas dažādi viedokļi, kas attiecināti gan uz pilsētas tēla jautājumiem, jaunu cilvēku piesaistīšanu, domāšanas izmaiņām, iedzīvotāju pašsajūtu, gan izrietošo ekonomisko izaugsmi. Cēsu gadījumā vairākkārt tiek uzsvērtā radošo aģentu loma un radošuma nozīme jaunu cilvēku piesaistīšanā, kas var sekmēt visas citas pilsētas jomas. Oriģinālu radošo iniciatīvu loma tiek attiecināta kā izaugsmes un attīstības pamats:

Pirmkārt, pilsētas savā starpā konkurē par cilvēkiem, uzņēmumiem, uzmanību, tāpēc radošums un unikalitāte ir ārkārtīgi svarīga. Otrkārt, jūtam, ka infrastruktūras un dažādu projektu īstenošana pienes Cēsīm daudz radošus cilvēkus, kurus var aicināt kopā, kad pašvaldībai vajadzība pēc jaunām idejām, piemēram, par zīmolu, Cēsu 810 programmu utt. Taču pašvaldībai jābūt atvērtai un ātri jāreaģē uz jaunām, radošām idejām, jāsadzird un jāatbalsta labākās. /Cēsis, vadības pārstāvis/

Radošums palīdz piesaistīt Cēsīm jaunus cilvēkus, jo cilvēki veļas kā sniega bumbas un pavelk sev līdzī citus jaunus cilvēkus. Cēsu radošie cilvēki tiek izcelti saulītē arī ar tādu pašvaldības piešprici, par viņiem tiek stāstīts, pie viņiem brauc ciemos, viņi stāsta un dalās ar to, cik Cēsīs ir forši. Viņi parāda uz āru mazpilsētas dzīvesveidu un šarmu bez samaksas, bet piesaistot citus radošus un jaunus cilvēkus, savukārt jauni cilvēki ir viss no tā izrietošais, lai sasniegtu attīstības mērķus. /Cēsis, attīstības pārstāve/

Radošums ir tad, ja paskatās uz lietām no nepierasta leņķa un ierauga jaunus veidus kā sakārtot lietas savādāk, radošums saistīts ar izaugsmi un uzlabojumiem. Ja cilvēks ir ieciklējis un atstrādā esošo, tad nav pamata, kur rasties izaugsmei un uzlabojumiem. /Cēsis, kultūras pārstāve/

Liepājā uzsvars tiek likts uz radošuma dabiskajām un neatņemamajām izpausmēm pilsētas kontekstā un tēlā, sasaistot to ar paralēlēm ekonomiskās izaugsmes un veiksmes sasniegšanai: *Radošums ir pārņēmis sabiedrību, Liepāju vairs nevaru iedomāties, ja šeit nebūtu radošums kā tāds. Ļoti svarīga ir radošo cilvēku loma, jo radošums nav mākslīgs, bet dabiski nāk no radošo cilvēku vēlmēm. Taču radošumu vairs nevar skatīt atrauti no ekonomikas, jo tas vairs nav labdarības pasākums, tam jāpelna, līdz ar to radošums tiek skatīts kontekstā ar ekonomisko izaugsmi. /Liepāja, attīstības pārstāve/*

Man radošums liekas neatņemams elements manā un ierēdņu darbā, uzņēmējdarbībā, kultūrā, sportā utt., lai varētu konkurēt ar savu darbu, pakalpojumu un produktu. Manuprāt, radošums jau vispār ir sinonīms vārdam veiksmīgs. /Liepāja, vadības pārstāvis/

Tas noteikti ir tēls, kas atstāj ietekmi uz tūrismu. Tas atstāj ietekmi uz nodarbinātības jomu, jo viena daļa cilvēku nodarbina sevi un vēl kādus, līdz ar to tā uzņēmējdarbības vide kļūst diversificēta ar vairākiem maziem uzņēmumiem. Ietekmi atstāj arī uz iedzīvotāju pašsajūtu, kas reflektējas arī patēriņā. /Liepāja, kultūras pārstāvis/

Īpaši uzsverot ārējo radošo aģentu nozīmi Cēsīs, Liepājā uzsvars tiek likts uz radošumā balstītās pieejas popularizēšanas centieniem arī pašvaldības līmenī, uzsverot iekšējo aģentu lomu radošuma izpratnes un atbalsta vecināšanā:

Pirmkārt, mēs vairāk nodarbojamies ar pozitīvo smadzeņu skalošanu, sakot un atgādinot, ka pilsēta ir radoša, cenšoties rast tam pierādījumus, mēģinot kartēt, analizēt nozares rādītājus utt. /Liepāja, kultūras pārstāvis/

Radošo cilvēku loma ir ļoti svarīga, jo viss, kas tiek izvirzīts priekšplānā, to virza kādas rūpes turētājs, kuram jautājums ir ļoti būtisks. Radošuma un radošo industriju jomā liela loma ir Kultūras pārvaldei, jo, ja nebūtu šis bīdītājs, turētājs, virzītājs, tad jautājums tik ātri uz priekšu netiktu. /Liepāja, attīstības pārstāve/

Radošuma atbalsts un izpratne pilsētā, manuprāt, tagad ir panākta un pieņemta, pateicoties dažiem celmlaužiem. /Liepāja, vadības pārstāvis/

Ņemot vērā, ka Liepāja savos attīstības plānošanas dokumentos sevi pašdefinējusi kā radošu pilsētu, pašvaldības pārstāvji tomēr liek uzsvāru uz pilsētas dažādās identitātes nozīmi, radošumu raksturojot kā attīstības instrumentu tikai konkrētajā situācijā:

Liepāja raksturīga ar to, ka mums nav viena profila attīstība, jo mēs esam dažādi, tam arī ir daudz ieguvumu, jo dažādas nozares viena otru papildina.” /Liepāja, vadības pārstāvis/

Nesen bija pašvaldības PR speciālistu seminārs, kur prasīja, ar ko tad Liepāja asociējas. Vajag virzīt vienu līdz divas tēmas, jo tad mēs esam osta, tad kultūra, tad “Lielais Dzintars” utt. Tad, kas tad mēs esam galu galā? Tā viņu vienošanās bija, ka Liepāja ir radoša pilsēta. Un viss, ar to arī jāturpina! Tas radošums jau nav arī tikai “tūdaliņš, tāgadiņš”, tas ietver ļoti daudz.... Es domāju, ka radošums ir instruments, turklāt instruments uz laiku. Es domāju, ka mēs drīz meklēsim jaunu attīstības virzienu, jo šis nav viens vienīgais. Radošums ir instruments, lai mēs attīstītu pilsētu, lai tā dzīvotu, būtu interesanta, aktīva, atraktīva, gudra.” /Liepāja, kultūras pārstāvis/

Uz lūgumu raksturot pēdējā laika nozīmīgākos pilsētu attīstības projektus, Liepājā un Cēsīs, pirmkārt, tiek uzsvērti koncertzāļu projektu nozīme, tāpat uzsvārs tiek likts uz radošo industriju centru izveides projektiem. Cēsīs kā citi nozīmīgākie projekti tiek norādīti ielu un izglītības infrastruktūras sakārtošanas projekti, bibliotēkas un pils kompleksa sakārtošanas projekti, bērnu un jauniešu zinātnes centrs. Liepāja lepojas ar skolu, ielu un uzņēmējdarbības vides infrastruktūras sakārtošanu, vides pieejamības projektiem, uzsvērot, ka:

Mēs skatāmies ne tikai uz lieliem miljonu projektiem, bet arī tādiem, kas ir būtiski vietējiem iedzīvotājiem. Mēs strādājam, lai cilvēki šeit justos labi un varētu baudīt tās priekšrocības, ko Liepāja dod. /Liepāja, attīstības pārstāve/

Radošums nenoliedzami ierakstās pilsētu ilgspējīgas attīstības stratēģijās, taču, pilsētām jāreķinās arī ar galvenajiem attīstības mērķu sasniegšanas šķēršļiem. Kā galvenos veiksmīgas attīstības un radošuma mērķu sasniegšanas kavēkļus pašvaldību pārstāvji uzsvē kritiskās masas nepietiekamību (Liepājā), maznodrošināto iedzīvotāju īpatsvaru (Cēsīs), dzīvojamā fonda nepietiekamību (Cēsīs), izglītības sistēmas neadvancētību (Liepājā), juridiskos un birokrātiskos šķēršļus (Liepājā, Cēsīs), Eiropas fondu stingos nosacījumus un iespējamo pārtraukšanu (Liepājā, Cēsīs), un nenoliedzami globālo procesu ietekmi uz Latviju, tajā skaitā pilsētām.

Uzsvērot radošuma lomu arī citu pilsētu kontekstā, informantiem bija lūgums nosaukt arī citas Latvijas pilsētas, kas asociējas ar radošas pilsētas iniciatīvām un statusu. Liepājas gadījumā visi trīs informanti neapšaubāmi norādīja uz Cēsīm, vairākkārt pieminot arī Kuldīgu,

Daugavpili, Siguldu. Cēsu gadījumā ne vien tikai pieminētas tādas pilsētas kā Kuldīga, Daugavpils, Rēzekne, Sigulda, bet visi trīs informanti, pirmkārt, norādīja uz Liepāju, uzsverot, ka Liepāja ir piemērs, uz kuriem vienmēr var paskatīties un pamācīties.

Secinājumi:

- 1) Liepājas un Cēsu plānošanas procesu pamatā nodrošina līdzīgi attīstības (politikas un teritorijas) plānošanas dokumenti – Ilgtermiņa attīstības stratēģija, Attīstības programma, Teritorijas plānojums un atsevišķi nozaru plānošanas dokumenti. Liepājas gadījumā plānošanas dokumenti tiek izstrādāti pilsētas līmenī, bet Cēsu gadījumā Cēsu novada līmenī.
- 2) Liepājas un Cēsu politikas plānošanas un attīstības dokumentos saturiski parādās radošuma akcentēšana. Liepājas gadījumā radošums tiek integrēts pat Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas attīstības redzējuma jeb vīzijas raksturojumā, uzsverot, ka Liepāja ir radoša pilsēta. Radošums papildus parādās arī attīstības scenāriju kontekstā caur iedzīvotāju radošām rīcībām, radošiem jauniešiem, speciālistiem un talantiem, radošajām industrijām u.tml. Savukārt Cēsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā radošums neparādās attīstības vīzijas ietvaros, taču ir svarīgs komponents vīzijas un attīstības mērķu sasniegšanā, piemēram, uzsverot radošo ģimeņu, radošas sabiedrības, cilvēku un personību, kultūrvēsturiskā mantojuma radošas interpretācijas, radošo industriju, radošas uzņēmējdarbības, radošo darbnīcu, rezidenču un kvartālu nozīmi. Jāuzsver, ka viens no Cēsu mērķiem ir kļūt par radošu centru.
- 3) Salīdzinot ar Cēsīm, Liepājas gadījumā attīstības plānošanai un dokumentu izstrādei ir daudz demokrātiskāks raksturs un stingrāks plānu ieviešanas process, īpaši akcentējot konkrētu nozaru un iedzīvotāju vajadzības.
- 4) Gan Liepājas, gan Cēsu novada ilgtermiņa mērķi virzīti uz pilsētu kā pilnvērtīgu dzīvesvietu, kur nozīmīga loma ir cilvēkam un viņa ērtībām visdažādākajās sfērās, nenoliedzami uzsverot arī radošuma lomu.
- 5) Radošo risinājumu meklējumi pilsētās saistās ar sava veida nestabilitātes situācijām, kas novedušas pie nozīmīgiem lūzuma punktiem un domāšanas izmaiņām, taču radošums atsevišķos gadījumos tiek skatīts kā īslaicīgs, bet efektīvs instruments problēmu risināšanā. Tāpat tiek uzsvērts, ka radošumā balstīta pilsētu plānošana saistīta ar zināmas pilsētas attīstības pakāpes sasniegšanu, kad mainās fokuss no koncentrēšanās tikai uz fizisko vidi, uz pievēršanos cilvēku garīgajām vajadzībām, izpausmēm un kvalitātēm.

- 6) Kā galveno radošuma lomu un ieguvumus pilsētu attīstībā, Liepājas pārstāvji norāda uz pilsētas tēla uzlabošanu, kas atstāj ietekmi uz citām sfērām, piemēram, tūrismu. Taču uzlabots ne tikai tēls, bet arī iedzīvotāju pašsajūta. Tāpat tiek uzsvērta ietekme uz nodarbinātību un uzņēmējdarbības vides diversifikāciju, veiksmīgas konkurētspējas nodrošināšanu, tādejādi visiem radošuma faktoriem uzlabojot kopējo ekonomisko stāvokli. Arī Cēsu gadījumā radošums tiek skatīts kā konkurences līdzeklis un jaunu risinājumu avots, kas garantē pilsētai izaugsmes un attīstības iespējas. Taču daudz lielāku lomu Cēsis piešķir radošo cilvēku akcentēšanai, kas spējīgi dot praktisku ieguldījumu pilsētas attīstībā un piesaistīt citus jaunus cilvēkus, attiecīgi nodrošinot visu pārējo attīstības mērķu sasniegšanu.
- 7) Liepājā lielāks uzsvars tiek likts uz radošuma postulēšanas un popularizēšanas iekšējiem aģentiem (pašvaldības pārstāvjiem, kuri radošuma idejas nes uz āru), savukārt Cēsis koncentrējas uz ārējo radošo aģentu (radošo cēsinieku) izcelšanu, tādejādi pastarpināti popularizējot Cēsu kā radošas dzīves vietas priekšrocības.
- 8) Kā galvenie pilsētu attīstības mērķu sasniegšanas kavēkļi kopumā tiek minēti kritiskās masas nepietiekamība, maznodrošināto iedzīvotāju īpatsvars, dzīvojamā fonda nepietiekamība, izglītības sistēmas nepiemērotību, juridiski un birokrātiski šķēršļi, Eiropas fondu stingrie nosacījumi un iespējamā darbības pārtraukšana. Kā arī globālo procesu ietekme uz Latviju, tajā skaitā pilsētām.
- 9) Pašvaldību pārstāvji radošuma izpausmes asociē ar aktivitātēm visās sfērās, izceļot labākos piemērus vai potenciālākās sfēras. Autoresprāt, tieši radošās pilsētas koncepta idejas ir atbilstošas un sasaistītas ar konkrēto pilsētu attīstības mērķiem visdažādākajās dimensijā, sākot no kultūras piedāvājuma, beidzot ar ekonomisko izaugsmi, tāpēc radošumā balstīta stratēģija ir piemērots pilsētu attīstības ceļš, kas vērts uz plurālu pilsētas attīstības ideju un oriģināliem risinājumiem. Taču pilsētās jāizpildās vairākiem priekšnosacījumiem, jābūt spēcīgai politiskai gribai un iedzīvotāju atsaucībai, lai radošās pilsētas stratēģija gūtu panākumus.
- 10) Kā radošākās Latvijas pilsētas vairākkārt tiek minētas Liepāja, Cēsis, Kuldīga, Daugavpils, Rēzekne, Sigulda.

3.2. Liepājas un Cēsu ekonomisko indikatoru raksturojums un salīdzinājums

Uzņēmējdarbības rādītāji

Analizējot uzņēmējdarbības rādītājus, var secināt, ka pēc Komercreģistra un Uzņēmumu reģistra datiem par reģistrēto uzņēmumu skaitu 2016. gada maijā, Cēsu novadā uz 100 iedzīvotājiem reģistrēti apmēram 16 uzņēmumi, savukārt Liepājā tikai apmēram 13 uzņēmumi. Abās teritorijās pēc uzņēmējdarbības formas galvenokārt reģistrētas sabiedrības ar ierobežotu atbildību un individuālie uzņēmumi.¹⁵⁷ Pievēršoties nesen izveidoto un likvidēto uzņēmumu skaita rādītājiem¹⁵⁸ kopš 2010. gada (skatīt diagrammu Nr.1), jāsecina, ka gan Cēsu novadā, gan Liepājā gada laikā kopumā vairāk uzņēmumi tiek izveidoti nekā likvidēti. Jāuzsver, ka kopš 2011. gada reģistrēto uzņēmumu skaits Liepājā samazinās, bet kopš 2012. gada likvidēto uzņēmumu skaits pieaug. Salīdzinoši Cēsu novadā no 2010. gada līdz 2013. gadam reģistrēto uzņēmumu skaits pakāpeniski audzis, bet kopš 2013. gada atkal piedzīvojis kritumu, savukārt likvidēto uzņēmumu skaits straujāk palielinājies tieši 2015. gadā. Jāsecina, ka nav iespējams norādīt uz vienas vai otras teritorijas pozitīvākiem rādītājiem saistībā ar reģistrēto un likvidēto uzņēmumu proporciju, jo tendences ir mainīgas un nestabilas.

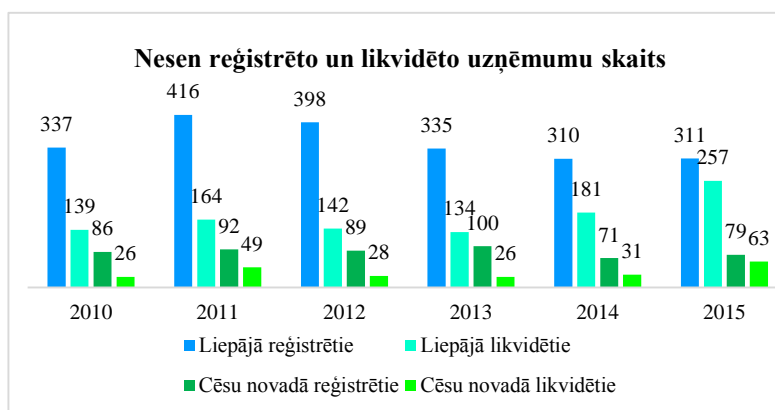

Diagramma Nr. 1: "Nesen reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaits"

Avots: Lursoft

Pievēršoties ekonomiski aktīvo uzņēmumu rādītājiem konkrētajās teritorijās, 2014. gadā izplatītākie uzņēmumu darbības veidi Liepājā un Cēsu novadā vairāk vai mazāk pārklājušies. Liepājā pēc uzņēmumu veida, saskaņā ar NACE 2.red. klasifikatora pirmo līmeni, dominē uzņēmumi sekojošās kategorijās - vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (18%), apstrādes rūpniecība (10%), profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (9%) un citi pakalpojumi (9%). Tāpat Cēsu novadā visvairāk tiek pārstāvētas līdzīgas kategorijas - vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (17%), citi pakalpojumi (12%), profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (10%) un lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (9%), kas likumsakarīgi

¹⁵⁷Lursoft, autores aprēķins

¹⁵⁸Lursoft

iekļaujas visvairāk pārstāvētajos uzņēmumu darbības veidos, jo dati uzrāda informāciju par Cēsu novadu, kurā ietilpst arī liela daļa lauku teritoriju. Abās salīdzināmajās teritorijās salīdzinoši maz tiek pārstāvēti tādi darbības veidi kā informācija un komunikācijas, finanses, izglītība, veselība, māksla un izklaide, atpūta, kas pamatā tiek asociēti ar lielāku radošuma potenciālu.¹⁵⁹ Analizējot 2014. gada ekonomiski aktīvos uzņēmumus pēc uzņēmumu lieluma pēc darbinieku skaita un lieluma grupas¹⁶⁰, jāsecina, ka Liepājas un Cēsu novada tendences ir ļoti līdzīgas, jo uz kopējā uzņēmumu fona izteikti dominē mikrouzņēmumi (Liepājā 92%, Cēsu novadā 93%), ir neliels skaits mazo uzņēmumu (Liepājā 7%, Cēsu novadā 9%) un vidējo uzņēmumu (1% gan Liepājā, gan Cēsu novadā). Pavisam niecīgs skaits ir lielo uzņēmumu (Liepājā 9, bet Cēsu novadā 1 lielais uzņēmums). Tik pat līdzīga situācija veidojas, analizējot uzņēmējdarbību pēc tirgus sektora statistikas vienībām¹⁶¹, kur radošuma kontekstā viena no būtiskākajām grupām ir pašnodarbinātās personas. Gan Liepājas, gan Cēsu novada gadījumā pašnodarbināto personu īpatsvars ir otrs lielākais aiz komercsabiedrībām, abu teritoriju ietvaros sasniedzot 42% no kopējā tirgus sektora statistikas vienību skaita.

Nodarbinātības rādītāji

Salīdzinot bezdarba līmeni no 2013. līdz 2015. gadam (skatīt diagrammu Nr.2), Liepājā bezdarba līmenis ir augstāks nekā vidēji valstī, taču tam ir tendence samazināties. 2015. gadā bezdarba līmenis Liepājā bija 9%. Cēsu novadā pēdējos gadus bezdarba līmenis ir zemāks par valsts vidējo rādītāju, tāpat pamatā vērojama arī samazināšanās tendence. 2015. gadā bezdarba līmenis Cēsu novadā bija 5,9%.¹⁶²

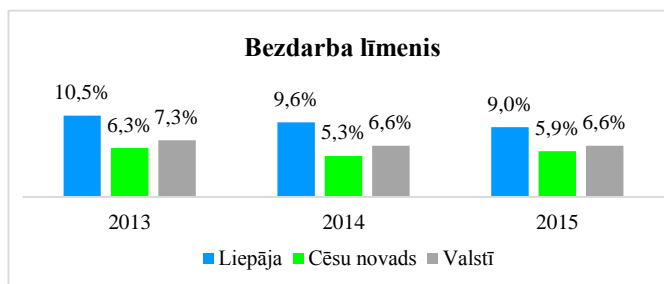

Diagramma Nr. 2: "Bezdarba līmenis"
Avots: NVA

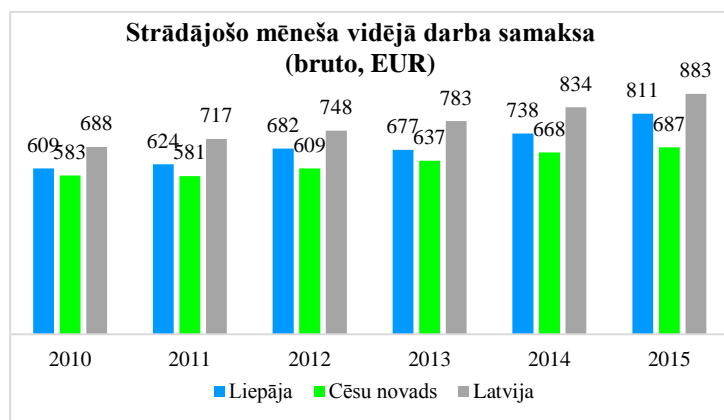
¹⁵⁹CSP

¹⁶⁰Mikrouzņēmumi 0-9, mazie 10-49, vidēji 50-249, lielle uzņēmumi 250+ nodarbinātie

¹⁶¹CSP

¹⁶²NVA

Analizējot strādājošo vidējos ienākumus un mēneša vidējo darba samaksu¹⁶³ (diagramma Nr.3), jāsecina, ka ne Liepāja, ne Cēsu novads nav sasniedzis vidējo bruto darba samaksu valstī, taču abās teritorijās vērojams vidējās samaksa kāpums. Jāuzsver, ka tieši Liepājā, salīdzinot ar Cēsu

novadu, vidējā mēneša samaksa ir augstāka, jo, ja Cēsu novadā 2015. gadā viens strādājošais vidēji saņēmis 687 EUR, tad Liepājā tie ir 811 EUR. Salīdzinot ar 2010. gadu, Cēsu novadā kopš 2010. gada vidējā bruto samaksa palielinājusies tikai par 18%, bet Liepājā par 33%.

Diagramma Nr. 3: "Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa"

Avots: CSP

Savukārt, ja analizē nodarbināto skaitu pēc faktiskās darba vietas 2014. gadā¹⁶⁴, tad lielāks pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars ir Cēsu novadā (35%), Liepājā sasniedzot tikai 25%.

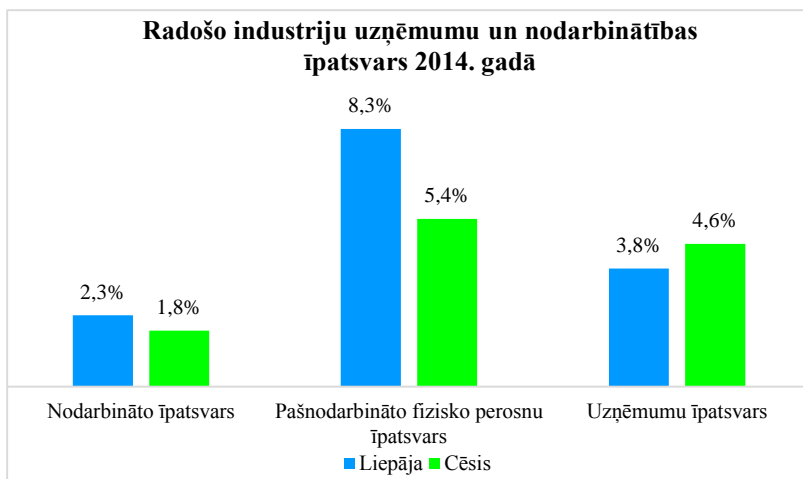
Radošo industriju raksturojums

Radošā ekonomika ir viens no radošās pilsētas attīstības virzieniem, tāpēc būtiska loma ir radošo industriju uzņēmumu un nodarbināto skaitam. Analizējot radošo industriju uzņēmējdarbības rādītājus¹⁶⁵ 2014. gadā (skatīt diagrammu Nr.4), lielāks radošo industriju uzņēmumu īpatsvars no kopējā uzņēmumu skaita ir Cēsīs (4,6%), mazāks Liepājā (3,8%). Savukārt Liepāja uzrāda labākus rezultātus saistībā ar radošajās industrijās nodarbināto un pašnodarbināto fizisko personu īpatsvaru. Kopumā pilsētās radošo industriju nodarbināto īpatsvars ir mazs, bet Liepājā (2,3%) salīdzinoši augstāks nekā Cēsīs (1,8%). Radošo industriju

¹⁶³CSP

¹⁶⁴CSP

¹⁶⁵CSP, autores aprēķins

nodarbinātības ziņā salīdzinoši augstāks kopumā ir pašnodarbināto fizisko personu skaits¹⁶⁶ - Liepāja 8,3%, Cēsīs 5,4% no kopējā pašnodarbināto fizisko personu skaita.

Diagramma Nr. 4: “Radošo industriju uzņēmumu un nodarbinātības īpatsvars 2014. gadā”

Avots: CSP, autores aprēķins

Tehnoloģiju un inovāciju raksturojums

Analizējot augsto tehnoloģiju uzņēmumu¹⁶⁷ skaitu uz kopējā uzņēmumu fona Liepājā un Cēsīs 2014. gadā, konkrēto uzņēmumu īpatsvars abās pilsētās ir gandrīz identisks - Liepājā 1,4%, Cēsīs 1,3%¹⁶⁸. Savukārt ar inovācijām un zinātnei saistītais rādītājs pilsētās uz 2016. gada maiju ir ļoti zems, jo Liepājā ir reģistrēta tikai viena zinātniskā institūcija, savukārt Cēsīs nav reģistrēta neviena.¹⁶⁹

Ārējā finansējuma piesaistes raksturojums

Pievēršoties ārvalstu tiešo investīciju analīzei¹⁷⁰ (diagramma Nr.5), var secināt, ka investīciju ieguldījums īpaši palielinājies kopš 2012. gada. Salīdzinot ārvalstu tiešo investīciju ieguldījumu kopsummu uz 1000 iedzīvotājiem konkrētajās pašvaldībās, jāsecina, ka, ja 2013. gadā Liepājā un Cēsu novadā rādītāji bija salīdzinoši līdzīgi, tad 2014. gadā Liepājā ieguldījums uz 1000 iedzīvotājiem bija trīs reizes lielāks nekā Cēsu novadā.

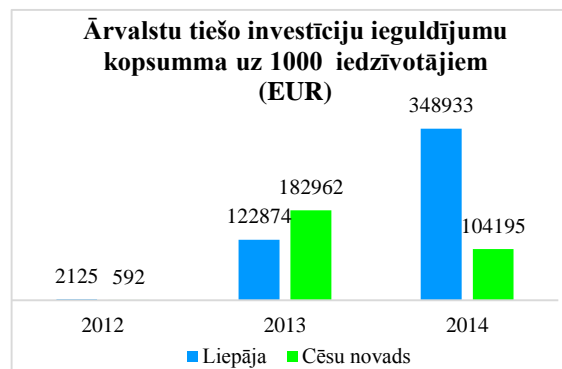

Diagramma Nr. 5: “Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījuma kopsumma uz 1000 iedzīvotājiem”

Avots: RAIM

¹⁶⁶Pašnodarbinātās fiziskās personas – personas, kuras iesniedz VID D3 veidlapu "Ienākumi no saimnieciskās darbības"

¹⁶⁷Pēc NACE 2.red.klasifikatora: 20 Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana; 21 Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana; 26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana; 62 Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības

¹⁶⁸CSP, autores aprēķins

¹⁶⁹IKVD ZIR

¹⁷⁰RAIM

Liepājas aktivitāti investīciju piesaistē apstiprina LR EM apkopotā statistika par ES fondu investīciju progresu Latvijas pašvaldībās¹⁷¹, kur uz 2016. gada martu pabeigto projektu skaits Liepājā sasniedzis 419, kas ir otrs augstākais rādītājs visā Latvijā uzreiz aiz Rīgas. Salīdzinoši mazāk projektu (64) pabeigti Cēsīs, taču arī tas ir augsts rādītājs, jo ļauj Cēsīm ierindoties 15.vietā starp visām Latvijas pašvaldībām.

Secinājumi:

- 1) Uzņēmējdarbības rādītāji Liepājā un Cēsīs vairumā gadījumu uzrāda līdzīgus rezultātus. Piemēram, pilsētās uzņēmumi ir līdzīgi gan pēc uzņēmējdarbības formas, gan kategorijas. Jāuzsver, ka pamatā dominē uzņēmumi tādās tradicionālās kategorijās kā vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība, remonts, apstrādes rūpniecība utt. Pozitīvu tendenci uzrāda, ka viens no lielākajiem uzņēmumu skaita īpatsvaram gan Liepājā, gan Cēsīs (10%) tomēr ir saistīts ar profesionālajiem, zinātniskajiem un tehniskajiem pakalpojumiem, kas vairāk vai mazāk saistīti ar radošākām izpausmēm, taču ar radošo uzņēmējdarbību tiešāk saistītās kategorijas sastāda salīdzinoši mazu īpatsvaru. Abās pilsētās konstatējama līdzīga un salīdzinoši nestabila uzņēmumu reģistrācijas un likvidācijas dinamika. Gandrīz identiskas tendences uzrāda arī uzņēmumu analīze pēc darbinieku skaita, abās pilsētās ar radošumu īpaši saistīto mikrouzņēmumu īpatsvaram sasniedzot vairāk nekā 90%. Arī pašnodarbināto personu īpatsvars abos gadījumos sasniedz nedaudz vairāk nekā 40%. Vienīgais rādītājs, kas izvirza kādu no pilsētām ar uzņēmējdarbību saistīto indikatoru grupā, ir uzņēmumu skaits uz 100 iedzīvotājiem, kur Liepājas gadījumā tie ir 13, bet Cēsīs 16 uzņēmumi.
- 2) Analizējot ar nodarbinātību saistītos apakšindikatorus, iezīmējas, ka Liepāja nodarbinātības ziņā var konkurēt ar lielākām vidējām darba algām, taču gan bezdarba līmeņa analīze, gan pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars ļauj priekšplānā izvirzīties Cēsīm, iedzīvotājiem garantējot lielākas darba iespējas un lielāku akcentu, liekot uz pašnodarbinātības iespējām.
- 3) Radošo industriju kontekstā, Cēsīs izvirzās priekšgalā tikai ar radošo industriju uzņēmumu īpatsvara rādītājiem, taču Liepājā ir salīdzinoši augtāks radošajās industrijās nodarbināto un pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars.
- 4) Gan Liepāja, gan Cēsīs neuzrāda augstus rādītājus saistībā ar zinātnisko institūciju skaitu, jo tikai viena zinātniskā institūcija reģistrēta Liepājā. Zems, bet ļoti līdzīgs ir

---

¹⁷¹ LR EM (www.esfondi.lv)

augsto tehnoloģiju uzņēmumu īpatsvars, Liepājai izvirzoties priekšgalā tikai par 0,1%. Jāsecina, ka tehnoloģijas un inovācijas ir lauks, kur abām pilsētām vēl sevi jāpierāda.

- 5) Operējot ar ārējā finansējuma piesaisti, daudz aktīvāk darbojas Liepāja, apgūstot milzīgu finansējumu un ierindojoties pabeigto ES fondu projektu statistikas topa 2.vietā uzreiz aiz Rīgas. Apgūtais projektu finansējums nenoliedzami atstāj ietekmi uz pozitīvu pilsētas attīstību, dažādojot finansēšanas avotus un realizējot visdažādākās idejas.
- 6) Radošuma potenciāls ekonomiskās dimensijas kontekstā izteiktāks ir Liepājā, kur ir augstāki radošo industriju, tehnoloģiju un inovāciju, ārējā finansējuma rādītāji. Cēsis dominē tikai uzņēmējdarbības un nodarbinātības aspektos, taču tie ir ļoti būtiski rādītāji pilsētu attīstības kontekstā.

3.3.Liepājas un Cēsu sociālo indikatoru raksturojums un salīdzinājums

Iedzīvotāju raksturojums

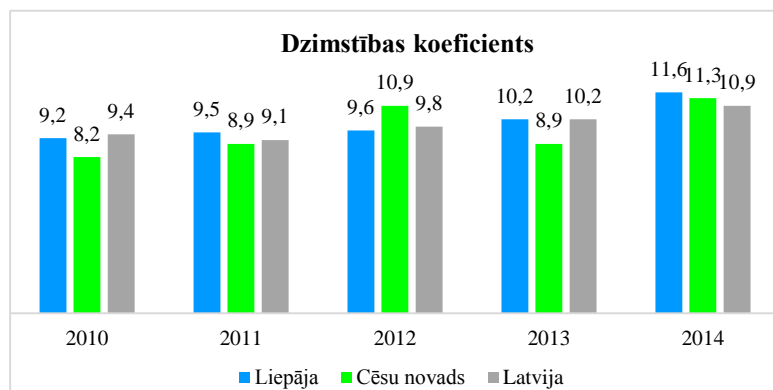
Liepājā pēc 2015. gada datiem dzīvo 71125 iedzīvotāji, kas ir apmēram četras reizes vairāk nekā Cēsu novadā, kurā dzīvo 17039 iedzīvotāji. Jāuzsver, ka gandrīz 92% no kopējā Cēsu novada iedzīvotāju skaita dzīvo tieši Cēsu pilsētā, Vaives pagastā dzīvojot tikai apmēram 8% iedzīvotāju. Analizējot iedzīvotāju skaita izmaiņas¹⁷² (skatīt tabulu Nr.1), kopš 2010. gada iedzīvotāju skaits samazinājies abās pašvaldībās - Liepājā par 9,9%, Cēsu novadā par 9,6%. Iedzīvotāju skaita samazinājumu pašvaldībās noteicis gan negatīvais dabiskais pieaugums, gan negatīvā migrācija.

	LIEPĀJA	CĒSU NOVADS	CĒSIS
2010	78913	18852	17326
2011	76910	18330	16714
2012	74812	17807	16384
2013	73469	17539	16093
2014	71926	17241	15828
2015	71125	17039	15666

Tabula Nr. 1: "Iedzīvotāju skaita izmaiņas"
Avots: CSP

¹⁷² CSP

Tuvāk analizējot dzimstības rādītājus (skatīt diagrammu Nr.6), var secināt, ka Liepājā ar katru gadu vērojams stabils dzimstības koeficienta¹⁷³ pieaugums, savukārt Cēsu novadā situācija ir mainīga, piedzīvojot koeficienta kāpumus un kritumus, taču pamatā vairāk turoties zem kopējā Latvijas koeficienta līmeņa. Īpašs dzimstības koeficienta pieaugums vērojams 2014. gadā, kad

Liepāja koeficienta rādītāju sasniedza 11,6, Cēsu novads 11,3. Abu pašvaldību rādītāji 2014. gadā bija augstāki nekā Latvijas dzimstības koeficienta rādītājs.

Diagramma Nr.6: "Dzimstības koeficients"

Avots: CSP

Statistika par iedzīvotāju skaitu pēc dzimuma¹⁷⁴ liecina, ka 2015. gadā Liepājā dzīvojuši 44% vīriešu un 56% sievietes, ļoti līdzīgu situāciju var vērot arī Liepājā, kur dzīvo 45% vīriešu un 55% sievietes. Analizējot iedzīvotāju sastāvu darbības vecuma grupu kontekstā¹⁷⁵ (diagramma Nr.7), var secināt, ka gan Liepājā, gan Cēsu novadā samazinās darbības vecuma grupa, un palielinās virs darbības vecuma grupas sastāvs. Taču pozitīvu tendenci uzrāda līdz darbības vecuma grupas īpatsvara palielināšanās, kas 2015. gadā Liepājā sastāda 16,4%, bet Cēsu novadā 15,2% no kopējā iedzīvotāju skaita.

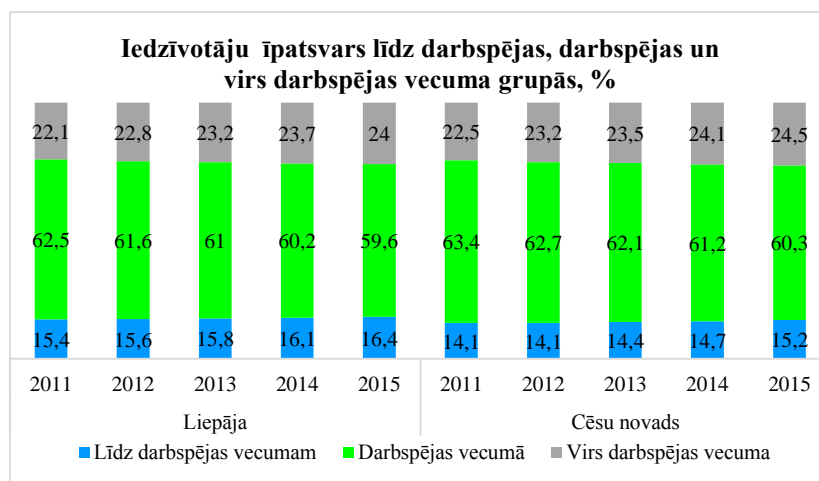

Diagramma Nr.7: "Iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības, darbības un virs darbības vecuma grupās"

Avots: CSP

¹⁷³Dzimstības vispārīgais koeficients ir dzīvi dzimušo bērnu skaita attiecība pret vidējo iedzīvotāju skaitu.

Koeficientu aprēķina uz 1 000 iedzīvotāju (CSP)

¹⁷⁴CSP

¹⁷⁵Darbības vecums 15–61 gads, līdz darbības vecums 0-14 gadi, savukārt virs darbības vecums 62 un vairāk gadi (CSP)

Radošās šķiras raksturojums

Analizējot radošās šķiras īpatsvaru¹⁷⁶ uz kopējā darba ņēmēju fona Liepājā un Cēsīs, var iedalīt plašāko radošo profesionāļu grupu un šaurāko bohēmas pārstāvju grupu (skatīt diagrammu Nr.8), secinot, ka radošo profesionāļu grupa abos gadījumos aptver apmēram 30% no visiem darba ņēmējiem pilsētās. Jāuzsver, ka tomēr lielāks radošo profesionāļu īpatsvars ir Cēsīs (30,3%), kamēr Liepājai tas ir 28,5%. Gandrīz identisks, ar 0,4% atšķirību, abās pilsētās ir bohēmas pārstāvju īpatsvars - Liepājā 1,6%, bet Cēsīs 1,2%.

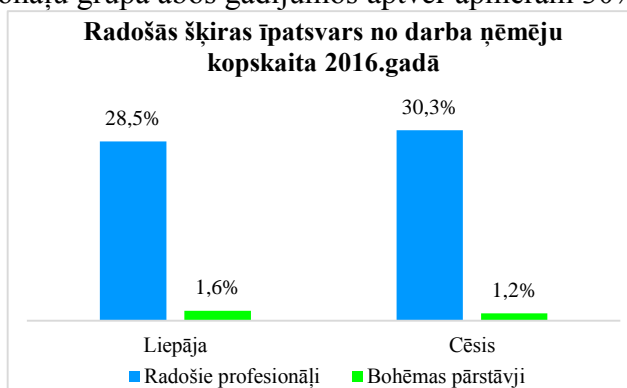

Diagramma Nr.8: “Radošās šķiras īpatsvars no darba ņēmēju kopskaita 2016.gadā”
Avots: VID

Sociālās aktivitātes raksturojums

Liepājā līdz 2016. gada maijam kopā reģistrētas 1120 sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi, taču 11% no kopējā skaita ir tikuši likvidēti. Līdz ar to Liepājā uz 1000 iedzīvotājiem ir gandrīz 14 sabiedriskās organizācijas, biedrības, nodibinājumi. Cēsu novadā kopumā reģistrētas 162 vienības, no kurām tikai 3% tikuši likvidēti. Taču vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir mazāks nekā Liepājā, tikai apmēram deviņas sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi uz 1000 Cēsu novada iedzīvotājiem.¹⁷⁷ Pievērsoties sabiedriskajai aktivitātei caur politisko prizmu, analizējot 2013. gada pašvaldību, 2014.gada Saeimas un Eiropas parlamenta vēlēšanas, un vēlētajū aktivitāti Liepājā un Cēsu novadā (diagramma Nr.9), tikai pašvaldību vēlēšanās vēlētajū aktivitātes rādītājs Liepājā un Cēsu novadā bija nedaudz mazāks kā vidējais rādītājs Latvijā, savukārt Saeimas un Eiropas parlamenta vēlēšanās vēlētajū aktivitāte konkrētajās teritorijās bija vairāk vai mazāk augstāka nekā vidēji Latvijā.¹⁷⁸ Analizējot kopējo iedzīvotāju aktivitātes ainu vēlēšanās, jāsecina, ka līderis vēlētajū aktivitātes ziņā ir Cēsu novads.

¹⁷⁶VID

¹⁷⁷Lursoft

¹⁷⁸CVK

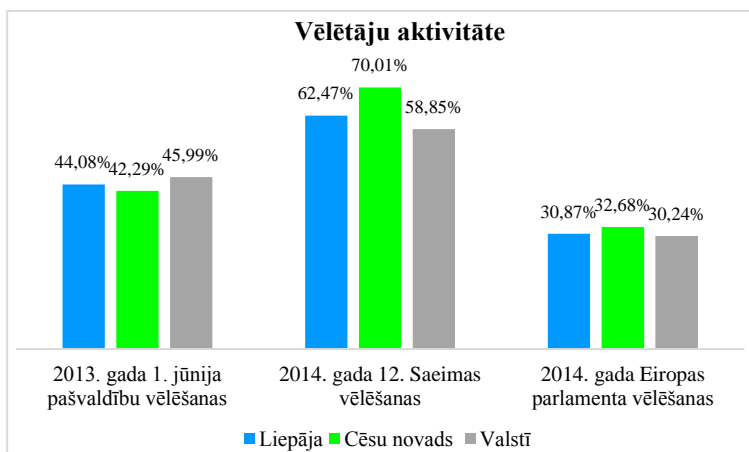

Diagramma Nr.9: “Vēlētāju aktivitāte”

Avots: CVK

Vēl viens no iedzīvotāju aktivitātes rādītājiem ir brīvprātīgais darbs. Analizējot brīvprātīgo kopējo skaitu uz 1000 pilsētas iedzīvotājiem, var secināt, ka Liepājā vidēji gadā uz 1000 iedzīvotājiem ir apmēram 10,8 brīvprātīgie, bet Cēsīs 8,6 brīvprātīgie.

Izglītības raksturojums

Pievērsoties konkrētu izglītības iestāžu analīzei¹⁷⁹ (diagrammā Nr.10), 2014. gadā Liepājā izglītības iestāžu kopējais skaits bijis trīs reizes lielāks nekā Cēsu novadā, taču, skatoties caur izglītības iestāžu skaita prizmu uz 1000 iedzīvotājiem, līderos izvirzās Cēsu novads, kur uz 1000 iedzīvotājiem ir 2 izglītības iestādes, kamēr Liepājā tikai 1,4 izglītības iestādes. Cēsu novads Liepāju apsteidz arī ar vispārīzglītojošo skolu (39%) un citu izglītības iestāžu īpatsvaru (33%), taču Liepājā daudz lielāks ir pirmsskolas izglītības iestāžu (27%), profesionālo pamata un vidējās izglītības iestāžu (10%) un augstākās izglītības iestāžu (11%) īpatsvars. Ne tikai klasisko izglītības iestāžu lomu pilsētās apstiprina arī lielais citu izglītības iestāžu īpatsvars.

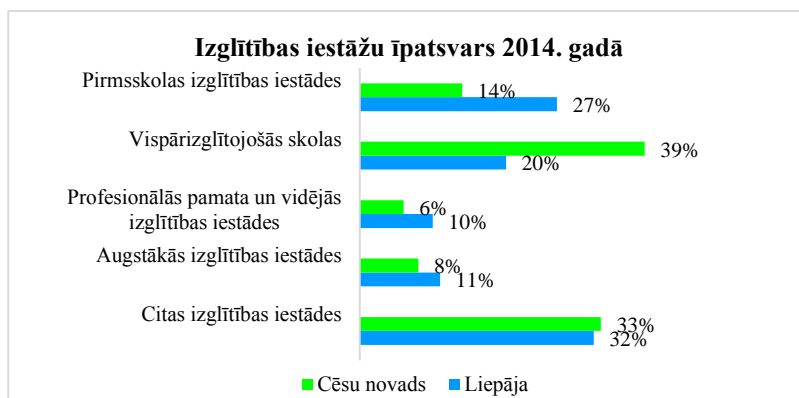
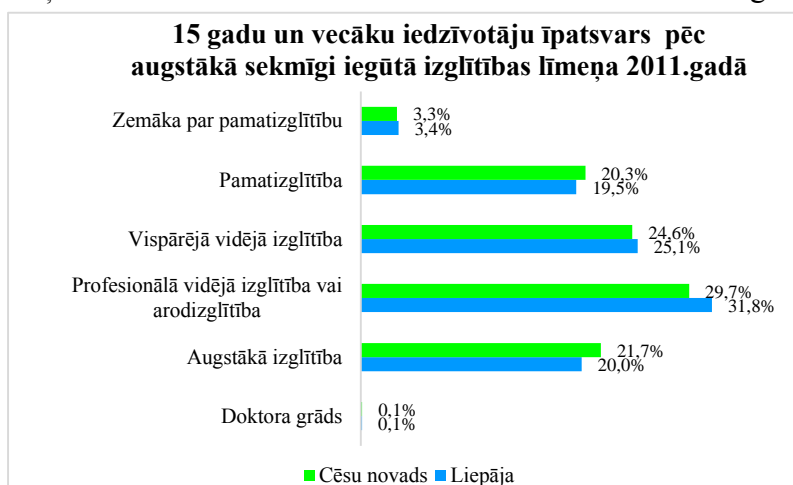

Diagramma Nr. 10: “Izglītības iestāžu īpatsvars”

Avots: IZM (RAIM)

¹⁷⁹IZM (informācija atrodama <http://raim.gov.lv>)

Analizējot 15 gadus un vecāku iedzīvotāju īpatsvaru pēc augstākā sekmīgi iegūtā izglītības līmeņa 2011. gadā (skatīt diagrammu Nr.11), Liepājas un Cēsu novada rādītāji ir ļoti līdzīgi, atšķiroties maksimāli tikai 2% robežās. Taču būtiskākie izglītības rādītāji radošuma kontekstā,

kas saistīti ar iedzīvotājiem vecumā no 25 līdz 64 gadiem ar vismaz bakalaura grādu¹⁸⁰, liecina, ka 2011. gadā Liepājā 15,97% iedzīvotāju konkrētajā vecuma posmā ir ar augstāko izglītību vai doktora grādu, kamēr Cēsu novadā rādītājs sasniedz 17,18%.

Diagramma Nr. 11: “15 gadu un vecāku iedzīvotāju īpatsvars pēc augstākā sekmīgi iegūtā izglītības līmeņa 2011.gadā”

Avots: CSP

Veselības un drošības raksturojums

Vērtējot pašvaldību iedzīvotāju veselības stāvokli (skatīt tabulu Nr.2), pirmkārt, jāuzsver, ka Cēsu novadā 2014. gadā uz 10000 iedzīvotājiem ir lielāks ārstu skaits (35,8 ārsti), kamēr Liepājā tie ir apmēram 30 ārsti uz konkrēto iedzīvotāju skaitu. Attiecīgi arī ambulatoro apmeklējumu skaits ir lielāks Cēsu novadā nekā Liepājā. Veselības stāvokli raksturo arī uzskaitē ņemto onkoloģisko¹⁸¹ pacientu skaits uz 10000 iedzīvotājiem, kas abās pašvaldībās ir lielāks par vidējo rādītāju Latvijā (572,4), taču Cēsu novadā tas ir salīdzinoši mazāks (612,6) nekā Liepājā (736,8).¹⁸²

	LIEPĀJA	CĒSU NOVADS
ĀRSTU SKAITS UZ 10000 IEDZ.	30,1	35,8
AMBULATORO APMEKLĒJUMU SKAITS UZ 1 IEDZ.	6,4	9,5
MĀJAS VIZIŠU ĪPATSVARŠ NO KOPĒJĀ AMBULATORO APMEKLĒJUMU SKAITA	2,30%	8,20%
UZSKAITĒ ŅEMTO ONKOLOĢISKO PACIENTU SKAITS UZ 10000 IEDZ.	736,8	612,6

Tabula Nr. 2: “Liepājas un Cēsu novada veselības rādītāji 2014. gadā”

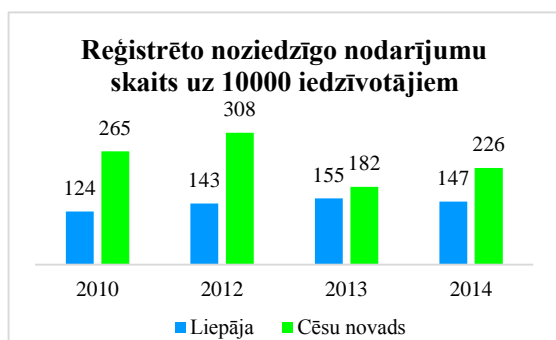
Avots: SPKC

¹⁸⁰CSP, autores aprēķins

¹⁸¹Onkoloģija - medicīnas nozare, kas pēta audzējus, to cēloņus, attīstību, ārstēšanu un profilaksi

¹⁸²SPKC

Iedzīvotāju drošības līmenis saistīts arī ar pašvaldību sociālo palīdzību. Analizējot pašvaldību sociālo pabalstu izmaksai izmantotos līdzekļus 2013. gadā, uz vienu pabalsta saņēmēju Liepājas pašvaldība 2013. gadā izlietojusi 192,10 EUR¹⁸³, bet Cēsu novads 237,62 EUR¹⁸⁴, kas ir arī augstāks rezultāts nekā vidējais rādītājs Latvijā 2013. gadā (204,90 EUR). Savukārt drošību plašākā mērogā var raksturot arī noziedzīgo nodarījumu skaits konkrētajās teritorijās. Ja analizē reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaitu uz 10000 iedzīvotājiem pēdējo gadu laikā¹⁸⁵ (diagramma Nr.12), tad iedzīvotāji nedrošāk var justies Cēsu novadā, kur 2010. un 2011. gadā

noziedzīgo nodarījumu skaits bija pat divas reizes lielāks nekā Liepājā. Taču 2013., 2014. gadā situācija ir salīdzinoši uzlabojusies, jo gan Liepājā nav vērojams straujš noziedzīgo nodarījumu pieaugums, gan Cēsu novadā nodarījumu skaits ievērojami samazinājies, taču saglabājot pārsvaru pār Liepāju.

Diagramma Nr. 12: “Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10000 iedzīvotājiem”

Avots: CSP

Atvērtības un tolerances raksturojums

Pievērsoties pēdējo gadu imigrācijas un emigrācijas tendencēm pašvaldībās (skatīt tabulu Nr.3), jāsecina, ka abās pašvaldībās migrācijas saldo¹⁸⁶ ir negatīvs, taču pamatā ar tendenci samazināties. Liepājā migrācijas saldo 2014. gadā kopš 2012. gada samazinājies par apmēram 28%, savukārt Cēsu novadā par 35%, kas liecina par pozitīvākiem imigrācijas un emigrācijas rādītājiem.

	2012			2013			2014		
	imigrācija	emigrācija	saldo	imigrācija	emigrācija	saldo	imigrācija	emigrācija	saldo
LIEPĀJA	589	1550	-961	335	1398	-1063	368	1056	-688
CĒSU NOVADS	119	318	-199	76	259	-183	95	225	-130

Tabula Nr. 3: “Imigrācijas un emigrācijas rādītāji”

Avots: CSP

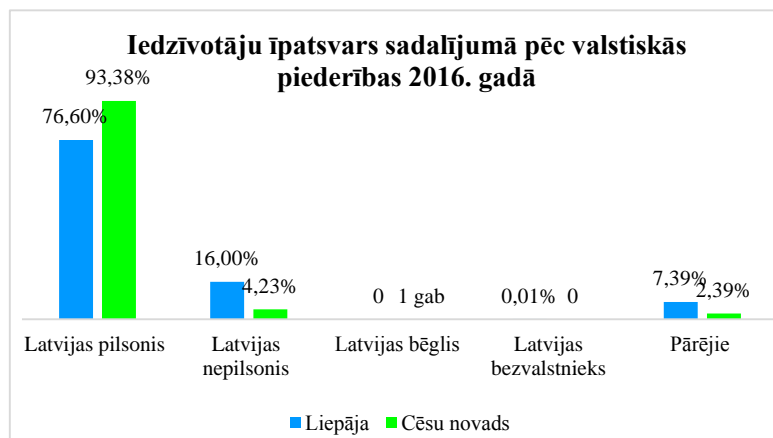
¹⁸³Liepājas pašvaldības informācija

¹⁸⁴Autores aprēķins pēc Cēsu pašvaldības informācijas par sociālo budžetu un palīdzības saņēmēju skaitu

¹⁸⁵CSP

¹⁸⁶Migrācijas saldo ir starpība starp konkrētajā administratīvajā teritorijā uz pastāvīgu dzīvi ieradušos un no tās uz citām pastāvīgās dzīvesvietām izbraukušo iedzīvotāju skaitu noteiktā laika periodā

Analizējot valstiskās piederības¹⁸⁷ īpatsvaru pētāmajās pašvaldībās 2016. gadā (diagramma Nr.13), var secināt, ka Cēsu novadā (93,38%) ir apmēram par 17% vairāk Latvijas pilsoņu nekā

Liepājā (76,6%), Cēsu novadam pārspējot arī vidējo Latvijas pilsoņu īpatsvaru Latvijā, kas ir 84,13%. Jānorāda, ka abās pašvaldībās kopā ir tikai viens bēglis, kurš reģistrēts Cēsu novadā.

Diagramma Nr. 13: "Iedzīvotāju īpatsvars pēc valstiskās piederības"

Avots: PMLP

Līdzīga situācija veidojas iedzīvotāju skaitu analizējot arī pēc nacionālā sastāva¹⁸⁸, jo 2016.gadā Cēsu novadā 88% ir latvieši, bet Liepājā latvieši ir tikai 55% iedzīvotāju. Liepājā vērojama arī daudz plašāka nacionālā dažādība, jo, ja Cēsu novadā 10% ir krievi, 1% baltkrievi un 4% pārējie, tad Liepājā 31% ir krievi, 5% ukraiņi, 3% baltkrievi un lietuvieši, 1% poļi un 2% pārējie. Analizējot situāciju pēc iedzīvotāju dzimšanas vietas, 18% Liepājas un 6% Cēsu novada iedzīvotāji dzimuši ārzemēs, bet jānorāda, ka dzimšanas valstis abos gadījumos galvenokārt ir bijušās PSRS valstis.¹⁸⁹ Atvērtību pret dažādību raksturo arī reliģiska rakstura rādītāji caur Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistra¹⁹⁰ datiem. 2016. gada dati liecina, ka Liepājā kopā reģistrētas 45, Cēsu novadā deviņas reliģiskās organizācijas un iestādes. Jānorāda, ka abos gadījumos dominē ar kristietību saistītas vienības (Liepājā 87%, Cēsu novadā 89% no visām reģistrētajām reliģiskajām organizācijām), taču Liepājā vērojams lielāka dažādība citu reliģisko kustību kontekstā. Ja Liepājā pa divām reģistrētas arī ar jūdaismu, hinduismu un jaunajām reliģiskajām kustībām saistītas organizācijas, tad Cēsīs papildus astoņām ar kristietību saistītajām organizācijām reģistrēta tikai viena jauno reliģisko kustību organizācija. Jāuzsver, ka Liepājā arī ar kristietību saistīto reliģisko organizāciju ietvaros vērojama lielāka dažādība.

Mikroproduktivitāte

Apkopojot informāciju uz 2016. gada maiju, par dažādiem pašvaldību un sociālo tīklu rādītājiem (tabulā Nr.4), var secināt, ka vairākos gadījumos Cēsis uzrāda labākus rādītājus. Analizējot tīmekļa vietnē www.youtube.com ievietotos video, ko var atrast uz atslēgas vārdiem

¹⁸⁷PMLP

¹⁸⁸PMLP

¹⁸⁹CSP

¹⁹⁰UR

“Cēsis” un “Liepāja”, Cēsu gadījumā uz katru vienu Cēsu novada iedzīvotāju YouTube vietnē ievietoti 2,26 video, kuros minēts vārds Cēsis. Liepājas gadījumā tas ir tikai 1,25 video uz katru vienu Liepājas iedzīvotāju. Kas attiecas uz pašvaldību administrētajiem profiliem sociālajos tīklos, arī Cēsis pamatā uzrāda labākus rezultātus. Piemēram, Cēsu novada profilam vietnē www.facebook.com uz katriem 1000 Cēsu novada iedzīvotājiem ir 349 sekotāji, kas ir uz pusi vairāk nekā Liepājas pašvaldības profilam minētajā vietnē. Līdzīga sekotāja izveidojusies arī www.twitter.com, kur Cēsu novada profila sekotāju skaits sasniedz 219 sekotājus uz 1000 novada iedzīvotājiem, bet Liepājas gadījumā tie ir tikai 84 sekotāji. Labākus rādītājus Liepājas pašvaldība uzrāda saistībā ar mobilo aplikāciju Instagram, kur sekotāju skaits uz 1000 Liepājas iedzīvotājiem ir 140, bet Cēsu gadījumā tikai 70. Nedaudz augstāku rādītāju Liepāja sasniedz arī Instagram mirkļbirkas (#) lietošanā, jo lietotās mirkļbirkas #liepaja skaits uz 1000 Liepājas iedzīvotājiem ir 66, bet mirkļbirkas #cesis lietojums uz konkrēto cilvēku skaitu ir 53.

	LIEPĀJA	CĒSU NOVADS
VIDEO SKAITS YOUTUBE UZ 1 IEDZ.	1,25	2,26
FACEBOOK SEKOTĀJU SKAITS UZ 1000 IEDZ.	168	349
TWITTER SEKOTĀJU SKAITS UZ 1000 IEDZ.	84	219
INSTAGRAM SEKOTĀJU SKAITS UZ 1000 IEDZ.	140	70
INSTAGRAM MIRKĻBIRKŪ (#) SKAITS UZ 1000 IEDZ.	66	53

Tabula Nr. 4: “Pašvaldību sociālo tīklu analīzes rādītāji 2016.gadā”

Avots: YouTube; Facebook; Twitter; Instagram

Secinājumi:

- 1) Līdzīgi kā ekonomiskās dimensijas uzņēmējdarbības rādītāji, arī iedzīvotājus raksturojošie pamatrādītāji (iedzīvotāju skaits, dzimstība, dzimums, vecuma grupas) Liepājā un Cēsīs uzrāda ļoti līdzīgus rezultātus un demogrāfiskās tendences. Abās pilsētās iedzīvotāju skaits samazinās apmērām vienādās proporcijās, gandrīz vienādi iedalās iedzīvotāju vecuma grupas, kas saistītas ar darbības vecumu, tikai nedaudz labāku tendenci, saistībā ar pirms darbības vecuma grupas īpatsvaru, uzrādot Liepājai. Arī nedaudz augstākais dzimstības koeficients liecina par pozitīvām Liepājas nākotnes cilvēkkapitāla iespējām.
- 2) Analizējot radošās šķiras grupas, radošo profesionāļu īpatsvars lielāks ir Cēsīs, savukārt bohēmas pārstāvju īpatsvars no kopējā darba ņēmēju skaita ir gandrīz identisks abās pilsētās. Radošās šķiras pārstāvju īpatsvars ir īpaši būtisks pilsētu radošuma kontekstā.
- 3) Sabiedriskā aktivitāte un līdzdalība ir viens no radošuma panākumu atslēgas vārdiem. Kopumā, analizējot konkrētos sociālās aktivitātes indikatorus, ar lielāku sabiedriskās aktivitātes rādītāju, kas attiecas uz NVO sektoru un brīvprātīgo skaitu, izceļas Liepāja. Cēsis ir aktīvākas un stabilākas tādā klasiskā sociālās līdzdalības formā kā vēlēšanas.

- 4) Izglītības sfērā konkurētspējīgākas ir Cēsis, no vienas puses nodrošinot gan lielāku izglītības iestāžu skaitu uz 1000 iedzīvotājiem, gan talantu jeb iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvaru, neskatoties uz to, ka Cēsis nav savas augstākās izglītības iestādes.
- 5) Cēsu novada iedzīvotājiem kopumā nodrošināta labāka piekļuve ārstiem, regulārāks ambulatorais apmeklējums un retākas onkoloģiskā saslimšanas. Tāpat, analizējot sociālo drošību, kas izteikta pašvaldības pabalstu saņemšanā, lielākas pabalstu summas uz vienu saņēmēju tiek nodrošinātas Cēsu novadā. Savukārt Cēsu novadā nav tik augsts fiziskās drošības līmenis kā Liepājā, uzrādot augstāku noziedzības statistiku. Taču kopumā veselības un drošības laukā priekšroka ir Cēsīm.
- 6) Ar lielāku atvērtības un tolerances potenciālu viennozīmīgi izceļas Liepāja, jo tās iedzīvotājus raksturo daudz lielāka valstiskās, nacionālās piederības dažādība. Tāpat Liepājā ir salīdzinoši lielāks ārzemēs dzimuši īpatsvars un reliģisko organizāciju dažādība. Savukārt Cēsu novadu var raksturot kā ļoti nacionālu, kur viens no pozitīvajiem rādītājiem saistās arī ar migrācijas saldo samazināšanās tendenci pēdējo gadu laikā.
- 7) Analizējot pašvaldību sociālo tīklu rādītājus, pamatā uz noteiktu iedzīvotāju skaitu lielāks sekotāju skaits ir Cēsu sociālajiem tīkliem (Facebook, Twitter), tikai Instagram profilā sekotāju skaitā Liepāja pārspēj Cēsis. Analizējot ne tieši pašvaldību pārvaldībā esošos profilus, tad Cēsis uzrāda augstākus rādītājus arī YouTube video skaitā, taču Liepāja ar nelielu pārsvaru paliek nepārspēta saistībā ar Instagram lietoto pilsētas nosaukuma mirkļbirku skaitu.
- 8) No septiņām sociālās dimensijas indikatoru grupām, Liepājā augstāki rezultāti, kas atbilst lielākam radošuma potenciālam, ir novērojami trīs grupās (iedzīvotāji, sociālā aktivitāte, atvērtība un tolerance), savukārt Cēsis augstāki rezultāti ir četrās grupās (radošā šķira, izglītība, veselība un drošība, mikroproduktivitāte), izvirzot Cēsis priekšgalā sociālās dimensijas radošuma potenciāla aspektu kontekstā.

3.4.Liepājas un Cēsu vides indikatoru raksturojums un salīdzinājums

Iedzīvotāju blīvuma raksturojums

Analizējot pašvaldību teritoriālos aspektus, 2015. gadā iedzīvotāju blīvums¹⁹¹ Liepājā bija 1046/ km², savukārt Cēsis var analizēt gan no pilsētas, gan novada skatupunkta. Ņemot

---

¹⁹¹CSP

vērā, ka Cēsu novads sastāv no Vaives pagasta (platība apmēram 150 km²) un Cēsu pilsētas (platība apmēram 20 km²), iedzīvotāju blīvums novadā kopā ir tikai apmēram 109/ km², taču analizējot pilsētas teritoriju, blīvums sasniedz apmēram 890/ km², kas tāpat ir mazāks kā Liepājā.

Dzīvojamā fonda raksturojums

Kas attiecas uz mājokļa jautājumiem, Cēsu novadā dzīvojamais fonds, salīdzinājumā ar Liepāju, ir nepietiekošs, par to liecinot vairākiem rādītājiem. Pirmkārt, Cēsu novadā 2015.gadā 2,4% no kopējā iedzīvotāju skaita reģistrēti pašvaldības palīdzības dzīvokļu jautājumu risināšanas reģistrā, kamēr Liepājā tie ir tikai 0,5%.¹⁹² Tendenci pierāda arī Latvijā populārākā sludinājumu portāla www.ss.lv analīze, kur uz 2016. gada maiju no visiem dzīvokļu sludinājumiem Liepājā tikai apmēram 10% gadījumu dzīvokļus vēlās pirkt vai īrēt, bet Cēsu pilsētā vēlme dzīvokļus pirkt vai īrēt parādās apmēram 40% gadījumu.¹⁹³ Neskatoties uz dzīvojamā fonda trūkumu un pieprasījumu pēc mājokļiem, Cēsu novadā tomēr kopumā vērojamas augstākas izmaksas, kas saistītas ar komunālajiem maksājumiem (skatīt tabulu Nr.5).

	LIEPĀJA	CĒSIS
SILTUMENERĢIJAS TARIFS (2015. gada janvāris, EUR/mwh)	59,95	67,46
ŪDENSAPGĀDES UN KANALIZĀCIJAS TARIFS (2013. gada aprīlis, Ls bez PVN)	0,9	1,2
SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS TARIFS (2016. gads, EUR/m³)	12,27	14,12

Tabula Nr. 5: "Komunālo maksājumu tarifu salīdzinājums"
Avots: Latvijas avīze; Latvijas Pašvaldību savienība; SIA "Eko Kurzeme"

Publisko vietu raksturojums

Analizējot tā saukto "trešo" jeb publisko vietu skaitu pilsētā pēc galvenajiem vietu veidiem - sporta, atpūtas, kultūras, ēšanas, gulēšanas objekti (diagramma Nr.14), kopumā publisko vietu rādītājs daudz augstāks ir Cēsīs, kur uz katriem 1000 pilsētas iedzīvotājiem ir apmēram 5 pilsētas līmenī nozīmīgākās publiskās vietas, savukārt Liepājā tā ir tikai 1,6 vietas uz 1000 liepājniekiem. Analizējot konkrētus publisko vietu veidus, procentuālais sadalījums ir ļoti līdzīgs. Salīdzinoši Cēsu pilsētā augstāks ir skvēru un parku, restorānu un kafejnīcu, naktsmītņu rādītājs, bet Liepājā vairāk ir konkrētu sporta, atpūtas un kultūras objektu.

¹⁹²LR EM

¹⁹³Sludinājumu portāla www.ss.lv analīze

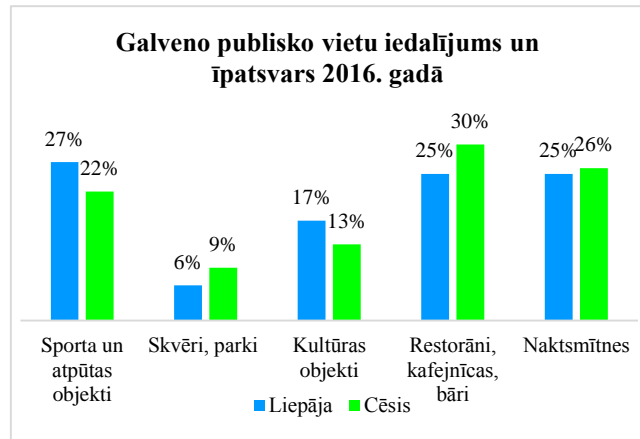

Diagramma Nr. 14: “Galveno publisko vietu iedalījums un īpatsvars 2016.gadā”

Avots: www.tourism.cesis.lv; Cēsu PTP 2005-2017; www.liepaja.travel; Liepājas PTP 2012; www.liepaja.lv (autores aprēķini)

Transporta raksturojums

Viens no būtiskiem aspektiem ir arī transporta tīkls, kur Liepājai ir neapšaubāmas priekšrocības, jo pilsētā ārējā transporta kontekstā pieejama gan jūras, avio, dzelzceļa, auto ceļu infrastruktūra, kā arī spēcīga iekšējā transporta infrastruktūra gan ar velo celiņiem, gan daudzpusīgu sabiedriskā transporta pieejamību.¹⁹⁴ Arī Cēsis atrodas izdevīgā ģeogrāfiskā stāvoklī, jo ir viegli sasniedzamas, taču nav vērojama tāda ārējā un iekšējā transporta infrastruktūras daudzveidība kā Liepājai. Cēsu pilsētas pasažieru ārējos sakarus ar citām vietām nodrošina dzelzceļš, starppilsētu autobusi un vieglais transports, darbojas arī iekšpilsētas transporta pārvaldājumi.¹⁹⁵ Likumsakarīgi, ka uz 2016. gadu reģistrēto jeb uzskaitē esošo transportlīdzekļu skaits ir Cēsu pilsētā, kur 100 Cēsu iedzīvotājiem kopā reģistrēti 50 visa veida transportlīdzekļi no kuriem 36 ir vieglās automašīnas. Savukārt Liepājā uz 100 liepājniekiem kopumā reģistrētas 36 transporta vienības no kurām 28 ir vieglās automašīnas.¹⁹⁶ Analizējot konkrēto pilsētu tuvumu lielajām jeb globālajām pilsētām, kas šajā gadījumā ir Rīga, priekšrocība ir arī Cēsīm, jo attālums no Rīgas līdz Cēsīm ir tikai 87km, bet Liepāja atrodas vairāk kā uz pusi tālāk, 220km attālumā no Rīgas.¹⁹⁷

Secinājumi:

- 1) Lielāka iedzīvotāju koncentrācija, kas ir potenciāls cilvēku radošas mijiedarbības un interakcijas nodrošināšanai, raksturīga Liepājai. Cēsīs ir apmēram par 160 iedzīvotājiem uz km² mazāk nekā Liepājā.

¹⁹⁴Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, 2012

¹⁹⁵Cēsu pilsētas teritorijas plānojums, 2005-2017

¹⁹⁶CSDD, autores aprēķins

¹⁹⁷Avots: www.pasauleskarte.lv/attalumu-kalkulators/

- 2) Attiecībā uz dzīvojamo fondu, Cēsīs ir gan izteiktas problēmas ar mājokļu nodrošināšanu, gan salīdzinoši augstiem komunālo pakalpojumu tarifiem, kas ir šķērslis pilnvērtīgai iedzīvotāju mājokļu nodrošināšanai un var kavēt jaunu cilvēku imigrācijai pilsētā. Dzīvojamā fonda indikatoru līderis ir Liepāja.
- 3) Analizējot galveno publisko vietu skaitu un veidu pilsētās, uz 1000 iedzīvotājiem lielāks publisko vietu skaits ir Cēsīs. Taču kvalitatīvi analizējot publisko vietu viedu īpatsvaru, Cēsīs, salīdzinot ar Liepāju, augstāks ir parku, ēdināšanas, naktsmītņu īpatsvars, bet Liepājā lielāks īpatsvars ir vairāk ar kultūru, atpūtu un sportu saistītiem objektiem.
- 4) Ar transportu saistītajos rādītājus savas stiprās puses ir gan Liepājai, gan Cēsīm, taču divos no trīs indikatoriem priekšplānā izvirzās Cēsīs. Liepāja, pateicoties savam ģeogrāfiskajam novietojuma, nenoliedzami dominē ar transporta infrastruktūras dažādību, taču Cēsīs transporta dinamiku nodrošina lielāks reģistrēto transportlīdzekļu skaits, bet izteiktāks tuvums Rīgai nodrošina lielāku mobilitāti.
- 5) Vides jeb teritoriālo aspektu dimensijā divās indikatoru grupās pārākumu uzrāda gan Liepāja, gan Cēsīs, neizvirzot vienu dominējošo pilsētu. Liepājas radošuma potenciāls vairāk tiek saistīts ar iedzīvotāju blīvumu un dzīvojamā fonda pieejamību, savukārt Cēsīs priekšrocības ir publisko vietu un transporta aspektiem.

3.5.Liepājas un Cēsu kultūras indikatoru raksturojums un salīdzinājums

Kultūras piedāvājuma raksturojums

Kultūras piedāvājumu, pirmkārt, analizējot no dažādu kultūras iestāžu skaita skatupunkta¹⁹⁸ (skatīt diagrammu Nr.15), var secināt, ka Liepājā tomēr valda lielāka nozariskā daudzveidība, kur lielu ieguldījumu dod četri dažāda veida teātri, tajā pašā laikā Cēsīs nav neviena teātra. Taču, ja skatās pēc iestāžu skaita uz 1000 iedzīvotājiem, priekšgalā nenoliedzami izvirzās Cēsīs ar 1,3 galvenajām kultūras iestādēm, kamēr Liepāja tās ir tikai 0,6 iestādes uz 1000 iedzīvotājiem.

---

¹⁹⁸ Informācija apkopota no "Kultūras kartes" par galvenajiem kultūras iestāžu veidiem 2015.gadā, autores aprēķins

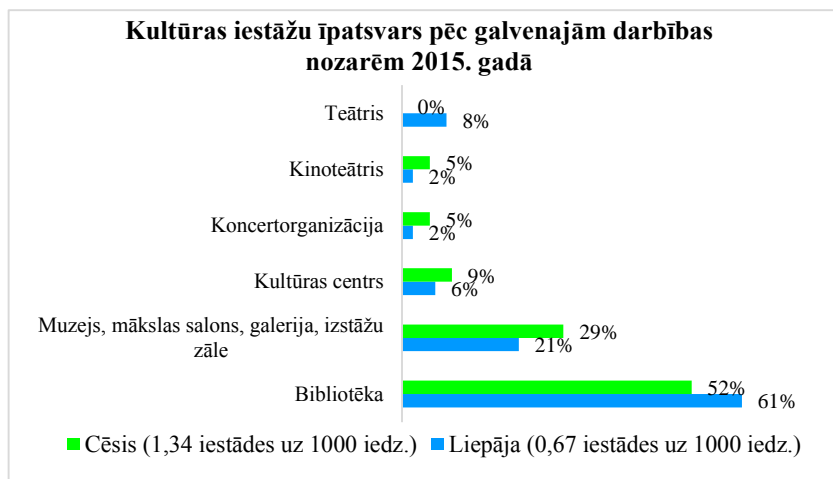

Diagramma Nr. 15: “Kultūras iestāžu īpatsvars pēc galvenajām darbības nozarēm 2015. gadā”

Avots: Kultūras karte, autores aprēķins

Ņemot vērā, ka ne visas pašvaldības apkopo kopējo pasākumu skaitu pilsētā, notikumu analīzi iespējams veikt caur galveno kultūras institūciju pasākuma skaita prizmu. Piemēram, Cēsu kultūras centrā 2015. gadā notikuši 3,7 pasākumi uz 1000 iedzīvotājiem, savukārt Liepājas kultūras centrā apmēram 1,4 pasākumi uz 1000 iedzīvotājiem. Salīdzinot pasākumu skaitu koncertzāļu pirmajos trīs darbības mēnešos, Cēsu koncertzālē notikuši 3,2 pasākumi uz 1000 iedzīvotājiem, bet Liepājā 0,5 uz 1000 iedzīvotājiem.¹⁹⁹

Kultūras līdzdalības raksturojums

Līdzdalības forma var tikt analizēta caur kopējo māksliniecisko kolektīvu skaitu (diagramma Nr.16), kas sevī ietver gan Liepājas Tautas mākslas un kultūras centra (TMKC), gan Cēsu kultūras centra paspārnē esošos amatiermākslas kolektīvus, gan citus mākslinieciskos kolektīvus. Pievēršoties kolektīvu skaitam uz 1000 pilsētas iedzīvotājiem, Cēsis uzrāda labāku līdzdalības rezultātu ar 1,3 kolektīviem, savukārt Liepājas gadījumā tie ir tikai 0,5 kolektīvi uz 1000 liepājniekiem. Procentuāli vairāk Cēsu pilsētas iedzīvotāji kā dalībnieki iesaistās kultūras centra amatiermākslas kolektīvu kustībā (3%), kamēr Liepājā tas ir tikai 1% no visa iedzīvotāju skaita.

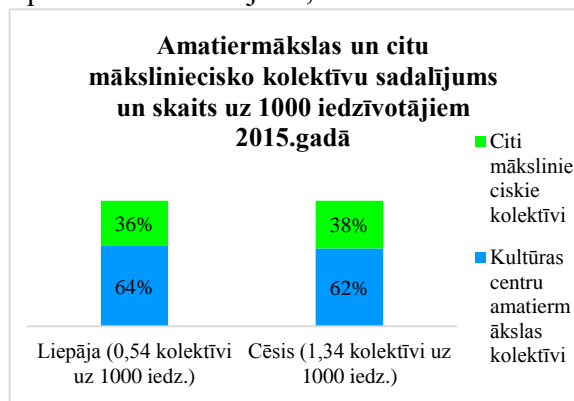

Diagramma Nr.16: “Amatiermākslas un citu māksliniecisko kolektīvu sadalījums un skaits uz 1000 iedzīvotājiem 2015. gadā”

Avots: Pašvaldības

¹⁹⁹ Pašvaldību informācija, autores aprēķins

Analizējot vairāk vai mazāk tradicionālos kultūras patēriņa veidus, tabulā Nr.6 uzskatāmi redzams, ka Cēsīs ir aktīvāks kultūras patēriņš uz vienu iedzīvotāju nekā Liepājā, salīdzinot gan centrālo bibliotēku izsniegumu skaitu, galveno muzeju un koncertzāļu apmeklētāju skaitu.

	LIEPĀJA	CĒSIS
BIBLIOTĒKAS IZSNIĒGUMU SKAITS UZ 1 IEDZ. (2015)	3,2	8,1
MUZEJA APMEKLĒJUMU SKAITS UZ 1 IEDZ. (2015)	0,6	1,2
KONCERTZĀLES APMEKLĒJUMU SKAITS UZ 1 IEDZ. (pirmajos trīs darbības mēnešos)	0,5	2,2

Tabula Nr. 6: “Kultūras patēriņa salīdzinājums”
Avots: Pašvaldības

Kultūrizglītības raksturojums

Analizējot datus par kultūrizglītības iestāžu skaitu²⁰⁰ 2015. gadā uz 1000 izglītojamajiem pamata un vidējās izglītības programmās 2014./2015. gadā²⁰¹, var secināt, ka salīdzinoši augstāku rezultātu uzrāda Cēsīs apmēram ar vienu izglītības iestādi uz 1000 izglītojamajiem, Liepājā kultūrizglītības iestāžu skaitam uz konkrēto mērķa grupu esot tikai 0,3.

Tūrisma raksturojums

Kā salīdzinoši vieglāk pieejama informācija par tūrisma rādītājiem, ir pilsētu Tūrisma un informācijas centru (TIC) darbība. Analizējot centru publiski sniegto informāciju, var secināt, ka uz 1000 Liepājas iedzīvotājiem TIC 2015. gadā apmeklējuši apmēram 240 tūristi (45% no tiem ārzemnieki), bet Cēsu TIC apmeklējums sasniedz 525 tūristus uz 1000 cēsiniekiem (49% no tiem ārzemnieki)²⁰². Savukārt Liepājas un Cēsu viesnīcu gultas vietu skaita un apkalpoto personu ziņā²⁰³, augstākus rādītājus uz 1000 iedzīvotājiem 2015. gadā sasniedz Liepāja (13 gultas vietas, 969 apkalpotās personas uz 1000 iedzīvotājiem), Cēsīs figurējot zemākiem rādītājiem (10 gultas vietas un 745 apkalpotas personas uz 1000 iedzīvotājiem).

Secinājumi:

- 1) Liepāja kultūras piedāvājuma ziņā ir spēcīgāka ar dažādāku kultūras iestāžu piedāvājumu, taču, ja tiek analizēts kultūras iestāžu un pasākumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, priekšgalā izvirzās Cēsīs.
- 2) Liepājā un Cēsīs līdzīgi sadalās kultūras centru amatiermākslas kolektīvu un citu māksliniecisko kolektīvu proporcija, taču Cēsīs ir gan augstāks kolektīvu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, gan trīs reizes lielāks amatiermākslas kustības dalībnieku procents no kopējā iedzīvotāju skaita. Arī kultūras patēriņa ziņā priekšplānā izvirzās Cēsīs.

²⁰⁰Kultūras karte

²⁰¹IZM

²⁰²Pašvaldību informācija

²⁰³CSP

- 3) Kas attiecas uz kultūrizglītības iestāžu skaitu uz 1000 izglītojamajiem, Cēsīs ir daudz lielāka iespēja nekā Liepājā apgūt zināšanas kādā no kultūrizglītības iestādēm.
- 4) Tūrisma indikatoru analīzē gan Liepājai, gan Cēsīm ir savas stiprās puses, jo Cēsīs TIC apkalpoti proporcionāli vairāk tūristi, taču Liepājā ir salīdzinoši lielāks gultas vietu skaits, tāpat arī viesnīcās apkalpoto personu skaits ir augstāks.
- 5) Kultūras dimensijā, saistībā ar radošuma potenciālu, labākus rezultātus uzrāda Cēsis, salīdzinoši augstākus rādītājus sasniedzot gan ar kultūras piedāvājumu, līdzdalības un patēriņa, kā arī kultūrizglītības statistiku. Savukārt tūrisma indikācijās gan Liepāja, gan Cēsis vienlīdz uzrāda savas stiprās puses.

NOBEIGUMS

Maģistra darba “Radošās pilsētas modeļa ieviešana un attīstība Latvijas pilsētās. Liepājas un Cēsu gadījumu analīze” mērķis bija izpētīt kā attīstījusies radošās pilsētas fenomena konceptuālā izpratne un analizēt Latvijas pilsētas (Liepāju un Cēsis) pēc dažādiem radošo pilsētu indikatoriem vairākās dimensijās, novērtējot pilsētu radošo potenciālu un radošuma lomu pilsētu attīstībā. Atbilstoši maģistra darba mērķim, tiek izvirzīti trīs uzdevumi un trīs galvenie pētnieciskie jautājumi.

Pirmais uzdevums bija izpētīt radošās pilsētas koncepta veidošanās un attīstības vēsturi, uzmanību pievēršot galvenajiem raksturojumiem. Konkrētā uzdevuma izpilde atspoguļota maģistra darba 1. nodaļā “Radošās pilsētas koncepta veidošanās, attīstība un galvenie raksturojumi”, kur, balstoties uz teorētisko avotu izpēti, četrās apakšnodaļās analizētas pilsētu un pilsētu plānošanas vēsturiskās attīstības tendences pasaulē un Latvijā, radošuma loma pilsētu attīstībā, radošās pilsētas koncepta vēsturiskā izpratne un definējuma problemātika. Jāsecina, ka 21. gadsimta pilsētu attīstības stratēģiju daudzveidība norāda uz veiksmīgas pilsētu attīstības plānošanas tematikas nozīmi, kur radošās pilsētas koncepts ir tikai viens no attīstības ceļiem, taču tas ilustrē kā radošums var tikt pārņemts visdažādākajās disciplīnās, nodrošinot sekmīgu pilsētu attīstību. Arī Latvijas pilsētu kontekstā radošuma elementi ienākuši gan nacionāla, gan vietēja līmeņa politikas plānošanas dokumentos un pilsētu attīstības plānošanas dienaskārtībā. Atsaucoties uz neskaitāmajām radošuma fenomena dimensijām un perspektīvām, tas ir piemērots jēdziens, lai apzīmētu pilsētu attīstības stratēģiju, kas saistīta ar attīstību visdažādākajās sfērās, radošumam kļūstot par interdisciplināras attīstības galveno instrumentu, nodrošinot uzlabojumus politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras sfērā. Radošās pilsētas koncepts nenoliedzamu aktualitāti kopš 1980-to gadu beigām iemantojis neskaitāmu teorētiķu un pētnieku darbos, taču radošās pilsētas kustība pamatā tiek asociēta ar Č. Landrija (Lielbritānija) un R. Floridas (ASV) vārdu. Jāuzsver, ka laika gaitā mainījies arī radošās pilsētas koncepta fokuss, tik šauri vairs neuzsverot tikai iztēles, mākslas, kultūras, kultūras industriju un teritoriju revitalizācijas nozīmi, bet skatoties daudz plašāk un saistībā ar dažādu sfēru konverģenci. Taču vēl līdz šim nav iespējams runāt par vienotu koncepta izpratni un definējumu, kas citu autoru starpā pat izraisa kritisku skatījumu uz neskaidro radošās pilsētas konceptu un izplūdušo ideju.

Otrs maģistra darba uzdevums bija izstrādāt Latvijas situācijai piemērotāko pilsētu novērtēšanas metodoloģiju pēc dažādiem radošās pilsētas indikatoriem, no vienas puses, analizējot pastāvošo indikatoru dažādību, bet, no otras puses, izstrādājot un pamatojot

konkrētajā pētījumā izmantotos indikatorus. Uzdevuma izpilde ietverta maģistra darba 2.nodaļā “Radošās pilsētas noteikšanas metodoloģijas un indikatori”. Jāsecina, neskatoties uz radošās pilsētas konceptuālo neviennozīmību un definējuma problemātiku, tieši konkrētu indikāciju analīze palīdz izprast pilsētu radošuma virzienus un potenciālu. Pētot teorētiskā līmenī pastāvošo radošuma indikatoru klāstu, tos bija iespēja grupēt pēc saturiskās piederības politiskajai, ekonomiskajai, sociālajai, vides un kultūras dimensijai, kā arī nodalīt atsevišķus radošuma indikatorus un indikatoru kopumus jeb indeksus. Analizējot teorijā intensīvāk izmantotos kvantitatīvos indikatorus un sasaistot tos ar statistikas apkopošanas un publicēšanas specifiku Latvijā, tika izstrādāta Latvijas pilsētu radošuma noteikšanas metodoloģija, kur pamatā pēc kvantitatīviem rādītājiem jeb indikatoriem, iespējams analizēt pilsētu radošuma potenciālu politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides un kultūras dimensijā. Izveidojot konkrēto metodoloģiju, tika atbildēts arī viens no galvenajiem pētnieciskajiem jautājumiem, kas saistījās ar piemērotu Latvijas pilsētu novērtēšanas un salīdzināšanas indikatoru izstrādāšanu. Pētījuma ietvaros, lai izmēģinātu autores izstrādāto metodoloģisko ietvaru, tika analizētas divas no radošākajām Latvijas pilsētām – Liepāja un Cēsis. Izvēlētie indikatori neveido konkrētu indeksu, lai pilsētu kopējo radošumu varētu izteikt vienā skaitliskā vērtībā, taču uzmanība vairāk tiek vērsta uz atsevišķu dimensiju salīdzinošu raksturojumu. Jāuzsver, ka Latvijas gadījumā informāciju un statistiku par visiem indikatoriem, kurus būtu būtiski iekļaut radošuma mērījumos, nemaz nav iespējams iegūt, ņemot vērā statistikas apkopošanas vispārējās prakses. Daudzos gadījumos problēmas sagādāja statistikas apkopšana pilsētu līmenī, jo informācija bieži aprobežojas tikai ar statistiku par republikas pilsētām vai novadiem. Tāpēc autores izstrādātā metodoloģijas un izvēlētie indikatori, iespējams, nav pats pilnīgākais radošuma mērījums pasaules kontekstā, taču atbilst Latvijas specifikai, ļaujot salīdzinoši analizēt arī citas pilsētas.

Maģistra darba trešais uzdevums bija izanalizēt un salīdzināt Liepāju un Cēsis pēc radošās pilsētas politiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem, vides un kultūras indikatoriem, nosakot pilsētu radošuma potenciālu un ietekmi uz pilsētu attīstību. Uzdevums tika izpildīts ar empīriskā pētījuma palīdzību, kur tika izmantotas gan kvalitatīvas, gan kvantitatīvas metodes, lai atbildētu uz diviem galvenajiem pētnieciskajiem jautājumiem, kas attiecās gan uz Liepājas un Cēsu radošā potenciāla noteikšanu un salīdzināšanu konkrētajās dimensijās, gan radošuma ietekmi uz pilsētu attīstību. Jāsecina, ka Liepāja un Cēsis, salīdzinot radošā potenciāla rādītājus, lielā daļā gadījumu uzrāda ļoti līdzīgus rezultātus, norādot uz pamatotu pilsētu asociēšanu ar radošās pilsētas konceptu. Liepājā radošuma potenciāls ir izteiktāks politiskajā un ekonomiskajā dimensijā, savukārt Cēsīs dominē sociālā un kultūras dimensija. Vides

dimensijas ietvaros grūti prioritizēt vienu no pilsētām, jo abās pilsētās ir savas stiprās un vājās puses. Kas attiecas uz radošuma ietekmes novērtēšanu uz pilsētu attīstību, kā galvenie ieguvumi Liepājā tiek minēti gan pilsētas tēla uzlabošana, kas atstāj ietekmi gan uz tūrismu, gan pilsētas iedzīvotāju pašsajūtas uzlabošana, gan ekonomisku rādītāju veicināšana (nodarbinātība, uzņēmējdarbības vides diversifikācija, konkurētspējas nodrošināšana). Cēsu gadījumā pie radošuma lomas pilsētu attīstībā galvenokārt tiek uzsvērtā radošu, jaunu cilvēku piesaistīšana, kuri darbojas kā pilsētas radošuma aģenti un dod praktisku ieguldījumu pilsētas attīstībā. Tāpat radošums tiek skatīts kā jaunu risinājumu avots un konkurences līdzeklis.

Jāuzsver radošuma tematikas aktualitāte gan pētnieciskā, gan teorētiskā līmenī visā pasaulē, taču, neskatoties uz Latvijas pilsētu mēģinājumiem savās attīstības stratēģijās integrēt radošumu, pilsētu pētniecība radošās pilsētas konceptam atbilstošā ietvarā Latvijas gadījumā vēl ir potenciāls lauks. Konkrētā maģistra darba pētnieciskās intereses primāri saistījās ar Latvijas pilsētu radošā potenciāla novērtēšanu, izstrādājot pielāgotu metodoloģiju un pielietojot to divu pilsētu gadījumu analīzē, vēršot uzmanību uz pilsētu vājākajām un stiprākajām pusēm jeb sfērām, kur saskatāms radošuma potenciāls. Jāuzsver, ka konkrēto metodoloģiju iespējams pielietot arī citu pilsētu analīzē, taču jāreķinās ar statistikas pieejamības ierobežojumiem visu Latvijas pilsētu kontekstā. Tāpat radošuma novērtēšanas metodoloģiju iespējams pielāgot un rādītājus analizēt novadus salīdzinošā griezumā. Taču konkrētais pētījums ir tikai viena no radošo pilsētu pētniecības iespējām, jo pētnieciskās iespējas var variēt no konkrētu pilsētu radošāko iniciatīvu analīzes līdz pat radošuma ieguldījumam ekonomikas attīstībā, atkarībā no kontrētām pētnieciskām interesēm radošuma un pilsētu griezumā. Jāuzsver, ka radošās pilsētas koncepta un idejas nozīmi var skatīt ne tikai caur pētniecisko dimensiju, bet arī kā praktisku literatūru, kas saistīta ar inovatīviem un oriģināliem risinājumiem, kas saistīti ar pilsētu un teritoriju attīstības plānošanu, vēršot uzmanību uz domāšanas maiņu gan publiskās pārvaldes, gan sabiedrības līmenī.

KOPSAVILKUMS

- 1) Lai adekvātāk novērtētu mūsdienu pilsētu situāciju un attīstības plānošanu, nepieciešams vēsturisks ieskats pilsētu attīstības tendencēs no senajām civilizācijām līdz pat mūsdienu aktuālākajām domāšanas paradigmām. Jānorāda, ka pirmie urbānie veidojumi parādījušies jau 3.g.t.p.mē. senajā Mezopotāmijā, Ēģiptē un Indijas ielejā, savukārt pilsētplānošanas pamatlicējs Milētas Hipodāms darbojies 5.gs.p.m.ē. Pilsētu plānošanas principi mainījušies līdzī laika un prioritātēm, bet tieši industriālā revolūcija pilsētas ietekmēja vēl nebijušā veidā.
- 2) Pilsēta pēc būtības ir komplekss organisms, kas nevar tikt aprakstīt ar vienu definīciju, jo konkrēta definējuma ietvaros nav iespējams viennozīmīgi aptvert visas iespējamās pilsētas manifestācija un transformācijas.
- 3) 21. gadsimtā, straujo mikro un makro vides izmaiņu rezultātā, kad vairāk nekā 70% Eiropas iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijā, pilsētām jāsakaras ar aizvien jauniem izaicinājumiem, kuru risināšanas mēģinājumi saistīti ar jaunu pilsētas attīstības plānošanas scenāriju ieviešanu (piemēram, globālās, ilgtspējīgās, zaļās, gudrās, inovatīvās, fleksiblās, radošās pilsētas stratēģijas), uzmanību pievēršot ne tikai cietajai, bet arī mīkstajai infrastruktūrai.
- 4) Latvijā ir 76 pilsētas, no kurām deviņas ir republikas nozīmes pilsētas un 67 novada pilsētas. Nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos pilsētas tiek iedalītas arī grupās pēc sociālās un ekonomiskās nozīmes, uzsverot pilsētu nozīmi kā reģionu un visas valsts attīstības virzītājspēku, akcentējot arī radošuma lomu pilsētu attīstībā, laikā, kad urbānā kultūras pieredze valstī vēl ir salīdzinoši maza. Aktuāla ir arī novadu un pilsētu vietējā līmeņa politikas plānošanas dokumentu izstrāde. Savukārt, kas attiecas uz radošās pilsētas koncepta ienākšu Latvijā, nozīmīga loma bijusi Britu padomei.
- 5) Radošums nav ietverams viena definējuma robežās, jo aptver neskaitāmas dimensijas un perspektīvas, tiekot skatīts caur dažādu disciplīnu prizmu. Analizējot radošuma definējuma mēģinājumus, ko īstenojuši gan atsevišķi autori, pētnieki un teorētiķi, organizācijas, jāsecina, ka radošums ir komplekss fenomens, kas galvenokārt tiek asociēts ar oriģinalitāti, iztēli, iedvesmu, atjautību un izdomas spējām.
- 6) Apkopojot pilsētu ieguvumus radošuma stratēģijas attīstības kontekstā, tiek norādīts uz vairākām dimensijām, no kurām galvenās ir politiskā, ekonomiskā, sociālā, vides jeb teritoriālā un kultūras dimensija.
- 7) Radošās pilsētas kustības aizsākumi meklējami 1980-to gadu beigās un saistās ar pamatlicēja britu pilsētplānotāja Čārlza Landrija vārdu, taču pilsētu un radošuma

mijiedarbība citu autoru kontekstā uzsvērtā arī agrāk, sākot ar 1960-tajiem gadiem, sākotnēji acīm redzami uzsverot nozīmīgo kultūras lomu un pilsētu revitalizāciju. Mūsdienās radošās pilsētas koncepts galvenokārt asociējas ar diviem modeļiem: (1) Čārlza Landrija Eiropas pieeju; (2) Ričarda Floridas amerikānisko pieeju. Taču bez Č. Landrija un R. Floridas ir vēl ievērojams autoru un pētnieku klāsts no visas pasaules, kuri pievērsušies radošās pilsētas tematikai.

- 8) Var izdalīt četrus galvenos radošās pilsētas izpratnes un lietojuma veidus pasaulē: (1) radošā pilsēta kā mākslas un kultūras infrastruktūras centrālais punkts; (2) radošā pilsēta kā radošās ekonomikas darbības vieta; (3) radošā pilsēta kā sinonīms spēcīgai radošajai šķirai; (4) radošā pilsēta kā vieta, kas veicina radošuma kultūru.
- 9) Radošās pilsētas koncepta definēšanas mēģinājumus īstenojuši ne tikai atsevišķi autori vai autoru kolektīvi, bet arī organizācijas un pilsētas visā pasaulē. Sniegtās definīcijas ir vairāk aprakstošas un virspusīgas, saistītas ar radošuma indikācijām un ieguldījumu pilsētu attīstībā caur dažādu dimensiju prizmu. Jānorāda, ka radošās pilsētas ideja izpelnījies arī kritisku skatījumu par jēgas trūkumu, nepamatotu popularitāti, virspusību un sausu koncepta pārņemšanu, nemainot domāšanas veidu.
- 10) Radošuma un radošās pilsētas novērtēšanā kopumā tiek izmantoti gan indeksi (indikatīvu rādītāju kopumi), gan atsevišķi kvalitatīvi un kvantitatīvi indikatori, kurus saturiski var iedalīt piecās galvenajās dimensijās – politiskie, ekonomiskie, sociālie, vides un kultūras indikatori. Vispārīgie indikatori vairumā gadījumu pārklājas, iezīmējas arī pilnīgi inovatīvas indikācijas, taču katrs autors pamatā izmanto savu metodoloģisko pieeju, mērīšanas instrumentāriju un akcentē savus mainīgos. Radošuma indikatoru izveidē savu ieguldīju devuši gan Eiropas autori (no Lielbritānijas, Somijas, Beļģijas, Zviedrijas, Nīderlandes, Itālijas, Francijas), gan citu valstu pētnieki (no ASV, Kanādas, Ķīnas, Austrālijas).
- 11) Autores izstrādātā metodoloģija tika izmantota Liepājas un Cēsu pilsētu analīzei, konkrētās pilsētas izvēloties kā vienas no radošākajām Latvijas pilsētām, kurās radošo aktivitāšu ziņā var vilkt zināmas paralēles.
- 12) Pilnvērtīgiem radošumu potenciāla mērījumiem visās Latvijas pilsētās traucē ierobežota piekļuve statistikai pilsētu griezumā (īpaši novadu pilsētu līmenī), atšķirīgās statistikas apkopošanas prakses pašvaldībās, dažāda datu ieguves laiks utt.
- 13) Radošuma potenciāla noteikšanai politiskās dimensijas kontekstā tika izmantota gan dažāda veida politikas plānošanas dokumentu analīze, gan pašvaldības pārstāvju viedokļu padziļināta analīze ar dziļās daļēji strukturētās intervijas metodes palīdzību.

- 14) Analizējot politiskās dimensijas rezultātus, gan Liepājas, gan Cēsu gadījumā politikas plānošanas dokumentos un pašvaldības pārstāvju uzskatos pilsētu attīstības veicināšana nozīmīga loma ir radošumam. No tīri politiskās viedokļa nedaudz priekšā ir Liepāja, jo dokumentos tiek skaidri uzsvērts, ka Liepāja ir radoša pilsēta, kamēr Cēsu gadījumā konkrētais vārdu savienojums oficiāli neparādās, bet tiek lietots radošā centra apzīmējums.
- 15) Radošā potenciāla novērtēšanai ekonomiskās dimensijas ietvaros tika izmantota uzņēmējdarbības, nodarbinātības, radošo industriju, tehnoloģiju un inovāciju, ārējā finansējuma apgūšanas statistika.
- 16) Radošuma potenciāls ekonomiskās dimensijas kontekstā izteiktāks ir Liepājā, kur ir augstāki radošo industriju, tehnoloģiju un inovāciju, ārējā finansējuma rādītāji. Cēsis dominē tikai uzņēmējdarbības un nodarbinātības aspektos, taču tie ir ļoti būtiski rādītāji pilsētu attīstības kontekstā.
- 17) Visplašākais indikatoru klāsts aptver sociālo dimensiju, bet konkrētajā pētījumā kā radošuma indikatori sociālajā sfērā tika izmantoti rādītāji par iedzīvotāju demogrāfiju, radošās šķiras īpatsvaru, sociālo aktivitāti un līdzdalību, izglītību, veselību un drošību, atvērtību un toleranci, kā arī mikroproduktivitātes rādītāji.
- 18) Spēcīgāks radošuma pamats sociālajā dimensijā ir Cēsīs, kur tiek uzrādīti augstāki rezultāti radošās šķiras, izglītības, veselības un drošības, kā arī mikroproduktivitātes rādītājos. Savukārt lielāka iedzīvotāju demogrāfiskā dažādība, atvērtības potenciāls un līdzdalības procents ir Liepājā.
- 19) Vides jeb teritoriālās dimensijas kontekstā uzmanība tika pievērsta iedzīvotāju blīvumam, dzīvojamās fonda rādītājiem, publisko vietu skaitam un transporta raksturojumam.
- 20) Vides jeb teritoriālo aspektu dimensijā divās indikatoru grupās pārākumu uzrāda gan Liepāja, gan Cēsis, neizvirzot vienu dominējošo pilsētu. Liepājas radošuma potenciāls vairāk tiek saistīts ar iedzīvotāju blīvumu un dzīvojamā fonda pieejamību, savukārt Cēsīs priekšrocības ir publisko vietu un transporta aspektiem.
- 21) Kultūras dimensijas radošuma potenciāls tika mērīts caur kultūras piedāvājuma, kultūras līdzdalības, kultūrizglītības iestāžu un tūrisma statistiskajiem rādītājiem.
- 22) Kultūras dimensijā, saistībā ar radošuma potenciālu, labākus rezultātus uzrāda Cēsis, salīdzinoši augstākus rādītājus sasniedzot gan ar kultūras piedāvājuma, līdzdalības un patēriņa, gan kultūrizglītības statistiku. Savukārt tūrisma indikācijās gan Liepāja, gan Cēsis vienlīdz uzrāda savas stiprās puses.
- 23) Jāsecina, ka Liepāja un Cēsis, salīdzinot radošā potenciāla rādītājus, lielā daļā gadījumu uzrāda ļoti līdzīgus rezultātus, norādot uz pamatotu pilsētu asociēšanu ar radošās pilsētas

konceptu. Liepājā radošuma potenciāls ir izteiktāks politiskajā un ekonomiskajā dimensijā, savukārt Cēsīs dominē sociālā un kultūras dimensija. Vides dimensijas ietvaros grūti prioritizēt vien no pilsētām, jo abās pilsētās ir savas stiprās un vājās puses.

- 24) Kā galveno radošuma lomu un ieguvumus pilsētu attīstībā, Liepājas pārstāvji norāda uz pilsētas tēla uzlabošanu, kas atstāj ietekmi uz citām sfērām, piemēram, tūrismu. Taču uzlabots ne tikai tēls, bet arī iedzīvotāju pašsajūta. Tāpat tiek uzsvērtā ietekme uz nodarbinātību un uzņēmējdarbības vides diversifikāciju, veiksmīgas konkurētspējas nodrošināšanu, tādējādi visiem radošuma faktoriem uzlabojot kopējo ekonomisko stāvokli. Arī Cēsu gadījumā radošums tiek skatīts kā konkurences līdzeklis un jaunu risinājumu avots, kas garantē pilsētai izaugsmes un attīstības iespējas. Taču daudz lielāku lomu Cēsīs piešķir radošo cilvēku akcentēšanai, kuri spējīgi dot praktisku ieguldījumu pilsētas attīstībā un piesaistīt citus jaunus cilvēkus, attiecīgi nodrošinot visu pārējo attīstības mērķu sasniegšanu.

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

- CSDD - Ceļu satiksmes drošības direkcija
- CSP - Centrālā statistikas pārvalde
- CVK - Centrālā vēlēšanu komisija
- ES – Eiropas Savienība
- IKVD ZIR - Izglītības kvalitātes valsts dienesta Zinātnisko institūciju reģistrs
- KK – Kultūras karte
- LR EM – Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
- LR FM – Latvijas Republikas Finanšu ministrija
- LR IZM – Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija
- LR KM – Latvijas Republikas Kultūras ministrija
- NVA - Nodarbinātības valsts aģentūra
- PMLP – Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
- RAIM - Valsts reģionālās attīstības aģentūras Reģionālās attīstības indikatoru modulis
- SPKC - Slimību profilakses un kontroles centrs
- UCCN - Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas radošo pilsētu tīkls
- UNCTAD - Apvienoto Nāciju Organizāciju Tirdzniecības un attīstības konference
- UNESCO - Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
- UR – Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
- VID - Valsts ieņēmumu dienests
- VRAA - Valsts reģionālās attīstības aģentūra

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Literatūra:

1. Andersson, David Emanuel, Andersson, Ake E. and Charlotta Mellander. *Handbook of Creative Cities*. Cheltenham: Edward Elger Publishing Limited, 2011.
2. *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*. Edited by Philip Cooke, Luciana Lazzarretti. Cheltenham; Northampton; Edward Elgar Publishing, 2008.
3. *Creative Knowledge Cities. Myths, Visions and Realities*. Edited by Marina van Geenhuizen, Peter Nijkamp. Cheltenham; Northampton: Edward Elger Publishing, 2012.
4. *Creativity and the city. How the creative economy changes the city*. Edited by Franke, Simon, Evert Verhagen. Rotterdam: NAI Publishers, 2005.
5. *Dimensions of the Sustainable City*. Edited by Mike Jenks, Colin Jones. Dordrecht; Heidelberg; London; New York: Springer, 2010.
6. *Encyclopedia of the City*. Edited by Roger W. Caves. London; New York: Routledge, 2005.
7. Florida, Richard. *The Rise of the Creative Class, Revisited*. New York: Basic Books, 2014.
8. Hebler, Martin, Zimmermann, Clemens. *Creative Urban Milieus. Historical Perspective on Culture, Economy and the City*. Frankfurt; New York: Campus Verlag, 2008.
9. Landry, Charles, Biancini, Franco. *The creative city*. London: Demos, 1998/1995.
10. Landry, Charles. *The Art of City Making*. London; Sterling: Earthscan, 2006.
11. Landry, Charles. *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators. Second Edition*. London, Sterling: Comedia; Earthscan, 2008.
12. Landry, Charles. *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators*. London, Sterling: Earthscan, 2000.
13. Mumford, Levis. *The City in History: Its origins, Its Transformations, and Its Prospects*. San Diego; New York; London: A Harvest book, Harcourt, 1961.
14. Richards, Greg, Palmer, Robert. *Eventful Cities. Cultural management and urban revitalisation*. Oxford; Burlington: Elsevier, 2010.
15. *Sustainable City and Creativity. Promoting Creative Urban Initiatives*. Edited by Luigi Fusco Girard, Tuzin Baycan, Peter Nijkamp. Farnham; Burlington: Ashgate, 2011.
16. *The role of the integrated conservation of culture heritage for a creative, resilient and sustainable city*. Edited by Teresa Colletta. Milano: FrancoAngeli, 2013.

Elektroniskie informācijas avoti:

17. Acs, Zoltan J., Megyesi, Monika I. *Creativity and Industrial Cities: A Case Study of Baltimore*. Pieejams: <http://edoc.mpg.de/334894> [skatīts 2016, 20. apr.]
18. Bowen, Harry P., Moesen, Wim and Leo Sleuwaegen. *A composite index of the creative economy. With Application to Regional Best Practices*. Pieejams: <http://www.flandersdc.be/sites/default/files/A%20COMPOSITE%20INDEX%20OF%20THE%20CREATIVE%20ECONOMY%20With%20Application%20to%20Regional%20Best%20Practices.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]
19. Bradford, Neil. *Creative Cities: Structured Policy Dialogue Report*. Pieejams: http://www.cprn.org/documents/31406_en.pdf [skatīts 2016, 2. apr.]
20. British Council. *About Creative Cities*. Pieejams: <http://creativecities.britishcouncil.org/about-creative-cities> [skatīts 2016, 8. apr.]

21. Byrne, Tara. *The creative city and cultural policy: opportunity or challenge?* Pieejams: <https://culturalpolicyjournal.wordpress.com/past-issues/issue-no-6/creative-city/> [skatīts 2016, 14. apr.]
22. Carta, Maurizio. *Culture, communication and cooperation: the three Cs for a proactive creative city.* Pieejams: https://www.academia.edu/1639439/Culture_communication_and_cooperation_the_three_Cs_for_a_proactive_creative_city [skatīts 2016, 19. apr.]
23. Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa. *Cēsu novada attīstības programma 2013.-2019. gadam.* Pieejams: <http://www.cesis.lv/lv/publiskie-dokumenti/attistibas-programma/> [skatīts 2016, 23. apr.]
24. Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa. *Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam.* Pieejams: http://www.cesis.lv/uploads/files/Stratēģija_%2002_2015.pdf [skatīts 2016, 23. apr.]
25. Cēsu pilsētas dome. *Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005.-2017. gadam.* Pieejams: <http://www.cesis.lv/lv/publiskie-dokumenti/teritorijas-planojumi/> [skatīts 2016, 23. apr.]
26. Cohendet, Patrick, Grandadam, David and Laurent Simon. *The Anatomy of the Creative City.* Pieejams: <http://www.hec.ulg.ac.be/sites/default/files/pdf/The%20anatomy%20of%20the%20creative%20city.pdf> [skatīts 2016, 20. apr.]
27. Comedia/Charles Landry. *Biography.* Pieejams: <http://charleslandry.com/about-charles-landry/biography/> [skatīts 2016, 10. feb.]
28. Comedia/Charles Landry. *Creative Cities Index.* Pieejams: <http://charleslandry.com/themes/creative-cities-index/> [skatīts 2016, 17. apr.]
29. Cultural Initiatives Silicon Valley. *Creative Community Index.* Pieejams: <http://www.cpanda.org/stage/documents/a00217/2005CCI.pdf> [skatīts 2016, 17. apr.]
30. Deffner, Alex, Vlachopoulou, Christiana. *Creative city: A new challenge of strategic urban planning?* Pieejams: https://www.academia.edu/7078610/Creative_city_A_new_challenge_of_strategic_urban_planning [skatīts 2016, 28. mar.]
31. Deffner, Alex. *Creative city: A new challenge of strategic urban planning.* Pieejams: https://www.academia.edu/7078610/Creative_city_A_new_challenge_of_strategic_urban_planning [skatīts 2016, 14. apr.]
32. Dyer, Colin. *Are these the world's innovative cities?* Pieejams: <http://www.cnbc.com/2016/01/22/davos-are-these-the-worlds-most-innovative-cities.html> [skatīts 2016, 5. apr.]
33. Eger, John M. *Taking the Creative and Economic Pulse of the City.* Pieejams: http://www.huffingtonpost.com/john-m-eger/the-creative-vitality-ind_b_5340918.html [skatīts 2016, 18. apr.]
34. Ellis, Cliff. *History of Cities and City Planning.* Pieejams: <http://www.art.net/~hopkins/Don/simcity/manual/history.html> [skatīts 2016, 3. feb.]
35. European Commission, Directorate General of Regional Policy. *Cities of tomorrow. Challenges, visions, ways forward.* Pieejams: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/citiesoftomorrow/citiesof_tomorrow_final.pdf [skatīts 2016, 4. feb.]
36. European Commission. *European Green Capital.* Pieejams: <http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/about-the-award/index.html> [skatīts 2016, 5. apr.]
37. Fleming, Tom. *Introducing the Creative Grid: Connecting Creative Places for Global Competitiveness.* Pieejams: http://tfconsultancy.co.uk/reports/InfrastructureReport_final-edit.pdf [skatīts 2016, 20. apr.]

38. Florida, Richard, Mellander, Charlotta and Patric Adler. *Creativity in the City*. Pieejams: <http://oxfordindex.oup.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199603510.013.010> [skatīts 2016, 13. apr.]
39. Florida, Richard, Tinagle, Irene. *Europe in the creative age*. Pieejams: http://www.creativeclass.com/rfcgdb/articles/Europe_in_the_Creative_Age_2004.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]
40. Florida, Richard. *Bohemia and economic geography*. Pieejams: http://creativeclass.com/rfcgdb/articles/6%20Bohemia_and_Economic_Geography.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]
41. Florida, Richards, Mellander, Charlotta and Kevin Stolarick. *Inside the Black Box of Regional Development: Human Capital, the Creative Class and Tolerance*. Pieejams: http://creativeclassgroup.com/rfcgdb/articles/Inside_the_Black_Box_of_Regional_Development.pdf [skatīts 2016, 13. apr.]
42. Global Innovation Agency. *Definition of a Smart City: compared with Innovation Cities*. Pieejams: <http://www.innovation-cities.com/a-definition-of-a-smart-cities-compared-with-an-innovation-city/1322> [skatīts 2016, 5. apr.]
43. Hahn, Julia. *Creative Cities and (Un)Sustainability – Cultural Perspectives*. Pieejams: <http://www.cultura21.net/wp-content/uploads/2011/01/Julia-Hahn-c21-ebook-vol3.pdf> [skatīts 2016, 28. mar.]
44. Hall, Peter. *Creative Cities and Economic Development*. Pieejams: <http://down.cenet.org.cn/upfile/49/2008523182117198.pdf> [skatīts 2016, 2. apr.]
45. Hartley, John, Potts, Jason etc. *Creative City Index 2012*. Pieejams: <http://www.cci.edu.au/sites/default/files/CCI%20Creative%20City%20Index%202012%20Final%20Report.pdf> [skatīts 2016, 5. apr.]
46. Hollanders, Hugo, van Cruysen, Adriana. *Design, Creativity and Innovation: A Scoreboard Approach*. Pieejams: <http://www.seeproject.org/images/Design%20Creativity%20and%20Innovation%20-%20A%20Scoreboard%20Approach.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]
47. Hospers, Gert-Jan. *Creative Cities in Europe. Urban Competitiveness in the Knowledge Economy*. Pieejams: https://www.academia.edu/8699131/URBAN_AREAS_GertJan_Hospers_Creative_Cities_in_Europe [skatīts 2016, 19. apr.]
48. Hospers, Gert-Jan. *Creative cities: Breeding places in the knowledge economy*. Pieejams: <http://anothersample.net/creative-cities-breeding-places-in-the-knowledge-economy> [skatīts 2016, 19. apr.]
49. InEuropa. *Creative cities project*. Pieejams: <http://www.creativecitiesproject.eu/en/background.shtml> [skatīts 2016, 3. apr.]
50. Informatīvs portāls Pilsetas.lv. *Latvijas pilsētas*. Pieejams: <http://www.pilsetas.lv/pilsetas> [skatīts 2016, 6. apr.]
51. Innovative City 2016. *Smart City is dead, Hurray for Smart City*. Pieejams: <http://www.innovative-city.com/main-content/enjeux/?lang=en> [skatīts 2016, 5. apr.]
52. KEA European Affairs. *Towards a culture-based creativity index*. Pieejams: <http://www.keanet.eu/report/measuringcreativity.pdf> [skatīts 2016, 18. apr.]
53. Kļava, Anda. *Radošās industrijas- radošums ar ierobežotu atbildību*. Pieejams: <http://www.studija.lv/?parent=837> [skatīts 2016, 26. mar.]
54. Kunzmann, Klaus. *What's the role of creativity in urban development?* Pieejams: <http://www.citymetric.com/horizons/what-s-role-creativity-urban-development-403> [skatīts 2015, 27. mar.]

55. Laganovskis, Guntars. *Ko nozīmē pilsētas statuss?* Pieejams: <http://m.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/268632-ko-nozime-pilsetas-statuss/> [skatīts 2016, 6. apr.]
56. Landry, Charles. *Lineages of the Creative City*. Pieejams: http://arte-polis.id/past/arte-polis2/files/papers/ArtePolis2_2008_1Key_LANDRY.pdf [skatīts 2016, 9. feb.]
57. Landry, Charles. *Making the Most of Glasgow's Cultural Assets: The Creative City and its Cultural Economy. Final report, 1991*. Pieejams : http://www.understandingglasgow.com/assets/0000/5037/MAKING_THE_MOST_OF_GLASGOW_S_CULTURAL_ASSETS_vpdf.pdf [skatīts 2016, 21.jan.]
58. Landry, Charles. *The changing face of urban planning*. Pieejams: <http://charleslandry.com/panel/wp-content/uploads/downloads/2015/03/The-changing-face-of-urban-planning.pdf> [skatīts 2016, 4. feb.]
59. Latvijas Republikas Saeima. *Administratīvo teritoriju un apdzīvotu vietu likums*. Pieejams: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=185993> [skatīts 2016, 6. apr.]
60. Latvijas Republikas Saeima. *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam*. Pieejams: <http://www.pkc.gov.lv/nap2020/latvija2030> [skatīts 2016, 6. apr.]
61. Liepājas Attīstības pārvalde. *Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam*. Pieejams: http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_strategija/ilgtermina_attistibas_strategija_2030.pdf [skatīts 2016, 23. apr.]
62. Liepājas pilsētas Būvvalde. *Liepājas pilsētas teritorijas plānojums*. Pieejams: <http://www.liepaja.lv/page.php?id=3414> [skatīts 2016, 23. apr.]
63. Liepājas pilsētas pašvaldības Attīstības pārvalde. *Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020.gadam*. Pieejams: http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_strategija/strategiska_dala_23_01_2015.pdf [skatīts 2016, 23. apr.]
64. LR KM (Latvijas Republikas Kultūras ministrija). *Kultūrpolitikas vadlīnijas 2014. – 2020.gadam. Radošā Latvija*. Apstiprinātas ar LR KM rīkojumu Nr. 401 2014. gada 29. jūlijā. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4877> [skatīts 2016, 21.feb.]
65. LR KM (Latvijas Republikas Kultūras ministrija). *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. – 2015.gadam. Nacionāla valsts*. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/vadlinijas.html> [skatīts 2016, 21.feb.]
66. LR KM. *Latvijas radošo industriju darbība un priekšnoteikumi nozares mērķtiecīgai attīstībai*. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/starпноzares/radosa/petijumi.html> [skatīts 2016, 2.maijs]
67. Martin Prosperity Institute. *The Global Creativity Index 2015*. Pieejams: <http://martinprosperity.org/media/Global-Creativity-Index-2015.pdf> [skatīts 2016, 19. apr.]
68. Miles, Malcom. *A Post-Creative city*. Pieejams: <https://rccsar.revues.org/506> [skatīts 2016, 8. feb.]
69. Mitchell, Chris. Charles Leadbeater. *Living On Thin Air*. Pieejams: <http://www.spikemagazine.com/0100livingonthinair.php> [skatīts 2016, 5. apr.]
70. Oliveira, Carla. *Creative cities: the potential of Portuguese cities*. Pieejams: <https://repositorio-aberto.up.pt/bitstream/10216/57357/2/Tese%20Carla%20Oliveira%20FEP.pdf> [skatīts 2016, 14.apr.]
71. Oregon Arts Commission. *Creative Vitality Creative Vitality in Oregon*. Pieejams: http://www.oregonartscommission.org/sites/default/files/publication_or_resource/publication_file/Creative-Vitality-In-Oregon_2006.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]

72. Oxford Programme for the Future of Cities. *Flexible city*. Pieejams: <http://www.futureofcities.ox.ac.uk> [skatīts 2016, 5. apr.]
73. Partners for Livable Communities. *About us*. Pieejams: <http://livable.org/about-us> [skatīts 2016, 8. feb.]
74. Picard, Robert, Gronlund, Mikko and Timo Toivonen. *Means for Overall Assessment of Cultural Life and Measuring the Involvement of the Cultural Sector in the Information Society*. Pieejams: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_158_opm17.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]
75. Pratt, Andy C. *Creative cities: Tensions within and between social, cultural and economic development. A critical reading of the UK experience*. Pieejams: <http://www.nhu.edu.tw/~lbhung/10201-Research%20Methods/02.pdf> [skatīts 2016, 28. mar.]
76. Pratt, Andy C. *Creative cities: the cultural industries and the creative class*. Pieejams: [http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_\(LSERO_pre-print\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/20704/1/Creative_cities_(LSERO_pre-print).pdf) [skatīts 2016, 20. apr.]
77. Ratiu, Dan Eugen. *Creative cities and/or sustainable cities: Discourses and practices*. Pieejams: http://ac.els-cdn.com/S1877916613000398/1-s2.0-S1877916613000398-main.pdf?_tid=7ac7de70-00c7-11e6-bea7-00000aacb35f&acdnat=1460476924_b1b12716c0f8df150a03a288cf184980 [skatīts 2016, 28. mar.]
78. RUDI, UrbanXtra. *The creative city: its origins and futures, Charles Landry*. Pieejams: <http://www.rudi.net/books/20039> [skatīts 2016, 2. apr.]
79. Sassen, Saskia. *The Global City: Introducing a Concept*. Pieejams: <http://www.saskiasassen.com/pdfs/publications/the-global-city-brown.pdf> [skatīts 2016, 5. apr.]
80. Stern, Mark J., Seifert, Susan C. *Cultivating "Natural" Cultural Districts*. Pieejams: <http://www.giarts.org/sites/default/files/Cultivating-Natural-Cultural-Districts.pdf> [skatīts 2016, 19. apr.];
81. Stern, Mark J., Seifert, Susan C. *From Creative Economy to Creative Society*. Pieejams: https://www.reinvestment.com/wp-content/uploads/2015/12/From_Creative_Economy_to_Creative_Society.pdf [skatīts 2016, 19. apr.]
82. Sustainable Cities Collective. *A Short History of the City*. Pieejams: <http://www.sustainablecitiescollective.com/embarq/176601/short-history-city> [skatīts 2016, 3. feb.]
83. The Centre for cultural Policy Research, The University of Hong Kong. *A Study on Hong Kong Creativity Index*. Pieejams: http://portal.unesco.org/culture/en/files/40795/12705619025HK_Creativity_Index.pdf/HK_Creativity+Index.pdf [skatīts 2016, 18. apr.]
84. The Theatre Centre. *Civil Debates 1: Creative Cities*. Pieejams: <http://theatrecentre.org/?p=1056> [skatīts 2016, 4. apr.]
85. UNCTAD. *Creative economy report 2010*. Pieejams: http://unctad.org/fr/Docs/ditctab20103_en.pdf [skatīts 2016, 2. apr.]
86. UNESCO Creative Cities Network. *Why Creativity? Why Cities?* Pieejams: <http://en.unesco.org/creative-cities/content/why-creativity-why-cities> [skatīts 2016, 10. feb.]
87. VRAA (Valsts reģionālās attīstības aģentūra). *Pētījumi un publikācijas*. Pieejams: <http://www.vraa.gov.lv/lv/publikacijas/petijumi/> [skatīts 2016, 8. apr.]

88. VRAA. *Teritorijas attīstības indekss*. Pieejams:
http://www.vraa.gov.lv/lv/publikacijas/attistibas_indekss/ [skatīts 2016, 8. apr.]
89. VARAM (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija). *Pašvaldību teritoriju grupu attīstības raksturojums*. Pieejams: http://www.vraa.gov.lv/uploads/7-8_lv.pdf [skatīts 2016, 6. apr.]
90. Vivant, Elsa. *Creatives in the city: Urban contradictions of the creative city*. http://ac.els-cdn.com/S1877916613000350/1-s2.0-S1877916613000350-main.pdf?_tid=aeae496e-00c6-11e6-aaf8-00000aab0f02&acdnat=1460476581_1fb7092c0f85b25800648924448d5848 [skatīts 2016, 28. mar.]
91. VRAA, SIA Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija. *Latvijas pilsētu sociāli ekonomiskās attīstības tendences, 2007-2008*. Pieejams:
http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/petnieciba/petijumi/Petijums_Latvijas%20pilsētu%20sociali%20ekonomiskas%20attistibas%20tendences1.pdf [skatīts 2016, 16. apr.]

SUMMARY

The thesis called “**The Implementation and Development of the Model of a Creative City in Latvia. Case Study on Liepāja and Cēsis**” is written by Dārta Dīvāne. In recent years, “creativity” has come to be seen as a crucial feature of urban development, a way of addressing the issues of globalisation, technological change and international city competition. However, a creative city does not become creative by calling it creative. There is a range of conditions that have to met before the transformation from an industrial to a creative city can succeed.

The aim of the thesis is to explore the development of the conceptual understanding of the phenomenon of a creative city and to analyze cities in Latvia (Liepāja and Cēsis) by various indicators of a creative city, assessing the potential of cities creativity and the role of creativity in an urban development. The thesis is composed of three chapters, each examining different aspects of the phenomenon of a creative city.

Chapter one is introductory and defines the basic aspects of the concept of a creative city. The chapter is subdivided into four parts. Part one describes the development tendencies of cities both globally and in Latvia. Part two explains the role of creativity in an urban development. Part three investigates the historical development and understanding of the concept of a creative city. Part four deals with the problematic and critical aspects of the definition of a creative city.

Chapter two examines different methodologies of the assessment of a creative city. The chapter is subdivided into two parts. Part one outlines a variety of methodologies and indicators of the assessment of a creative city on a theoretical level. Part two represents the methodology developed by the author to assess the potential of creativity cities in Latvia.

Chapter three, based on empirical research, presents results of quantitative and qualitative measurements of creativity in Liepāja and Cēsis, including measurement on a political, economic, social, environmental and cultural dimension.

PIELIKUMI

TEORĒTISKS APKOPOJUMS PAR RADOŠUMA IEGULDĪJUMU PILSĒTU ATTĪSTĪBĀ

Politiskā dimensija	Ekonomiskā dimensija	Sociālā dimensija	Vides dimensija	Kultūras dimensija
<ul style="list-style-type: none"> • Pārvaldes inovācijas • Ilgtspēja • Pārvaldes atvērtība sabiedrībai un kopienas iesaiste plānošanas procesos, novēršot iespējamus iebildumus un nesaskaņas • Administratīvo šķēršļu mazināšanās • Inovatīvi risinājumi sarežģītu vietējā līmeņa jautājumu risināšanās 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās inovācijas • Ekonomiskā konkurētspēja un produktivitāte • Labklājība • Ne tikai vietējās, bet reizē arī reģionālās un nacionālās ekonomikas stiprināšana • Pievienotās vērtības radīšana • Vietējo produktu izcelšana • Radošo profesionāļu, kā riska grupas, nodarbinātības veicināšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociālās transformācijas un inovācijas • Pilsoniskās inovācijas • Pielāgošanās iedzīvotāju vajadzībām un vēlmēm • Sociālās vienlīdzības, taisnīguma un līdzdalības demokrātijas pamatprincipu veicināšana • Tolerances veicināšana un dažādu iedzīvotāju sekmīga līdzās dzīvošana • Sociālā harmonija, solidaritāte un savstarpējais atbalsts • Izglītības sistēmas sakārtošana • Pieeja starpdisciplinārām apmācībām • Veselības sistēmas sakārtošana 	<ul style="list-style-type: none"> • Inovatīva vide • Pamestu un neapdzīvotu vietu reģenerācija • Marginalizēto apkaimju revitalizācija • Vietu izcelšana un sakārtošana • Transporta infrastruktūras sakārtošana • Pilsētas aura un simboliskās kvalitātes • Teritorijas pozitīvais tēls 	<ul style="list-style-type: none"> • Mākslinieciskas, kultūras inovācijas • Veicināta iedzīvotāju līdzdalība kultūras un mākslas aktivitātēs • Kultūras tradīciju un vērtību nostiprināšana • Tūrisma veicināšana

RADOŠĀS PILSĒTAS UN RADOŠUMA NOTEIKŠANAS VISPĀRĪGO INDIKATORU SADALĪJUMS PA
DIMENSIJĀM

Autors un/vai indeksa nosaukums	Indikatoru dimensiju grupas				
	<i>Politiskie</i>	<i>Ekonomiskie</i>	<i>Sociālie</i>	<i>Vides/teritoriālie</i>	<i>Kultūras</i>
INDEKSI					
Č. Landrijs (2000)	<ul style="list-style-type: none"> Griba un līderība Organizatoriskā kultūra 	<ul style="list-style-type: none"> Inovatīva vide 	<ul style="list-style-type: none"> Cilvēku dažādība Personīgās kvalitātes Radošie indivīdi Lokālā identitāte Drošība un aizsardzība Tolerance Tīklošanās 	<ul style="list-style-type: none"> Urbānās publiskās vietas un telpas 	<ul style="list-style-type: none"> Kultūras iestādes
R. Floridas Radošās pilsētas indekss (2002-2014)		<ul style="list-style-type: none"> Augstās tehnoloģijas Inovācijas Izpēte un attīstība (I&A) 	<ul style="list-style-type: none"> Radošā šķira (super radošais kodols un radošie profesionāļi) Bohēmas pārstāvji Talanti Tolerance Ārzemēs dzimušie 	<ul style="list-style-type: none"> Cilvēku koncentrācija 	
Radošās kopienas indekss (2002)	<ul style="list-style-type: none"> Politikas un vadības loma 		<ul style="list-style-type: none"> Dažādu cilvēku savienojamība Talanti 	<ul style="list-style-type: none"> Vides estētiskā kvalitāte 	<ul style="list-style-type: none"> Kultūras dzīve Līdzdalība kultūras un mākslas aktivitātēs Kultūras aktīvi
Radošās vitalitātes indekss (2002)					<ul style="list-style-type: none"> Līdzdalība mākslā Nodarbinātība ar mākslu saistītās profesijās
Kultūras dzīves indekss (2003)					<ul style="list-style-type: none"> Kultūras pieejamība Kultūras līdzdalība Kultūras produkcija

Honkongas radošuma indekss (2004)	<ul style="list-style-type: none"> • Fiskālie stimuli • Institucionālais kapitāls 	<ul style="list-style-type: none"> • Radošās industrijas • Intelektuālais īpašums • Tehnoloģijas 	<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēkkapitāls (izglītība) • Sociālais kapitāls (tolerance, dažādība) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūras kapitāls • Kultūras līdzdalība • Kultūras piedāvājums 	
Jauktais radošās ekonomikas indekss (2006)		<ul style="list-style-type: none"> • Inovācijas (patenti) • Uzņēmējdarbība 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvērtība (ārzemnieki) 		
Sharpie's radošuma indekss (2007)	<ul style="list-style-type: none"> • Radošuma finansējums • Ilgtspēja 	<ul style="list-style-type: none"> • Radošajās industrijās nodarbinātie • Apbalvojumi par radošumu • Pašnodarbinātie • Tehnoloģijas 	<ul style="list-style-type: none"> • Seksuālā, kultūru un rasu dažādība • Subkultūras • Izglītība 	<ul style="list-style-type: none"> • Dzīvošanas izmaksas 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūru dažādība • Radošā patērēšana
Landrija Radošās pilsētas indekss (2008,2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Politiskais un publiskais ietvars • Stratēģiskā vadība, "modrība" un vīzija 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmējdarbība • Izpēte • Inovācijas • Labklājība • Profesionālisms un efektivitāte 	<ul style="list-style-type: none"> • Neatkarotamība, daudzveidība, vitalitāte un izpausme • Brīvā laika pavadīšanas iespējas un organizācijas • Atvērtība, uzticība, pieejamība un līdzdalība • Talantu attīstība un mācīšanās iespējas • Komunikācija, savienojamība un tīklošanās 	<ul style="list-style-type: none"> • Vietas un vietrade • Apdzīvojamība 	<ul style="list-style-type: none"> • Neatkarotamība, daudzveidība, vitalitāte un izpausme
Eiropiešu radošuma indeksu (2008, 2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Regulējošs un finansiāls atbalsts radīšanai 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnoloģijas • Radošo industriju ekonomisks ieguldījums 	<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēkkapitāls • Sociālā vide • Atvērtība, dažādība 		<ul style="list-style-type: none"> • Izglītība mākslas skolās • Nodarbinātība kultūrā • Kultūras piedāvājums • Kultūras līdzdalība
Dizaina, radošuma un inovāciju tablo pieceja (2009)		<ul style="list-style-type: none"> • Radošās industrijas • Izpēte un attīstība • Inovācijas, patenti 	<ul style="list-style-type: none"> • Radoša izglītība • Radošā sektora pārstāvji • Pašizpausme • Atvērtība, tolerance 		<ul style="list-style-type: none"> • Dizaina aktivitātes

Dž. Hārtlija, Dž. Pota. T. Makdonalda uc. Radošās pilsētas indekss (2012)	<ul style="list-style-type: none"> • Publiskais atbalsts 	<ul style="list-style-type: none"> • Radošo industriju skaits un nodarbinātība • Izpēte un attīstība 	<ul style="list-style-type: none"> • Mikroproduktivitāte • Cilvēkkapitāls • Izglītība • Atvērtība, tolerance, dažādība 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpūtas/izklaides vietas jeb radošā piesaiste • Globālā integrācija (saistībā ar transporta un cilvēku plūsmas aspektiem) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūras līdzdalība • Tēriņi kultūrai
Globālā radošuma indekss (2015)		<ul style="list-style-type: none"> • Tehnoloģijas (inovācijas, patenti, I&A) • Produktivitāte • Konkurence • Globālā uzņēmējdarbība • Ienākumu nevienlīdzība 	<ul style="list-style-type: none"> • Talanti • Radošā šķira • Izglītība • Tolerance • Veselības līmenis • Dzīves standarti 	<ul style="list-style-type: none"> • Urbanizācija 	
ATSEVIŠĶI INDIKATORI					
Ake E. Andersons (1985)	<ul style="list-style-type: none"> • Stabils finansiāls pamats bez ciešā regulējuma 		<ul style="list-style-type: none"> • Oriģinālas zināšanas un kompetences • Nestabilitāte un izmaiņas kopienā 	<ul style="list-style-type: none"> • Transporta un komunikāciju tīkli • Daudzveidīga apkārtējā vide 	
G. J. Hospers (2003)		<ul style="list-style-type: none"> • Inovācijas • Tehnoloģijas 	<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēku dažādība • Kultūru dažādība • Nestabilitāte 	<ul style="list-style-type: none"> • Darba un dzīvojamo telpu daudzveidība • Koncentrācija, mijiedarbības blīvums • Fiziskā vide • Teritorijas pozitīvais tēls 	
A.J. Skots (2006, 2010)		<ul style="list-style-type: none"> • Kopuzņēmumi un partnerattiecības • Atšķirīgi produkti • Dažādas industrijas 	<ul style="list-style-type: none"> • Darba spēka mikss • Biedriskums • Dažāds dzīvesveids • Sociālās dinamikas nestabilitāte un elastīgums 	<ul style="list-style-type: none"> • Radoša vide • Aglomerācija • Blīvs tīklojums • Savstarpēji atkarīgi klasteri 	<ul style="list-style-type: none"> • Vēstures un kultūras tradīcijas
M. Sterns, S. Seiferte (2007, 2008)			<ul style="list-style-type: none"> • Tolerance • Kultūru dažādība 		

E. Prats (2008, 2009)		<ul style="list-style-type: none"> • Augsto tehnoloģiju industrijas 	<ul style="list-style-type: none"> • Radošā šķira 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvums globālajām pilsētām • Īres cenas • Radošie klasteri 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūras vērtība un prakses, ka piesaista radošos cilvēkus
M. Karta (2009)			<ul style="list-style-type: none"> • Komunikācija • Kooperācija • Kultūru dažādība 		
Z. Eiss, M. Megisi (2009)				<ul style="list-style-type: none"> • Teritorija • Māju cenas 	
P. Kohendets, D. Grandadams, L. Simons (2010)		<ul style="list-style-type: none"> • Inovatīvas firmas un institūcijas • Nodarbināto skaits radošajās industrijās • Uzņēmumi ar finansēšanas jaudu 	<ul style="list-style-type: none"> • Radoši, mākslinieciski un kulturāli indivīdi • Kopienų nozīme 		<ul style="list-style-type: none"> • Radošas, mākslinieciskas un kulturālas aktivitātes • Radoši, mākslinieciski un kulturāli indivīdi • Notikumu skaits
T. Flemings (2010)		<ul style="list-style-type: none"> • Radošo industriju atbalsts un speciālisti • Globālā partnerības un tirgus iniciatīvas 	<ul style="list-style-type: none"> • Augstākās izglītības sektors • Skolu izglītības sektors ar spēcīgu neformālo izglītību • Dažādība 	<ul style="list-style-type: none"> • Trešās vietas • Radošie klasteri 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūras infrastruktūra • Kultūras patēriņš • Kultūras radīšana
Ake E. Andersons (2015)		<ul style="list-style-type: none"> • Pozitīva ekonomiska izaugsme • Liels, dažādots tirgus un komunikācijas plūsmas ar citiem reģioniem • Papildus pieprasījums pēc produktiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Liela un augoša populācija • Migrantu pieplūdums • Zinoši cilvēki • Atvērta, toleranta sabiedrība • Strukturāla nestabilitāte 	<ul style="list-style-type: none"> • Vietas, kur apmainīties ar idejām 	

DZIĻO INTERVIJU VADLĪNIJAS

Nr.	Temats	Jautājumi
1.	Informanta raksturojums un saistība ar pilsētas attīstības plānošanu	<ul style="list-style-type: none"> • Nosauciet, lūdzu, savu vārdu un uzvārdu? • Kāds ir Jūsu ieņemamais amats un galvenie darba pienākumi? • Kāda ir Jūsu amata pienākumu saistība ar pilsētas attīstību, attīstības plānošanu? • Pirmie trīs vārdi/īpašības, kas vistiešāk raksturo pilsētu?
2.	Pilsētas attīstības pakāpes un attīstības plānošanas procesa raksturojums	<ul style="list-style-type: none"> • Kā Jūs raksturotu esošo pilsētas attīstības pakāpi? Kādas ir tā indikācijas? • Cik svarīga pilsētām ir stratēģiska, mērķtiecīga attīstības plānošana? • Kā pilsētā tiek plānota attīstība (ilgtermiņā, īstermiņā)? • Kurš galvenokārt atbild par attīstības plānošanu? • Kādas plānošanas struktūras (nodaļas, komitejas, darba grupas) izveidotas? • Kādi plānošanas dokumenti pastāv? • Kāda ir sabiedrības līdzdalības loma un formas pilsētas attīstības plānošanā? • Kādi galvenie/lielākie projekti tikuši/tiek īstenoti saistībā ar pilsētas attīstību?
3.	Galvenie attīstības virzieni, nākotnes mērķi un mērķu sasniegšanas ceļš, instrumenti	<ul style="list-style-type: none"> • Kādi ir pilsētas nākotnes attīstības galvenie virzieni un mērķi? Vēlamais pilsētas modelis? • Paraksturojiet, lūdzu, kādu Jūs redzat pilsētu pēc 5, 10, 15 gadiem? Kādu gribētu redzēt? • Kādi ir galvenie iespējamie mērķu īstenošanas ceļi un instrumenti? • Kas tiek darīts tagad, lai mērķus sasniegtu? • Kas ir galvenās lietas, kas būtu jāizdara tuvākajā nākotnē? • Kas ir/varētu būt lielākie mērķu sasniegšanas kavēkļi, traucēkļi? • Vai visos līmeņos mērķi sakrīt, vai visiem vienota vīzija – pilsētas pašvaldībā (deputātiem, priekšsēdētājam, vietniekiem, pārvalžu/nodaļu vadītājiem) un sabiedrībai?
4.	Radošuma loma pilsētas attīstības mērķu sasniegšanā un politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides, kultūras dimensijā	<ul style="list-style-type: none"> • Kāda ir radošuma, radošo iniciatīvu un radošo personu lomu pilsētas attīstības mērķu sasniegšanā? • Radošums kā attīstības mērķis/rezultāts vai instruments? • Kāda ir radošuma loma pilsētu attīstībā vispār? • Kāda ir radošuma ietekme uz konkrētās pilsētas attīstību? • Kurā sfērā radošuma izpausmes pilsētā visizteiktākās – politikas, ekonomikas, sociālajā, vides vai kultūras dimensijā? Piemēri. • Kurām dimensijām vispār visvairāk tiek pievērsta uzmanība? Kuras palikušas novārtā? Kurām būtu jāpievērš lielāka uzmanība? • Citas Latvijas pilsētas, kur pilsētas attīstība tiek saistīta ar radošām iniciatīvām?
Paldies!		

MAĢISTRA DARBA EMPĪRISKĀ PĒTĪJUMA IZLASĒ IEKĻAUTO
INFORMANTU SARAKSTS

<i>Nr. p.k.</i>	<i>Pilsēta</i>	<i>Pārstāvētā institūcija, amats</i>	<i>Intervijas datums</i>	<i>Intervijas laiks</i>	<i>Intervijas vieta</i>
1.	Liepāja	Liepājas Attīstības pārvaldes Stratēģiskās attīstības plānošanas nodaļas vadītāja	23.05.2016.	01:07:12	Liepājas pilsētas dome
2.	Liepāja	Liepājas Kultūras pārvaldes starptautisko sakaru un kultūrpolitikas projektu vadītājs	23.05.2016.	00:52:57	Liepājas pilsētas dome
3.	Liepāja	Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks izglītības, kultūras un sporta jautājumos	23.05.2016.	00:40:43	Liepājas pilsētas dome
4.	Cēsis	Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītāja	24.05.2016.	00:54:49	Cēsu novada pašvaldība
5.	Cēsis	Cēsu pašvaldības aģentūras "Cēsu Kultūras un Tūrisma centrs" direktora vietniece kultūras un attīstības jautājumos	24.05.2016.	00:51:37	Cēsu kultūras centra birojs
6.	Cēsis	Cēsu novada domes priekšsēdētājs	26.05.2016.	00:30:14	Cēsu novada pašvaldība

DZIĻĀS INTERVIJAS TRANSKRIPCĪJA

Respondents (R): Liepājas Kultūras pārvaldes pārstāvis

Intervētājs (I): Dārta Dīvāne, Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras menedžmenta un radošo industriju maģistratūras apakšprogrammas 2. kursa studente

Intervijas datums: 23.05.2016.

Intervijas vieta: Liepājas pilsētas dome

Intervijas ilgums: 00:52:57

I: Vai Jūs varētu nosaukt savu vārdu, uzvārdu, ieņemamo amatu un galvenos darba pienākumus?

R: *Liepājas Kultūras pārvaldes pārstāvis. Pienākumi bloki saistīti ar ārējā finansējuma piesaisti, pilsētas kultūrpoltikas plānošanu, radošo industriju attīstību un starptautiskiem sakariem bez projektiem.*

I: Kādi ir pirmie trīs vārdi, īpašības, kas raksturo un asociējas ar Liepāju?

R: *Arhitektūra, radošums, pludmale un jūra.*

I: Kā Jūs raksturotu esošo pilsētas attīstības pakāpi?

R: *Man liekas, ka pilsēta ļoti pašlaik mainās. Pilsēta ir veidojusies 19. gadsimtā, tajā laikā attīstījās cilvēku skaits, osta un dzelzceļš, arhitektūra, rūpniecība. Tagad ir pienācis laiks, kad vairs nevar ar klasiskām industriālas pilsētas metodēm nodrošināt pilsētas attīstību. Ja pilsēta ir sasniegusi zināmu attīstības līmeni, kas saistīts ar ostas darbību, speciālās ekonomiskās zonas darbību, industriālu rūpniecisku ražošanu, tad vienā brīdī tas sāk ļodzīties. Metalurģis ir tāds lielākais simbols. Līdz ar to pilsētas attīstībā jāmeklē jauns veids un jauna pieeja, kur kompleksi iesaistās vairākas puses. Skatoties uz pilsētu kā dzīvu organismu, mēs nerunājam par puķu dobi tik dēļ puķu domes, bet ir jautājums, kā tā puķu dobe iekļaujas kopējā pilsētā. Varētu salīdzināt arī ar upeņu stādu, kad upenei ir lielais krūms, bet viens zariņš iesakņojas zemē, rodas nākamais upeņu stāds. Man liekas, ka tieši tagad ir tas posms, kad notiek pārejam, vienkārši loģiska pāreja un jauna ceļa meklējums. Eiropā ir virkne pilsētu, kurām liekas, ka viss ir kārtībā, tad mēri braukā pa konferencēm un viņiem liekas, ka nekādas lietas nav jārisina. Es domāju, ka mūsu pilsētas vadībai tā nav, jo priekšā ir ļoti daudz jautājumi un izaicinājumi.*

I: Cik svarīga pilsētām ir strukturēta, mērķtiecīga pilsētas attīstības plānošana?

R: *Attīstības plānošana ir ļoti, ļoti svarīga. Bet te ir jautājums par to kā plānojam, kā plānus ieviešam, vai šis plāns tiešām ir dokuments ar ko mēs strādājam? Liepājas gadījumā tā tas ir, jo mūsu mērķi un darbības tiek pamatoti Attīstības programmā. It sevišķi manā gadījumā, saistībā ar projektiem un finansējumu, tikai, ja esam plānojuši, esam iekļauti arī Investīciju plānā, tikai tad varam kaut ko darīt lietas labā. Nākamais jautājums ir par to, ko plāno. Mūsu attīstības plānošana ir diezgan veiksmīga, jo saplānotas ne tikai infrastruktūras lietas, bet arī satura jautājumi. Saturs ir svarīgs, bet jautājums kā mēs viņu noīstenošim.*

I: Kas Liepājas gadījumā galvenokārt atbild par attīstības plānošanu?

R: *Attīstības nodaļa ir kā koordinējošais, bet visas pārvaldes un institūcijas, kuras pašvaldībā nodrošina kaut kādu funkciju, ir iesaistītas. Kaut vai regulāras sanāksmes par aktualitātēm. Attīstības plānošanā patiesībā pati nozare pasaka, ko vajag,*

I: Kādi ir pilsētas nākotnes attīstība mērķi un vīzija?

R: *Radošums! Pilsētas vīzija 2030. gadam saka, ka pilsēta ir radoša. Pie tam perspektīvie ekonomikas un uzņēmējdarbības virzieni ir gan radošums un kultūra, gan enerģētika,*

informācijas tehnoloģijas, kurortoloģija. Radošums ir pie tā tēmām, kur tiek saskatīts pilsētas attīstības potenciāls. Tas viens no tiem mērķiem ir, lai Liepāja ir atpazīstama kā radoša pilsēta Baltijas jūras reģionā, jo pašlaik Liepāja neko neizsaka Baltijas jūras reģionā. Ir jāpozicionējas kā aktīvai pilsētai, pie tam ar koncertzāles uzcelšanu esam galvas tiesu pāri Baltija jūras pilsētām.

I: Kādu pilsētu Jūs redzat pēc 5, 10, 15 gadiem Vai tā vīzija sakrīt ar to, kādu pilsētu Jūs gribētu redzēt?

R: Man sakrīt, bet ir baža. Baža ir liela un izkristalizējas, piemēram, arī "Ideju siltumnīcas" domnīcās, kur aicinām dažādus ekspertus. Visās "Ideju siltumnīcās, lai arī par kādu tēmu mēs runājam, viss nonāk pie kvalitatīvas jeb konkurētspējīgas izglītības sistēmas. Tas vai pilsēta būs radoša, lielā mērā atkarīgs no kvalitatīvas profesionālās izglītības esamības un universitātes esamības. Tieši universitātes jautājums ir ļoti svarīgs, mēs nedrīkstam pazaudēt augstākās izglītības iestādi, tāpēc ir jautājums, vai universitāte spēs piesaistīt cilvēkus ne tikai no Latvijas, bet arī ārzemēm. Ja mums nebūs kvalitatīvas izglītības, tad par kaut kādu radošu pilsētu, inovācijām, dizainu vispār nevaram runāt.

I: Un, ja pilsētā vispār nav augstākās izglītības struktūru?

R: Tad kļūst ļoti, ļoti sarežģīti! Lielākā cilvēku migrācija ir 19 gados, kad pārceļas studēt. Pēc tam viņus dabūt atpakaļ ir daudz dārgāk, nekā nodrošināt izglītību uz vietas.

I: Kādi ir galvenie pilsētas attīstības mērķu sasniegšanas ceļi un instrumenti?

R: Pirmkārt, mēs vairāk nodarbojamies ar pozitīvo smadzeņu skalošanu, sakot un atgādinot, ka pilsēta ir radoša, cenšoties trast tam pierādījumus, mēģinot kartēt, analizēt nozares rādītājus. Cenšamies arī apmācības, kursus, informācijas apriti nodrošināt. Nākamais instruments – nupat izveidota biedrība "Liepājas radošo industriju klasteris", ko dibināja paši uzņēmēji. Vēsture sākās pašvaldībā, bet mēs šo platformu pārvēršam par neatkarīgu institūciju, kur nav pašvaldības darbinieki kā dibinātāji. Nākamais, starptautiski projekti, kas ir vērsti uz radošumu, radošo industriju attīstību. Tad radošo industriju centra "Dārza ielas" projekta virzība notiek, lai būvniecība nākošgad varētu sākties. Bet ļoti svarīgs ir saturs, jo infrastruktūru uzbūvēt nav liela māksla. Pēc tam tā ir jāpiepilda, jo, ja izremontē guļamistabu, tas nenozīmē, ka sāks dzimt bērniņi.

I: Un tad sanāk, ka tieši tai izglītībai ir loma, lai to saturu nodrošinātu?

R: Jā! Un arī tos jauniešus motivēt rīkoties, būt uzņēmējiem. Bet tas nav tikai izglītības uzdevums, bet kopējā sabiedrības misija.

I: Kas vēl ir galvenie šķēršļi, kas traucētu attīstības mērķu sasniegšanai?

R: Mana ideja ir tāda, ka iedzīvotāju skaits nav svarīgs, lai nodrošinātu ekonomisko attīstību. Ja mēs pieņemam, ka industriālais 19.gs. ir pagājis, būtu jābūt tā, ka ar mazāku iedzīvotāju skaitu joprojām varam nodrošināt ekonomisko attīstību. Ja pavērojam Liepājas vai Latvijas izaugsmi, tā arī ir. Bet baža ir par to vai mums ir pietiekoša masa radošo industriju centra darbības nodrošināšanai, vai mums ir tik daudz uzņēmēju un freelanceru, kuri ir ieinteresēti. Radošo industriju centrā tīri ekonomiski jāaizpilda 3000m².

I: Vai attīstības mērķi pa lielam sakrīt visos līmeņos?

R: Man liekas, ka, jā. Jo tajā atbalsta mehānismā, kas saistīts ar "Dārza ielu", ir iesaistītas visas personas – sākot ar mēra biroju, beidzot ar komunālo pārvaldi. "Dārza iela" un radošo industriju attīstība ir pilsētas eksperiments. Pašvaldība neatkarības laikā nav izveidojusi tādu vietu, rūpējoties arī par saturu. Tas sākumā bija izaicinājums arī Attīstības un Komunālajai pārvaldei, jo viņi neko nesaprata, jo tas nebija tik vienkārši kā norenovēt skolu. Mēs nevarējām šo eksperimentu veikt ar vecu metodi, tāpēc radošo industriju klasteris ir radies kā biedrība, kas būs projekta operators. Tas tiek pieļauts un savstarpēja uzticība tiek kopta.

Nesen bija pašvaldības PR speciālistu seminārs, kur prasīja, ar ko tad Liepāja asociējas. Vajag virzīt vienu līdz divas tēmas, jo tad mēs esam osta, tad kultūra, tad "Lielais Dzintars" utt. Tad

kas tad mēs esam galu galā? Tā viņu vienošanās bija, ka Liepāja ir radoša pilsēta. Un viss, ar to arī jāturpina! Tas radošums jau nav arī tikai “tūdaliņš, tāgadiņš, tas ietver ļoti daudz.

I: Kādas ir sabiedrības līdzdalības formas pilsētas attīstības mērķu noteikšanā?

R: Mūsu “Ideju siltumnīcas”, kur tie rezultāti tiks iestrādāti kaut kādos dokumentos. Arī “Dārza ielas” koncepta apspriešanā aicinām un aicināsim. Mums ir plāns, kad būs arhitektu skices, aicināsim potenciālos apdzīvotājus un vaicāsim viņu domas. Bet ar tiem iedzīvotājiem ir tā .. Diezgan populāra ir tā plānošanas pieejamība no iedzīvotājiem uz vadību, bet ne vienmēr to, ko mums gribētos, kas ir nepieciešams pilsētai, to redz arī iedzīvotāji, kaut kādas globālākas lietas. Piemēram, koncertzāles celtniecība brīdī, kad Metalurģis bankrotēja. Loģiski, ka vienai daļai tas nesakrīt.

I: Kā ir ar NVO sektora atdevi un aktivitāti Liepājā?

R: Pēc vienas statistikas mums ir vājprātā daudz nevalstisko organizāciju. Ir kādas ļoti aktīvās sociālās biedrības, bet nav biedrību, kura iesaistītos pilsētvides jautājumos vai uzņēmējdarbības attīstībā. Viņi tiek uzrunāti, bet atdeves nav. Bet savukārt ir aktīvo uzņēmumu grupa, kuriem rūp pilsētā, kurā dzīvo, kuri iesaistās.

I: Vai radošums pilsētas attīstības kontekstā vairāk ir kā mērķis vai instruments?

R: Es domāju, ka tas ir instruments, turklāt instruments uz laiku. Es domāju, ka mēs drīz meklēsim jaunu attīstības virzienu, jo šis nav viens, nav vienīgais. Radošums ir instruments, lai mēs attīstītu pilsētu, lai tā dzīvotu, būtu interesanta, aktīva, atraktīva, gudra.

I: Kāda konkrēti radošumam ir ietekme uz pilsētas attīstību? Kas caur tām radošajām iniciatīvām paliek labāk Liepājā?

R: Tas, ka mums ir savs simfoniskais orķestris un teātris, tas ir viens no spilgtiem paraugiem, kas rezultējas arī koncertzālē un teātra ēkā. Tie ir tādi lieli, skaisti piemēri. Tas, ka mums ir mākslas un mūzikas skola, ka universitātē ir jauno mediju virziens, mums ir mākslinieku biedrības un plenēri, vidēji pieci unikāli pasākumi dienā, tas, ka mūsu koka pulksteņi iekļuvuši pasaules topā, mums ir reklāmas aģentūras, kas apkalpo Rīgas lielos klientus ... daudz mazu un lielu piemēru salasās.

I: Radošums nenoliedzami var izpausties politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, vides, kultūras dimensijā. Kurā dimensijā radošums Liepājā izpaužas visspēcīgāk? Kurā mazāk?

R: Man liekas, ka pilsētvides attīstībā jāizmanto radošākas pieejas. Mums ir apstādījumu problēma, pilsētas skulptūru un mēbeļu problēma, svētku dekorējumu problēma. Man liekas, ka te var strādāt daudz radošāk, nekā tas ir pašlaik.

I: Kurš par to atbild?

R: Būvvaldē ir māksliniece, galvenais pilsētas arhitekts. Bet ar Būvvaldi ir mums ļoti grūti, jo līdz šim viņi nav piedalījušies ne vienā no līdz šim mūsu organizētajām diskusijām, domnīcā, pat tur, kur tieši ir skarti pilsētvides jautājumi. Viņi to kaut kā ignorē.

I: Kāds pilsētām ir tas galvenais pienesums no radošās stratēģijas attīstīšanas, radošuma izvirzīšanas priekšplānā?

R: Tas noteikti ir tēls, kas atstāj ietekmi uz tūrismu. Mēs gribam veikt arī pētījumu par kultūras ietekmi ekonomikā, jo “Dzintars” būs gadu strādājis. Tas atstāj ietekmi uz nodarbinātības jomu, jo viena daļa cilvēku nodarbina sevi un vēl kādus, līdz ar to tā uzņēmējdarbības vide kļūst diversificēta ar vairākiem maziem uzņēmumiem. Ietekmi atstāj arī uz iedzīvotāju pašsajūtu, kas reflektējas arī patēriņā. Tādas mazas, stilīgas kafejnīciņas noteikti ir veids kā iedzīvotāji var justies labāk.

I: Kuras vēl pilsētas Latvijā asociējas ar izteiktām radošām iniciatīvām?

R: Cēsis. Neesmu pārliecināts par kritisko masu, arī Liepājas un Kuldīgas gadījumā neesmu par to pārliecināts. Es domāju, ka uz šī ceļa, negaidīti, ir arī Daugavpils, jo tās aktivitātes, kas saistītas ar Marka Rotko centra, Heyday aktivitātēm. Daugavpils varbūt tūlīt savā radošuma stāstā pārspēs pat Cēsis.

I: Bet pamatā radošajām iniciatīvām tiek rasts finansiāls atbalsts?

R: Protams, var gribēt vairāk. Pašlaik mēs nodarbojamies vairāk ar PR, popularizēšanu, tikšanu organizēšana. Bet man gribētos, lai mēs reāli varētu suportēt tos jaunus uzņēmējus sākot ar konsultācijām, beidzot ar pieredzes apmaiņām, semināriem. Rast naudu, lai to varētu izdarīt. Tie rīki var būt pašvaldība, Eiropas finansējums, bet mēs vēl neesam tādā līmenī. Ēka būs, bet mums jā rūpējas kā vēl viņus atbalstīt, palīdzēt. Būs pieejama tā inkubācija, bet es gribētu, lai mēs kādus desmit varētu sasēdināt vienā lidmašīnā un aizvest parādīt ... Radošo industriju tēmai pamatā nav slikts budžets, pietam pašvaldība nodrošina 17000 līdzfinansējumu Eiropas projektiem, bet mēs vēl esam sākuma stadijā, taisām multenes un izdodam žurnālus. Manuprāt, ir jāiet tālāk, bet tas tā iespējams loģiski tiks sasaistīts ar "Dārza ielu".

I: Vai pilsētā tiek radīta vide inovāciju, tehnoloģiju, zinātnes attīstībai?

R: Tādai platformai vajadzētu būt universitātei, bet ir grūti pateikt, kurā virzienā universitāte dodas, uz kuriem pavisam reāli grib nokļūt un strādāt. Jābūt pāris ļoti spēcīgām un konkurētspējīgām studiju programmām.

I: Kā ir ar Liepājas iedzīvotāju etnisko, kultūru dažādību?

R: Iedzīvotāji ir ļoti dažādi. Atkal saistībā ar vēsturi tas, turklāt Liepāja tikai pēdējā piecpadsmitgadē kļuvusi par nacionālu pilsētu, kur latviešu īpatsvars lielāks. Ir sabiedrības daļa, kurai ir viens maršruts (darbs, veikals, televizors), ir ļoti aktīvie kultūras patērētāji. Arī etnisks nodalījums, nesadarbošanās, notiek paralēlas dzīves. Par imigrantiem man ir viedoklis, ka pašvaldībai nav viedokļa, jo Kultūras pārvaldei bija priekšlikums, ka pašvaldībai nepieciešams atsevišķs rīcības plāns potenciālo bēgļu jautājumu risināšanā, bet šī iniciatīva nav guvusi nekādu atsaucību.

I: Kā ir ar neformālās izglītības pieejamību?

R: Ir ļoti, ļoti daudz mūžizglītības iespēju. Viena daļa tiek finansēta no Eiropas fondiem, arī no pašvaldības kaut kas, bet dažādās sfērās – Liepājas Universitātē "Mazā akadēmija", Jauniešu mājā. Jautājums, cik daudz iedzīvotāji to izmanto, jo mācīties nav viegls uzdevums.

I: Kā līdzsvaru starp kultūras piedāvājumu un pieprasījumu Liepājā?

R: Šogad kultūras telpa ir ļoti pārsātināta ar piedāvājumu dažādām gaumēm. Ir ļoti daudz pasākumu, bet publika atkarīga no konkrētā pasākuma un pārdošanas.

I: Kuri ir galvenie kultūras pasākumi Liepājā?

R: Summersound, rallijs, tad ir atsevišķi koncerti, kuri piesaista ļoti daudz apmeklētājus pat no Rīgas.

I: Tad attālums šajā gadījumā nav šķērslis.

R: Jā! Es vēl ļoti cerīgi skatos uz lidostas attīstību, jo tad, kad bija reisi, tas piesaistīja ļoti daudz cilvēkus no Rīgas. Liepāja ir ļoti labs alternatīvs variants, kur aizbraukt nedēļas nogalē, apvienot koncertu un teātra izrādi, stilīgi paēst un padzīvot, ir pludmale.

I: Paldies!

LIEPĀJAS UN CĒSU RADOŠUMA POTENCIĀLA SALĪDZINĀJUMS SADALĪJUMĀ PA INDIKATORU DIMENSIJĀM

Apzīmējumi: *augstāks rādītājs (+); vienādi rādītāji (=); vienādi rādītāji ir minimāli augstāku atšķirību (=/+)*

Nr.	Indikatora/apakšindikatora nosaukums	Liepāja	Cēsis/Cēsu novads	Datu avots un gads
1.	POLITISKĀ DIMENSIJA			
	Radošuma loma politikas plānošanas dokumentos	+		Pašvaldības
2.	EKONOMISKĀ DIMENSIJA			
2.1.	Uzņēmējdarbība		+	
2.1.1.	Reģistrēto uzņēmumu skaits uz 100 iedzīvotājiem		+	Lursoft, 2016
2.1.2.	Nesen reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaits	=	=	CSP, 2010-2015
2.1.3.	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu īpatsvars pēc darbības veida	=/+	=	CSP, 2014
2.1.4.	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu īpatsvars pēc lieluma grupas	=	=/+	CSP, 2014
2.1.5.	Tirgus sektora statistisko vienību, t.sk. pašnodarbināto personu, īpatsvars	=	=	CSP, 2014
2.2.	Nodarbinātība		+	
2.2.1.	Bezdarba līmenis		+	NVA, 2013-2015
2.2.2.	Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa	+		CSP, 2010-2015
2.2.3.	Pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars		+	CSP, 2014
2.3.	Radošās industrijas	+		
2.3.1.	Radošo industriju uzņēmumu īpatsvars		+	CSP, 2014
2.3.2.	Radošajās industrijās nodarbināto īpatsvars	+		CSP, 2014
2.3.3.	Radošajās industrijās nodarbināto pašnodarbināto fizisko personu īpatsvars	+		CSP, 2014
2.4.	Tehnoloģijas un inovācijas	+		
2.4.1.	Zinātnisko institūciju skaits	+		IKVD ZIR, 2016
2.4.2.	Augsto tehnoloģiju uzņēmumu īpatsvars	=	=	CSP, 2014
2.5.	Ārējais finansējums	+		
2.5.1.	Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījuma kopsumma uz 1000 iedzīvotājiem	+		RAIM, 2012-2014
2.5.2.	ES fondu pabeigto projektu skaits	+		LR EM, 2016
<i>Ekonomiskās dimensijas indikatoru grupu attiecības:</i>		3	2	
3.	SOCIĀLĀ DIMENSIJA			
3.1.	Iedzīvotāji	+		
3.1.1.	Iedzīvotāju skaita izmaiņas	=	=	CSP, 2010-2015
3.1.2.	Dzimumstības koeficients	+		CSP, 2010-2014
3.1.3.	Iedzīvotāju īpatsvars pēc dzimuma	=	=	CSP, 2015
3.1.4.	Iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības, darbības un virs darbības vecuma grupās	=/+	=	CSP, 2011-2015
3.2.	Radošā šķira		+	
3.2.1.	Radošo profesionāļu īpatsvars		+	VID, 2016
3.2.2.	Bohēmas pārstāvju īpatsvars	=/+	=	VID, 2016
3.3.	Sociālā aktivitāte	+		
3.3.1.	Sabiedrisko organizāciju, biedrību un nodibinājumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+		Lursoft, 2016
3.3.2.	Vēlētāju aktivitāte		+	CVK, 2013;2014

	3.3.3.	Brīvprātīgo skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+		Pašvaldības
	3.4.	Izglītība		+	
	3.4.1.	Izglītības iestāžu skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	RAIM/IZM,2014
	3.4.2.	Talanti jeb iedzīvotāju īpatsvars vecumā 25-64 ar vismaz bakalaura grādu		+	CSB, 2011
	3.5.	Veselība un drošība		+	
	3.5.1.	Ārstu skaits uz 10000 iedzīvotājiem			SPKC, 2014
	3.5.2.	Ambulatoro apmeklējumu skaits uz 1 iedzīvotāju		+	SPKC, 2014
	3.5.3.	Uzskaitē ņemto onkoloģisko pacientu skaits uz 10000 iedzīvotājiem			SPKC, 2014
	3.5.4.	Pašvaldības sociālo pabalstu izmaksai izmantotie līdzekļi uz 1 pabalsta saņēmēju		+	Pašvaldības,2013
	3.5.5.	Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10000 iedzīvotājiem	+		CSP, 2010-2014
	3.6.	Atvērtība, tolerance	+		
	3.6.1.	Migrācijas saldo izmaiņas		+	CSP, 2012-2014
	3.6.2.	Iedzīvotāju īpatsvars pēc valstiskās piederības	+		PMLP, 2016
	3.6.3.	Iedzīvotāju īpatsvars pēc nacionālā sastāva	+		PMLP, 2016
	3.6.4.	Ārzemes dzimušo iedzīvotāju īpatsvars	+		CSP, 2015
	3.6.5.	Reliģisko organizāciju skaits un dažādība	+		UR, 2016
	3.7.	Mikroproduktivitāte		+	
	3.7.1.	Video skaits YouTube uz 1 iedzīvotāju		+	Sociālo tīklu analīze, 2016
	3.7.2.	Facebook sekotāju skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Sociālo tīklu analīze, 2016
	3.7.3.	Twitter sekotāju skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Sociālo tīklu analīze, 2016
	3.7.4.	Instagram sekotāju skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+		Sociālo tīklu analīze, 2016
	3.7.5.	Instagram mirkļbirku (#) skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+		Sociālo tīklu analīze, 2016
	<i>Sociālās dimensijas indikatoru grupu attiecības:</i>		<i>3</i>	<i>4</i>	
4.	VIDES DIMENSĪJA				
	4.1.	Iedzīvotāju blīvums	+		CSP, 2015
	4.2.	Dzīvojamais fonds	+		
	4.2.1.	Pašvaldības palīdzības dzīvokļu jautājumu risināšanā reģistrā reģistrēto personu īpatsvars	+		LR EM, 2015
	4.2.2.	Dzīvokļu piedāvājuma un pieprasījuma attiecības	+		www.ss.lv, 2016
	4.2.3.	Komunālo maksājumu tarifi	+		Latvijas avīze; Latvijas Pašvaldību savienība; SIA "Eko Kurzeme", 2013;2015;2016
	4.3.	Publisko vietu skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Pašvaldības,2016
	4.4.	Transports		+	
	4.4.1.	Transporta infrastruktūras daudzveidība	+		Pašvaldības,2016
	4.4.2.	Reģistrēto transportlīdzekļu skaits uz 100 iedzīvotājiem		+	CSDD, 2016
	4.4.3.	Attālums līdz Rīgai, km		+	www.pasaules karte.lv/attalumu-kalkulators/
	<i>Vides dimensijas indikatoru grupu attiecības:</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	

5. KULTŪRAS DIMENSIJA				
5.1.	Kultūras piedāvājums		+	
5.1.1.	Kultūras iestāžu dažādība	+		Kultūras karte, 2015
5.1.2.	Kultūras iestāžu īpatsvars uz 1000 iedzīvotājiem		+	Kultūras karte, 2015
5.1.3.	Pasākumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Pašvaldības, 2015
5.2.	Kultūras līdzdalība		+	
5.2.1.	Māksliniecisko kolektīvu skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Pašvaldības, 2015
5.2.2.	Amatiermākslas kolektīvu dalībnieku īpatsvars		+	Pašvaldības, 2015
5.2.3.	Kultūras patēriņa rādītāji uz 1 iedzīvotāju		+	Pašvaldības, 2014; 2015
5.3.	Kultūrizglītība iestāžu skaits uz 1000 izglītojamajiem pamata un vidējās izglītības programmās		+	Kultūras karte, IZM, 2015
5.4.	Tūrisms	=	=	
5.4.1.	Tūrisma informācijas centru apmeklētāju skaits uz 1000 iedzīvotājiem		+	Pašvaldības, 2015
5.4.2.	Viesnīcu gultas vietu un apkalpoto personu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	+		CSP, 2015
<i>Kultūras dimensijas indikatoru grupu attiecības:</i>		<i>0,5</i>	<i>3,5</i>	
Kopējie rādītāji par piecām radošuma dimensijām:		2,5	2,5	